

Bundel – Algemeen Bestuur ODZOB van 12 oktober 2023

- 1 Opening, vaststelling agenda
- 2 Ingekomen stukken, mededelingen en actualiteiten
- 2.a Terugkoppeling inzet GPO-deelnemers, mevrouw Van Dort
- 2.b Actualiteiten taakveld agrarische vergunningverlening, de heer Van de Noort
- 2.c Aangepast vergaderschema DB/AB 2024 n.a.v. verzoek GPO, de heer Van Bree (zie ook bijlage bij agendapunt 9.d)
- 3 Hamerstukken (besluitvorming)
- 3.a Controleprotocol ODZOB 2023, de heer Geldens
Bijlage 3.a AB-voorstel Controleprotocol 2023
- 3.b Actualiseren nota investeren waarden en afschrijven, de heer Geldens
Bijlage 3.b.1 AB-voorstel Actualisatie van de nota investeren waarden en afschrijven
Bijlage 3.b.2 Nota investeren waarden en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024
- 4 Informerend
- 4.a Toelichting IBP VTH versterking VTH-stelsel door mevrouw Sturm, directeur IBP VTH
- 4.b Toelichting robuustheidscriteria, de heer Van de Noort (zie ook bijlagen bij agendapunt 9.c)
- 4.c Medewerkers onderzoek in het kader van “Naar een fitte organisatie”, de heer Van Bree
Bijlage 4.c AB-voorstel Fitte organisatie – medewerkersonderzoek
- 5 Bespreekpunten (discussie en besluitvorming)
- 5.a Bestuursrapportage ODZOB 2023, de heer Geldens
Bijlage 5.a.1 AB-voorstel Bestuursrapportage ODZOB 2023
Bijlage 5.a.2 Bestuursrapportage 2023
- 6 Meningsvorming
- 7 Rondvraag
- 8 Sluiting
- 9 Ter informatie
- 9.a AB-vergadering 14 september 2023 verslag, besluitenlijst en actielijst
Bijlage a AB 14 september 2023 verslag besluitenlijst actielijst
- 9.b DB-heidag 21 juli 2023 verslag, besluitenlijst en actielijst
Bijlage b DB-heidag 21 juli 2023 verslag besluitenlijst actielijst
- 9.c Toetsing robuustheidscriteria, de heer Van de Noort
Bijlage c.1 AB-voorstel Toetsing robuustheidscriteria omgevingsdienst
Bijlage c.2 Brief AB ODZOB Robuuste omgevingsdiensten en verzoek toetsing
Bijlage c.3 Eindnotitie Robuuste omgevingsdiensten na stuurgroep
Bijlage c.4 Resultaat toetsing aan toetsingskader
- 9.d Aangepast vergaderschema DB en AB ODZOB 2024
Bijlage d AB-voorstel Aangepast vergaderschema DB en AB ODZOB 2024

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Vergadering algemeen bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023

Agendapunt : 3.a

Vertrouwelijk : Nee

Onderwerp : Controleprotocol 2023

Beslispunten :

1. Het Controleprotocol Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023 vast te stellen.

Aanleiding

In de Controleverordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant ODZOB 2023 is bepaald dat het algemeen bestuur (jaarlijks) een controleprotocol vaststelt. Voor 2023 dient dit nog te gebeuren.

Toelichting

In een controleprotocol worden zaken nader geregeld ter voorbereiding op en ter ondersteuning van de accountantscontrole. Voorliggend controleprotocol bevat nadere aanwijzingen voor de accountant betreffende de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normenstelling en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties.

De accountant stelt de getrouwheid van de jaarrekening vast, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening. In de controleverklaring wordt geen afzonderlijk oordeel meer gegeven over het aspect van de rechtmatigheid; hiervoor is het dagelijks bestuur immers verantwoordelijk. De accountant toetst of de jaarrekening getrouw is en toetst daarbij dus ook of de rechtmatigheidsverantwoording (van het dagelijks bestuur) een getrouw beeld toont.

De goedkeuringstoleranties in het voorliggende protocol sluiten aan op de cijfers uit de herziene begroting 2023. Tevens is het normenkader, op enkele onderdelen, geactualiseerd.

Beoogd effect

Met dit controleprotocol wordt beoogd dat de verwachtingen tussen de accountant en het algemeen bestuur omtrent de uit te voeren controle over en weer helder zijn.

Vervolg / Communicatie

De inhoud van het voorliggende controleprotocol is, voorafgaand aan de vaststelling hiervan in het algemeen bestuur, reeds gedeeld met onze nieuwe accountant. Dit ter voorbereiding op de interimcontrole in oktober 2023 plaatsvindt.

Bijlagen

- Controleprotocol Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023 (opgenomen in dit document)

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant;

Gezien voorgaand voorstel van het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

BESLUIT

1. Het Controleprotocol Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023 vast te stellen.

Zo vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
d.d. 12 oktober 2023.

J.C.J. van Bree
Voorzitter

M. van Dort
Secretaris

CONTROLEPROTOCOL OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT 2023

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole op de jaarrekening moet het algemeen bestuur een aantal zaken nader regelen, hetgeen op hoofdlijnen plaatsvindt in dit controleprotocol. Object van controle in dit protocol is de jaarrekening van de Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant (ODZOB) inclusief het financieel beheer zoals uitgeoefend door de ODZOB.

1.2 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van de ODZOB.

1.3 Wettelijk kader

Artikel 59 van de Wet op gemeenschappelijke regelingen schrijft voor dat de artikelen 190 tot en met 219 van de Provinciewet “van overeenkomstige toepassing zijn”. Artikel 217 Provinciewet schrijft voor dat het algemeen bestuur één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant geeft het algemeen bestuur nadere aanwijzingen voor de te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties, alsmede welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van de controle op de getrouwheid zijn. Met het voorliggende controleprotocol is invulling gegeven aan het te hanteren normenkader.

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid)

De controle van de jaarstukken, zoals uitgevoerd door de (door het AB benoemde) accountant, is gericht op het afgeven van een oordeel over:

- De getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de grootte en samenstelling van het vermogen;
- De getrouwheid van de door het dagelijks bestuur afgegeven rechtmatigheidsverantwoording;
- Het in overeenstemming zijn van de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels als bedoeld in artikel 190 Provinciewet;
- De inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- De verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 217, lid 6 Provinciewet, Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), alsmede de Handleiding Regelgeving Accountancy (NBA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statistische deelwaarnemingen en extrapolaties.

3.1 Goedkeuringstoleranties

De goedkeuringstolerantie betreft het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of de onzekerheden in de controle aangeeft, die (in een jaarrekening) maximaal mogen voorkomen zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor oordeelsvorming door de gebruikers wordt beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is de basis van de af te geven controleverklaring en is vastgesteld in de Controleverordening 2023 Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant.

In de volgende tabel zijn de percentages voor de berekening van de te hanteren goedkeurings-toleranties opgenomen. Deze percentages komen overeen met het wettelijk minimum zoals opgenomen in het Bado.

Goedkeuringstolerantie	Strekking controleverklaring			
	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-

De genoemde percentages worden genomen van de totaal begrote lasten, inclusief begrotingswijziging(en). In de herziene begroting 2023 van de ODZOB bedraagt het lastentotaal: € 28,7 miljoen.

Dit betekent voor de goedkeuringstoleranties in:

- Maximaal toegestaan bedrag aan fouten: € 287.000
- Maximaal toegestaan bedrag aan onzekerheden: € 861.000

De definitief geldende toleranties worden bepaald aan de hand van de begroting na laatste wijziging.

3.2 Rapporteringstoleranties

Naast de goedkeuringstolerantie wordt de rapportagetolerantie onderkend. De rapportagetolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen.

Voor de rapporteringstolerantie stelt het algemeen bestuur als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid boven € 50.000 rapporteert, die hij in het kader van de uitvoering van de accountantscontrole signaleert. Dit is conform de Controleverordening 2023 Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant.

3.3 Specifieke Uitkeringen (SiSa)

Via een aparte bijlage bij de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over een nader bepaald aantal specifieke uitkeringen. Het ministerie van Bzk heeft voorgeschreven dat de getrouwheid en rechtmatigheid van deze bijlage met dezelfde toleranties gecontroleerd dient te worden als de jaarrekening. Wel geldt een specifieke rapporteringstolerantie. In het kader van Single information, Single audit (SiSa) zijn door het ministerie van Bzk de volgende rapporteringstoleranties voorgeschreven ten aanzien van de geconstateerde fouten bij deze specifieke uitkeringen.

Omvang specifieke uitkering	Rapporteringstolerantie
≤ € 125.000	€ 12.500
> € 125.000 en ≤ € 1.000.000	10% van de specifieke uitkering
> € 1.000.000	€ 125.000

4. Rechtmatigheidscriteria

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen: in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, waaronder de besluiten van het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor rechtmatigheid en voert hier de controle op uit.

Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer wordt aandacht besteed aan de onderstaande rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
2. Het voorwaardencriterium;
3. Het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium.

1. Begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten c.q. investeringskredieten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is - voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft - mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van het algemeen bestuur zoals geregeld in de Gemeenschappelijke Regeling en Financiële Verordening.

Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid c.q. wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere baten. Het bepalen of respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan het algemeen bestuur. De begrotingsrechtmatigheid dient beoordeeld te worden op het totaal van de begroting en niet per programma.

Bij de controle op het begrotingscriterium geldt het volgende afwegingskader. Daarbij geldt dat het woord "passend" aangeeft dat de desbetreffende last c.q. krediet past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid.

Oorzaak begrotingsoverschrijding	Weging algemeen bestuur	Aanvullende voorwaarde
Fout in de begroting	Onrechtmatig	
Onjuist begrotingsjaar	Onrechtmatig	
Passende hogere lasten én baten (direct gerelateerde opbrengsten)	Niet onrechtmatig	Mits afdoende toegelicht in de jaarrekening
Passende hogere lasten, welke reeds tijdig tussentijds zijn gesignaleerd	Niet onrechtmatig	Mits als zodanig tussentijds door het dagelijks en algemeen bestuur geaccordeerd
Passende hogere lasten, niet tijdig gesignaleerd vanwege ontbrekende informatie van derden en vanwege het optreden van calamiteiten	Niet onrechtmatig	Mits afdoende toegelicht in de jaarrekening en/of als risico en/of onzekerheid vermeld in de begroting
Passende hogere lasten, abusievelijk niet tijdig gesignaleerd	Onrechtmatig	
Niet passende lasten, geld is anders besteed dan door het Algemeen Bestuur is bedoeld	Onrechtmatig	
Bij later onderzoek zijn fouten uit het verleden gesignaleerd	Niet onrechtmatig	Mits afdoende toegelicht in de jaarrekening en door de accountant als zodanig gerapporteerd
Hogere lasten vanwege duurdere investeringen	Onrechtmatig ¹⁾	
Hogere incidentele baten die zijn aangewend ter dekking van niet passende lasten	Onrechtmatig	

1) Uitsluitend onrechtmatig in het jaar van ontstaan

II. Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door de omgevingsdienst zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wet- en regelgeving (Algemene verbindende voorschriften van de Europese Unie, formele wetten, algemene maatregelen van bestuur, ministeriële regelingen, besluiten van het algemeen bestuur, verordeningen, richtlijnen, protocollen en dergelijke met een wettelijke grondslag en jurisprudentie).

De gestelde voorwaarden hebben over het algemeen betrekking op:

- de omschrijving van de doelgroep respectievelijk het project;
- de heffing- en/of declaratiegrondslag;
- normbedragen;
- de bevoegdheden;
- het voeren van een administratie;
- het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
- aan te houden termijnen besluitvorming, betaling, declaratie e.d.;
- recht, hoogte en duur.

De precieze invulling verschilt per wet respectievelijk regeling respectievelijk verordening.

III. Het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium

Onder misbruik wordt verstaan: *het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.*

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: *het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met bewoordingen van de regelgeving, maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.*

Een gemeenschappelijke regeling dient, net als alle andere overheidsorganen, misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De aard van de activiteiten van de ODZOB maakt dat het vaststellen van het beleid hieromtrent in een specifieke nota niet passend is. De ODZOB verstrekt immers geen uitkeringen of subsidies en houdt zich evenmin bezig met belastingen en heffingen.

Bij de uitvoering van werkzaamheden ten behoeve van vergunningverlening, toezicht en handhaving kan misbruik en/of oneigenlijk gebruik in beginsel niet worden uitgesloten. Misbruik en oneigenlijk gebruik wordt voorkomen door de verschillende (uitvoerings-)procedures van passende maatregelen te voorzien. Dit betreft onder andere de collegiale toetsing (CT) die vast onderdeel is van veel (uitvoerings-)procedures. Daarnaast voert de ODZOB al haar werkzaamheden uit onder mandaat dat is verkregen van het bevoegd gezag (provincie en gemeenten). Dit brengt met zich mee dat gedragshandelingen binnen dit mandaat ook verantwoord moeten kunnen worden richting het bevoegd gezag.

5. Reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door het dagelijks bestuur

De accountant stelt de getrouwheid van de jaarrekening vast, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening. In de controleverklaring wordt geen afzonderlijk oordeel meer gegeven over het aspect van de rechtmatigheid. Het dagelijks bestuur neemt de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. De accountant toetst of de jaarrekening getrouw is en toetst daarbij dus ook of de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld toont.

In de jaarstukken van de ODZOB wordt, naast de rechtmatigheidsverantwoording, in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting opgenomen over rechtmatigheid. Het algemeen bestuur stelde in maart 2023 de verantwoordingsgrens van de rechtmatigheidsverantwoording vast op 1% van de totale lasten. Tevens werd daarbij een rapportagegrens van € 50.000 vastgesteld. Deze grenswaarden zijn identiek aan die van de accountantscontrole.

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt een nadere duiding gegeven aan fouten en onzekerheden die onderdeel uitmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en er wordt tevens een toelichting gegeven op fouten en onzekerheden die boven de rapportagegrens, maar onder de verantwoordingsgrens uitkomen. Daarnaast wordt toegelicht welke maatregelen het dagelijks bestuur neemt om fouten en onzekerheden (in de toekomst) te voorkomen.

De controle op de rechtmatigheid is gericht op naleving van externe en interne regelgeving. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het normenkader dat in dit controleprotocol is vastgelegd:

a. De naleving van wettelijke kaders

Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen.

Voorbeelden van deze zgn. externe wetgeving zijn:

- Algemene verbindende voorschriften van de EU, zoals de Europese Aanbestedingsrichtlijnen;
- Wet- en regelgeving waarin nadere voorschriften zijn opgenomen inzake specifieke uitkeringen en subsidies vanuit de EU, het Rijk en andere subsidieverstrekende instanties;
- Fiscale en sociale wet- en regelgeving;
- Gemeente- en Provinciewet;
- Wetgeving en regelgeving die inrichtingsvereisten voorschrijven (voorbeeld Bbv);
- Specifieke wet- en regelgeving ten behoeve van de eigen taakuitvoering.

b. De naleving van de eigen kaders van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant:

Voorbeelden van deze zogenaamde interne kaders zijn:

- Begroting;
- Financiële verordening;
- Controleverordening.

De accountantscontrole richt zich niet op het eigen inkoopbeleid van de ODZOB. Het maakt derhalve geen deel uit van het normenkader. In bijlage 1 van dit protocol is een overzicht van deze specifieke kaders opgenomen.

c. In beginsel geen besluiten van het dagelijks bestuur

Indien er voor zover bij de interne controle materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd, worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door het algemeen bestuur of hogere overheden vastgestelde regels betreft.

Met andere woorden: interne regels van het dagelijks bestuur naar de ambtelijke organisatie c.q. besluiten van het dagelijks bestuur vallen daar in beginsel buiten. Voor zover de interne regels een noodzakelijke uitwerking zijn van Rijks- of door het algemeen bestuur vastgestelde regelgeving en de besluiten financiële gevolgen hebben, worden besluiten van het dagelijks bestuur wel in de controle van de rechtmatigheid betrokken. Voorts kan een afwijking van deze lagere regelgeving passend zijn binnen de uitvoering van hogere besluiten. Het is (over het algemeen) aan het dagelijks bestuur om een oordeel te vellen over de geconstateerde afwijkingen van lagere interne regels.

6. Rapportage door de accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant als volgt:

Interimcontrole

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een interimcontrole uitgevoerd.

Verslag van bevindingen

Na afronding van de jaarrekeningcontrole wordt een verslag van bevindingen uitgebracht aan het algemeen bestuur en in afschrift aan het dagelijks bestuur. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium. Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatieverzorging van de ODZOB.

Controleverklaring

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven ten aanzien van de getrouwheid, uitmondend in een oordeel over de jaarrekening. Uitzondering hierop is de controle op de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage; naast het getrouwheidsoordeel geeft de accountant hier tevens een oordeel over de rechtmatigheid. De controleverklaring is bestemd voor het algemeen bestuur, zodat het algemeen bestuur de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Bijlage 1: Normenkader voor de rechtmatigheidscontrole

In deze bijlage is een inventarisatie gegeven van de in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij de ODZOB relevante algemene wet- en regelgeving. Met de in dit normenkader gepresenteerde inventarisatie wordt een minimumkader geboden voor de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole.

Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van rechtmatigheidscontrole

Externe regelingen:

- Grondwet;
- Burgerlijk Wetboek;
- Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- Wet gemeenschappelijke regelingen;
- Gemeentewet;
- Provinciewet;
- Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (Bbv);
- Fiscale wetgeving;
- Wet financiering decentrale overheden (Fido);
- Europese aanbestedingsrichtlijnen;
- Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen openbaar bestuur (Bibob);
- Ambtenarenwet;
- Sociale verzekeringswetten;
- Arbeidsomstandighedenwet;
- Cao SGO (samenwerkende gemeentelijke organisaties);
- Individueel keuze budget (IKB);
- Wet milieubeheer;
- Wet bodembescherming;
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt);
- Wet open overheid (Woo);
- Kadernota rechtmatigheid 2023 (Commissie Bbv);
- Wet op de omzetbelasting;
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)
- Wet Markt en Overheid;
- Algemene Verordening Gegevensbescherming;
- Wet Modernisering Vpb-plicht voor overheidsondernemingen;
- Pensioenwetgeving;
- Regeling Schatkistbankieren decentrale overheden;
- Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof);
- Aanbestedingswet;
- Single Information Single Audit (Sisa) protocol;
- Specifieke Uitkering ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht;
- Specifieke Uitkering uitvoering interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel;
- Overige in de Gemeenschappelijke Regeling en de jaarprogramma's voor deelnemers opgenomen wetten en verordeningen waarvan de uitvoering is opgedragen aan de ODZOB.

Interne Regelingen en kaders:

- Gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015;
- Financiële verordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023;
- Controleverordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023;
- Treasurystatuut Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023;
- Begroting 2023;
- Herziene begroting 2023;
- Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement ODZOB 2023;
- Nota Reserves en voorzieningen ODOZB 2023;
- Actualisatie beleidsnotitie kaders P&C-documenten 4GR 2022;
- Sociaal Beleidskader (SBK);
- Consignatieregeling 2020;
- Werktijdenregeling ODZOB 2020;
- Integriteitsbeleid 2020;
- Privacybeleid 2019;
- Mandaatregeling;
- Thuiswerkfaciliteitenregeling 2021;
- Thuiswerkbeleid ODZOB 2022.

Opmerking: Interne regelgeving betreffende het eigen inkoopbeleid behoort niet tot het normenkader.

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Vergadering algemeen bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023

Agendapunt : 3.b

Vertrouwelijk : Nee

Onderwerp : Nota investeren, waarderen en afschrijven

Beslispunten

1. Vaststellen van de nota Investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024, inclusief de bijbehorende afschrijvingstabel ODZOB.

Aanleiding

In artikel 8 van de Financiële verordening is opgenomen dat de nota waarin de regels voor beleid over waardering, activering en afschrijving minimaal één keer in de vier jaar beoordeeld en eventueel geactualiseerd wordt. De nu voorliggende nota is de geactualiseerde versie van de in 2019 door het algemeen bestuur vastgestelde nota.

Toelichting

Met het actualiseren van de voorliggende nota is rekening gehouden met de nu geldende wet- en regelgeving, te weten: het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV), de notitie Materiële Vaste Activa 2020 van de Commissie BBV en de Financiële verordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023. De voorliggende nota is in zijn geheel herschreven met inachtneming van bovenstaande wet- en regelgeving. De wijzigingen die zijn doorgevoerd zijn tekstuele wijzigingen of verduidelijkingen of hebben betrekkingen op de vorm of lay-out.

De eerste inhoudelijke wijziging heeft betrekking op de afschrijvingsmethode; het BBV schrijft voor dat de afschrijvingsmethode een vrije beleidskeuze is. De nota uit 2019 schrijft voor dat uitsluitend lineair afgeschreven kan worden. In voorliggende nota is het uitgangspunt de lineaire afschrijving, echter in de gevallen dat sprake is van een noodzakelijke match tussen baten en lasten en het van belang wordt geacht de lasten gedurende de looptijd gelijk te houden, kan ook annuïtair worden afgeschreven.

De tweede inhoudelijke wijziging heeft betrekking op de start van afschrijven; het BBV schrijft voor dat de start van afschrijven een vrije beleidskeuze is. De nota uit 2019 schrijft voor dat de afschrijving van een nieuw kapitaalgoed start in het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt en vanaf het moment dat het door de ODZOB in gebruik kan worden genomen. In voorliggende nota wordt voorgesteld dat, vanwege de administratieve eenvoud, de start van afschrijven op 1 januari volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed verworven wordt begint. Dit betekent dat, wanneer de voorliggende nota vastgesteld wordt, alle afschrijvingen in het vervolg starten op 1 januari.

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

De laatste inhoudelijke wijziging heeft betrekking op de indeling van de afschrijvingstabel. Deze tabel is voor de volledigheid uitgebreid met twee andere balanscategorieën en de investeringen in hardware worden verantwoord onder de overige materiële vaste activa in plaats van onder machines, apparaten en installaties. De afschrijvingstermijnen zijn niet aangepast. Wel is opgenomen dat als de afschrijvingstabel niet voorziet in een bepaalde activasoort, dat dan het algemeen bestuur een besluit kan nemen over de afschrijvingstermijn.

Beoogd effect

De ODZOB wil voldoen aan de eerder vastgestelde uitgangspunten over de regelmatige actualisatie van beleidsnota's. Daarnaast willen we voldoen aan landelijke wet- en regelgeving. Door de nota over investeren, waarderen en afschrijven regelmatig te actualiseren, kunnen de investeringen eenduidig in de administratie worden vastgelegd. Op die manier draagt een duidelijk activabeleid bij aan een goed inzicht in de vermogenspositie en financiële resultaten van de ODZOB.

Financiën

De financiële gevolgen die voortvloeien uit dit voorstel beperken zich tot een andere verdeling van de lasten over de komende jaren. Er is geen sprake van hogere of lagere lasten. Door het wijzigen van de start van afschrijven naar 1 januari volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed verworven wordt, zal er in het overgangsjaar (investeringen die in 2024 gekapitaliseerd worden) eenmalig ruimte ontstaan in de kapitaallasten. De verschuiving van de kapitaallasten als gevolg van de nieuwe beleidsregels wordt verwerkt in een begrotingswijziging bij de bestuursrapportage 2024.

Investeringskredieten die in 2023 geautoriseerd zijn door het algemeen bestuur en die in 2024 verworven worden, worden geadmistreerd met in achtname van de vanaf 1 januari 2024 geldende beleidsregels.

Vervolg/communicatie

Na vaststelling in het algemeen bestuur (op 12 oktober 2023) wordt de nota investeren, waarderen en afschrijven van kracht per 1 januari 2024.

Bijlage

- Nota investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant;

Gezien voorgaand voorstel van het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

BESLUIT

Vaststellen van de nota Investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024, inclusief de bijbehorende afschrijvingstabel ODZOB.

Zo vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023.

J.C.J. van Bree
Voorzitter

M. van Dort
Secretaris

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

Nota investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling	3
1.3	Relevante wet- en regelgeving	3
1.4	Leeswijzer	3
2	Investeren en activeren	4
2.1	Investeren	4
2.2	Activeren	4
2.2.1	Immateriële vaste activa	4
2.2.2	Materiële vaste activa	5
2.2.3	Financiële vaste activa	5
2.3	Criteria voor het activeren van vaste activa	6
3	Waarderen	7
3.1	Uitgangspunten bij waarderen	7
3.2	Op- en afwaarderen	7
4	Afschrijven	9
4.1	Algemeen	9
4.2	Afschrijvingsmethode	9
4.3	Start van afschrijven	10
4.4	Afschrijvingstermijn	10
4.5	Rentetoerekening	11
5	Procedures	12
5.1	Autorisatie investeringsbegroting en investeringskredieten	12
5.2	Rapporteren over kredieten	12
5.3	Over- of onderschrijding investeringskrediet	12
6	Slotbepalingen	13
6.1	Intrekken oude nota en overgangsrecht	13
6.2	Inwerkingtreding en citeertitel	13
	Bijlage 1 Afschrijvingstabel ODZOB	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In artikel 8 van de Financiële Verordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023 is opgenomen dat het algemeen bestuur in een afzonderlijke nota nadere regels voor het beleid over waardering, activering en afschrijving vaststelt. Tevens is hierin opgenomen dat deze nota minimaal één keer in de vier jaar beoordeeld en eventueel geactualiseerd wordt. De nu voorliggende nota is de geactualiseerde versie van de in maart 2019 door het algemeen bestuur vastgestelde nota "Nota investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2019.2".

1.2 Doelstelling

De doelstelling van deze nota is vaststellen van beleidsregels over de wijze waarop investeringen in de administratie moeten worden vastgelegd en verantwoord. Dit zijn beleidsregels ten aanzien van investeren en activeren, waarderen en afschrijven. Daarnaast wordt informatie gegeven over de richtlijnen van het BBV over investeringen.

1.3 Relevante wet- en regelgeving

De volgende wet- en regelgeving is in acht genomen bij de opstelling van deze nota:

- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);
- Notitie Materiële Vaste Activa 2020 van de Commissie BBV;
- Financiële Verordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023.

In de tekst wordt verwezen naar de betreffende relevante artikelen van deze wet- en regelgeving.

1.4 Leeswijzer

De nota is opgebouwd uit een toelichting op de verschillende soorten investeringen, waarna vervolgens de waarderingsgrondslagen en de afschrijvingsmethoden zijn uitgewerkt. Ter afsluiting wordt ingegaan op de procedures rondom investeringskredieten. In de bijlage is de afschrijvingstabel opgenomen. De notitie materiële vaste activa van de commissie BBV is leidend voor deze nota. Per onderdeel is aangegeven wat de belangrijkste kaders zijn waar niet van afgeweken kan worden en de wijze waarop de ODZOB de eigen vrije beleidsruimte invult.

2 Investeren en activeren

2.1 Investeren

De Commissie BBV definieert investeringen als 'het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt'. Een investering kan plaatsvinden door vervaardiging of aankoop van een nieuw activum, of door verbouwing of renovatie van een bestaand actief. In dit laatste geval is er alleen sprake van een investering als uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering;
- leiden tot een levensduurverlenging;
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- of regelgeving.

Wordt er niet aan één of meerdere van bovenstaande voorwaarden voldaan, dan is er sprake van onderhoud en mag er niet worden geactiveerd.

2.2 Activeren

Artikel 33 BBV definieert dat onder de vaste activa afzonderlijk de immateriële, materiële en financiële vaste activa worden opgenomen.

2.2.1 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn, volgens artikel 34 BBV de bezittingen van de ODZOB die niet onder de categorie materieel of financieel vallen, maar wel waarde hebben én vallen onder een van de volgende categorieën:

- kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio. Het disagio is het verschil tussen het bedrag waarvoor de lening wordt aangegaan en het lagere bedrag dat aan de geldnemer wordt uitgekeerd. In artikel 64 BBV is bepaald dat een lening voor het totaalbedrag van de aangegane schuld moet worden gewaardeerd. Voor kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio geldt een maximale afschrijvingsduur gelijk aan de looptijd van de lening.
- kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. Wanneer voorafgaand aan een nieuwe investering een onderzoek en/of voorbereidend werk plaatsvindt, dan mogen deze kosten worden geactiveerd. De kosten kunnen volgens artikel 60 BBV worden geactiveerd als:
 - het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
 - de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vast staat;
 - het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren;
 - de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.
- bijdragen aan investeringen in eigendom van derden. In artikel 61 BBV is ingekaderd wanneer bijdragen aan derden mogen worden geactiveerd. Bijdragen aan investeringen in eigendom van derden mogen worden geactiveerd indien:
 - er sprake is van een investering door een derde;
 - de investering bijdraagt aan de publieke taak;
 - de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals overeengekomen;
 - de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de investeringen die samenhangen met de investering.

Indien aan één van deze criteria niet voldaan wordt, mag de bijdrage niet geactiveerd worden, maar moet deze op de exploitatie als een last worden verantwoord.

De ODZOB ontwikkelt doorgaans geen eigen activa van enige importantie. Gezien de geringe importantie brengt de ODZOB kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief direct ten laste van de exploitatierekening en worden dan ook niet geactiveerd. Mocht in de toekomst zich een situatie voordoen die qua aard en omvang zodanig wel aanleiding is om wel tot activeren over te gaan, zal dit separaat aan het algemeen bestuur voorgelegd worden.

De ODZOB draagt vooralsnog niet bij aan activa in eigendom van derden. Ook voor de nabije toekomst wordt dit niet verwacht. Mocht zich in de toekomst een situatie voordoen waarin de ODZOB bijdraagt in activa in eigendom van derden, dan wordt deze bijdrage geactiveerd met in achtneming van de volgens artikel 61 BBV geldende voorwaarden.

2.2.2 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een fysieke verschijningsvorm hebben, zoals bijvoorbeeld gebouwen, wegen, machines of installaties. Artikel 35 BBV schrijft voor dat de materiële vaste activa moeten worden opgenomen op de balans als:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Tevens moet aangegeven worden welke materiële vaste activa in erfpacht zijn uitgegeven. Materiële vaste activa hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. De investeringen die de ODZOB doet, hebben meestal betrekking op deze categorie.

2.2.3 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa zijn 'niet tastbare bezittingen die voor een lange termijn geld waard zijn, waarvan de waarde niet per direct besteed kan worden'. Volgens artikel 36 BBV bestaan deze uit de volgende categorieën die apart op de balans moeten worden opgenomen:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

De ODZOB heeft nu en naar verwachting in de nabije toekomst geen financiële vaste activa. Er zijn dan ook geen specifieke uitgangspunten voor de ODZOB gedefinieerd ten aanzien van financiële vaste activa.

2.3 Criteria voor het activeren van vaste activa

In artikel 59 BBV is opgenomen dat alle investeringen, met uitzondering van kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde, geactiveerd worden. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het actief moet over een periode van meerdere jaren gebruikt kunnen worden. Activa met een levensduur van één jaar of minder worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
- de minimumwaarde van een investering wordt vastgesteld op € 1.000 excl. BTW. Investerings onder dit bedrag worden niet geactiveerd, maar komen ineens ten laste van de exploitatie van betreffende boekjaar.
- een uitzondering op de ondergrens vormen aankopen die als losstaand actief weliswaar de ondergrens niet overstijgen, maar in grotere aantallen worden aangeschaft en daarmee wel de ondergrens overstijgen. Denk daarbij aan een vervangingsinvestering van computers of meubilair. Het is niet toegestaan om een investering op 'onlogische' wijze op te delen om beneden de gestelde ondergrens voor activeren te blijven. Identieke activa worden daarom, met inachtneming van de levensduur, samengevoegd onder één noemer en geactiveerd.
- volgens de stellige uitspraken van de commissie BBV valt software (als afzonderlijk actief) onder de materiële vaste activa, namelijk als investering met economisch nut. Kosten van software moeten zoveel mogelijk worden toegerekend aan de periode waarop deze kosten betrekking hebben. Ook gebruiksrechten op software voor onbepaalde duur die in één keer in rekening worden gebracht worden geïdentificeerd als investering met economisch nut, zoals bedoeld in het BBV artikel 35 lid 1a. Wanneer er implementatiekosten zijn verbonden aan nieuwe hardware of software, worden deze geactiveerd. Bij software geldt dat dit wel moet gaan om een eigen actief of om gebruiksrechten voor onbepaalde duur. Activering vindt plaats omdat de implementatie valt onder de bijkomende kosten die als onderdeel van de verkrijgingsprijs worden gezien. De implementatie is namelijk noodzakelijk om het actief in gebruik te kunnen nemen. Implementatiekosten kunnen zowel de kosten van externen als de kosten van eigen medewerkers betreffen.

3 Waarderen

3.1 Uitgangspunten bij waarderen

Alle materiële en immateriële activa, die op de balans worden opgenomen, vertegenwoordigen een zekere waarde. Artikel 63 BBV schrijft voor dat activa worden geactiveerd op basis van de verkrijgingsprijs of de vervaardigingsprijs:

- verkrijgingsprijs: de inkoopprijs (excl. BTW) met bijkomende kosten;
- vervaardigingsprijs: de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Dit laatste betekent dat een redelijk deel van indirecte kosten in de prijs kan worden opgenomen en rente kan worden toegerekend over het tijdvak van de vervaardiging van het actief.

Waarderen voor het bruto bedrag, tenzij

Artikel 62 van het BBV schrijft voor dat alle vaste activa voor het bedrag van de investering worden geactiveerd. Dat houdt in dat reserves niet in mindering mogen worden gebracht op de boekwaarde van een investering. Reserves mogen wel gebruikt worden ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten. In het BBV zijn twee uitzonderingen opgenomen, waarbij de netto-methode wordt gehanteerd:

- bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief: deze worden in mindering op de waardering van het actief gebracht en verlagen per saldo de kostprijs van het actief (artikel 62 lid 2). De reden hiervoor is dat degene die de bijdrage heeft verstrekt direct wil zien of zijn bijdrage geheel aan dat doel is besteed waarvoor het bestemd was. Bijdragen van derden zijn bijvoorbeeld bijdragen van het Rijk, Provincie of Europese fondsen.
- voorzieningen, als bedoeld in artikel 44, eerste lid, onder d (voorzieningen ten behoeve van toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b) moeten in mindering gebracht worden op de investeringen.

3.2 Op- en afwaarderen

De waarde van een actief kan aanzienlijk veranderen ten opzichte van de waarde die op de balans voor dat actief is opgenomen. De werkelijke waarde kan dan hoger of lager zijn.

Actuele waarde bij waardevermindering- of vermeerdering

Bij de waardering van de vaste activa met economisch nut wordt rekening gehouden met waardevermindering, als deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Een duurzame waardevermindering wordt direct verwerkt (verlies wordt op het moment van constatering genomen). Een duurzame waardevermindering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd als de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Opwaardering van een activum vindt niet plaats (BBV artikel 63, 65).

Actuele waarde bij bestemmingswijziging

Van activa waarvan de bestemming verandert, wordt de actuele waarde als gevolg van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen (BBV artikel 63 lid 5). Ook hier geldt dat opwaardering van een activum niet plaats vindt. De verkrijgings- of de vervaardigingsprijs vormt de bovengrens.

Afwaardering bij buitengebruikstelling

Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling als de restwaarde lager is dan de op dat moment aanwezige boekwaarde. Bij gedeeltelijke buitengebruikstelling vindt afwaardering evenredig plaats.

Opbrengst en boekwaarde bij verkoop

Bij verkoop wordt een eventuele boekwinst of-verlies als incidentele bate of last verantwoord in de jaarrekening. Als een actief met een boekwaarde wordt afgestoten (verkoop, inruil ect.), dan zal de verkoopopbrengst van dat actief in eerste instantie worden aangewend als dekking voor het volledig afschrijven van de restant boekwaarde van dat actief. De verkoopopbrengst van een actief minus de boekwaarde van dit actief wordt de boekwinst of het boekverlies genoemd. Op het moment van afstoten moet de winst of het verlies in de exploitatie worden verantwoord als een incidenteel voordeel of nadeel. De boekwinst of het boekverlies mag in geen geval worden verrekend met de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van een eventueel vervangingsobject.

4 Afschrijven

4.1 Algemeen

Het gebruik van vaste activa strekt zich uit over meerdere jaren. De levensduur van (niet financiële) vaste activa is echter niet oneindig. Door technische slijtage of economische veroudering daalt de waarde. Het zichtbaar maken van de waardevermindering in de jaarlijkse exploitatie wordt afschrijven genoemd. Bij het bepalen van de juiste afschrijving moeten de levensduur en de wijze van afschrijven in ogenschouw worden genomen.

Volgens artikel 64 BBV zijn de belangrijkste uitgangspunten bij het afschrijven:

- onafhankelijk van resultaat: de afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar;
- bestendige gedragslijn: slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorgaande begrotingsjaar zijn toegepast;
- stelselmatig: op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

De ODZOB is vrij om te kiezen welk afschrijvingsbeleid zij hanteert. Wel wordt voorgeschreven dat in dit beleid aandacht wordt besteed aan:

- afschrijvingsmethode per categorie;
- moment van starten met afschrijven;
- de gebruiksduur per categorie kapitaalgoederen ofwel de afschrijvingstermijn;
- de componentenbenadering;
- restwaarde.

4.2 Afschrijvingsmethode

Lineair en annuïtair afschrijven

Er bestaan verschillende methoden voor het bepalen van het bedrag aan afschrijving, onder andere de lineaire en annuïtaire afschrijvingsmethode. De ODZOB hanteert in beginsel de lineaire methode.

- Lineair afschrijven: bij deze methode wordt elk jaar hetzelfde bedrag afgeschreven, waarbij de rentelasten jaarlijks omlaag gaan. De jaarlijkse afschrijving is gelijk aan de verkrijgingsprijs (indien van toepassing, minus de restwaarde) gedeeld door de afschrijvingstermijn.
- Annuïtair afschrijven: deze methode gaat uit van een gelijkblijvende jaarlijkse kapitaallast. Door de afschrijving vermindert de boekwaarde en daarom vermindert ook de rentecomponent. Vanwege de gelijkblijvende annuïteit neemt de afschrijving ieder jaar toe. Bij deze methode zijn de afschrijvingen aan het begin laag en aan het einde hoog.

In beginsel wordt de lineaire afschrijvingsmethode gehanteerd. Het algemeen bestuur kan hier, indien dit noodzakelijk wordt geacht, gemotiveerd van afwijken.

Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat een investering niet als één geheel wordt gewaardeerd en afgeschreven, maar in onderdelen wordt uitgesplitst op basis van de individuele economische gebruiksduur van die onderdelen. Onderdelen die afzonderlijk vervangen kunnen worden, hebben dus een eigen economische gebruiksduur. De componentenbenadering wordt door de ODZOB niet gehanteerd.

4.3 Start van afschrijven

Voor de start van afschrijvingen geldt dat voor alle categorieën vaste activa dezelfde methode moet worden gehanteerd. De Commissie BBV onderscheidt in haar notitie materiële vaste activa een aantal momenten om te beginnen met afschrijven. De onderstaande mogelijkheden worden daarin onderscheiden:

- vanaf het begin van het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt (een volledig jaar afschrijving);
- medio het begrotingsjaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt (een half jaar afschrijving);
- vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt;
- vanaf het moment van ingebruikname van het kapitaalgoed.

De ODZOB kan de start van afschrijven zelf kiezen en vastleggen in het beleid. De ODZOB start, mede vanwege administratieve eenvoud, met afschrijven op 1 januari volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt.

4.4 Afschrijvingstermijn

Artikel 64 lid 3 BBV schrijft voor dat de te hanteren afschrijvingstermijn voor een bepaald actief afhankelijk is van de verwachte toekomstige gebruiksduur. De ODZOB kan zelf per categorie vaststellen welke afschrijvingstermijn wordt gehanteerd, zolang de economische levensduur de technische levensduur niet overschrijdt.

Er mag rekening worden gehouden met een restwaarde. De Commissie BBV schrijft in haar notitie materiële vaste activa dat de restwaarde de schatting is, tegen het prijspeil van het moment van ingebruikname, van de opbrengst die na de gebruiksduur nog gerealiseerd kan worden, verminderd met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het actief. De restwaarde dient reëel en per actief te worden geschat. Bij het bepalen van de restwaarde mag geen rekening worden gehouden met voorgenomen, dus nog niet besloten, toekomstige bestemmingswijzigingen. De ODZOB kiest ervoor om in de waarderingsgrondslag, in beginsel, geen rekening te houden met een restwaarde van het actief.

Artikel 64 lid 2 BBV geeft aan dat de afschrijving slechts om gegronde redenen af mag wijken van de grondslagen die in het voorgaande begrotingsjaar zijn toegepast. Wanneer besloten wordt dat een andere afschrijvingsduur gehanteerd wordt, is er sprake van een schattingswijziging. In dit geval wordt de huidige boekwaarde als gevolg van de wijziging niet herrekend. Wel wordt de afschrijving over de aangepaste afschrijvingsduur opnieuw berekend. Het algemeen bestuur beslist over het doorvoeren van een dergelijke wijziging.

In bijlage 1 is een afschrijvingstabel opgenomen met de afschrijvingstermijnen voor de veel voorkomende typen activa binnen de ODZOB. In bijzondere gevallen kan het algemeen bestuur besluiten een afwijkende afschrijvingstermijn te hanteren, wanneer hiervoor goed onderbouwde redenen zijn. Deze dienen te worden toegelicht bij de investeringsbegroting. Als de afschrijvingstabel niet voorziet in een bepaalde activasoort kan het algemeen bestuur een besluit over de afschrijvingstermijn nemen, waarna de afschrijvingstabel hierop wordt aangepast.

4.5 Rentetoerekening

Aan alle geactiveerde kapitaaluitgaven wordt rente toegerekend. Dit zijn de lasten die voortkomen uit financiering van de investering. De combinatie van rente en afschrijving vormen de kapitaallasten die zowel in de begroting als in de jaarrekening ten laste van de exploitatie worden gebracht. Rente wordt toegerekend voor zover er sprake is van een nadelig resultaat op de rente. Dat wil zeggen dat de rentekosten hoger zijn dan de rentebaten.

5 Procedures

Volgens het BBV bestaat de begroting uit een programmabegroting en de financiële begroting, waarbij de financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten alsmede een overzicht van de financiële positie met toelichting. In deze uiteenzetting wordt apart aandacht besteed aan de investeringen. Door de vaststelling van de begroting gaat het algemeen bestuur akkoord met de in de uiteenzetting opgenomen investeringen en de daaruit voortvloeiende lasten die in de desbetreffende programma's zijn opgenomen.

5.1 Autorisatie investeringsbegroting en investeringskredieten

In artikel 6 van de Financiële Verordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023 is vastgelegd dat het algemeen bestuur met het vaststellen van de begroting de investeringsbegroting autoriseert. Tenzij het algemeen bestuur anders aangeeft, autoriseert het algemeen bestuur met het vaststellen van de begroting de investeringsbegroting. Ook met het vaststellen van een begrotingswijziging kan het algemeen bestuur een (nieuw) investeringskrediet autoriseren.

5.2 Rapporteren over kredieten

Het algemeen bestuur wordt, naast de jaarrekening, minstens eenmaal per jaar via een rapportage geïnformeerd over het verloop van de investeringskredieten. In de jaarrekening wordt doorgaans een voorstel gedaan tot kredietoverheveling uit voorgaande jaren. Niet besteed investeringsbudget vervalt niet automatisch.

5.3 Over- of overschrijding investeringskrediet

Wanneer een overschrijding verwacht wordt van een geautoriseerd investeringskrediet met méér dan 10%, dan wordt dit door het dagelijks bestuur in de eerstvolgende vergadering van of rapportage aan het algemeen bestuur gemeld. Het dagelijks bestuur voegt hierbij een voorstel toe tot begrotingswijziging of voor het bijstellen van het beleid.

Het dagelijks bestuur is gemachtigd om in uitzonderingsgevallen, zonder voorafgaande rapportage aan het algemeen bestuur of een besluit van het algemeen bestuur het hiervoor genoemde percentage te overschrijden om de belangen van de organisatie naar de inzichten op dat moment, zo goed mogelijk te behartigen. Deze omstandigheden zijn aan de orde indien het organisatiebelang in een bepaalde situatie (mogelijk) nadelig gevolgen zou ondervinden indien geen beslissing kan worden genomen en ingrijpen geen uitstel duldt. Deze uitzonderingsgevallen worden betiteld als "brandzaak" en terstond na het besluit van het dagelijks bestuur met een begrotingswijziging gemeld aan het algemeen bestuur.

6 Slotbepalingen

6.1 Intrekken oude nota en overgangsrecht

De Nota investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2019.2 d.d. 14 maart 2019 wordt ingetrokken, met dien verstande dat deze nog van toepassing blijft op de jaarrekening, jaarverslag en bijbehorende stukken van het jaar voorafgaande aan het jaar dat deze nota in werking treedt. Voorliggende nota is van toepassing vanaf de begroting 2024, bestuursrapportage 2024 en de jaarrekening 2024.

6.2 Inwerkingtreding en citeertitel

- Deze nota treedt in werking op 1 januari 2024;
- Deze nota geldt voor onbepaalde tijd;
- Deze nota wordt aangehaald als: Nota investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024.

Bijlage 1 Afschrijvingstabel ODZOB

Onderstaand in tabelvorm de afschrijvingstermijnen behorende bij de Nota investeren, waarderen en afschrijven Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant 2024. Een afwijking van deze afschrijvingstermijnen dient altijd door het algemeen bestuur besloten te worden. Als de afschrijvingstabel niet voorziet in een bepaalde activasoort, dan kan het algemeen bestuur een besluit over de afschrijvingstermijn nemen, waarna de afschrijvingstabel hierop wordt aangepast (zie artikel 4.4).

	Omschrijving	Afschrijving
1	Immateriële vaste activa	
	Kosten onderzoek en ontwikkeling	Max. 5 jaar (max. termijn BBV)
	Kosten sluiten van geldleningen	Looptijd lening
2	Materiële vaste activa	
a	Gronden en terreinen	Geen afschrijving
b	Woonruimten	N.v.t.
c	Bedrijfsgebouwen	
	<i>Bedrijfsgebouwen (aanpassingen huurpanden)</i>	<i>10 jaar (tenzij het huurcontract opgezegd is, dan geldt een maximum van de resterende looptijd van het huurcontract)</i>
d	Grond - weg- en waterbouwkundige werken	N.v.t.
e	Vervoermiddelen	
	<i>Vervoermiddelen</i>	5
f	Machines, apparaten en installaties	
	<i>Apparaten (geluidsmeters, meetapparatuur)</i>	5
g	Overige materiële vaste activa	
	<i>Inventaris</i>	5
	<i>Hardware</i>	4
	<i>Software</i>	4
3	Financiële vaste activa	
	Financiële vaste activa	Variabel
	Bijdrage in activa van derden	Afhankelijk van actief

Vergadering Algemeen Bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023

Agendapunt : 4.c

Vertrouwelijk : Nee

Onderwerp : Fitte organisatie – medewerkersonderzoek (MO)

Kennisnemen van

De planning en belangrijke mijlpalen voor het medewerkersonderzoek (MO) in het kader van de fitte organisatie.

Aanleiding

Naar aanleiding van de vaststelling van de herziene begroting 2023 en begroting 2024 heeft het AB op 14 september gesproken over het plan Naar een fitte organisatie. Bij een fitte organisatie staan de medewerkers centraal, zij zijn het kapitaal van onze organisatie. Alleen in een klimaat waarin medewerkers zich kunnen ontwikkelen, verantwoording mogen nemen en voldoening kunnen scheppen in hun werk, ontstaat een fitte organisatie die belangrijk is om de toekomstige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Vitale en wendbare medewerkers zijn daarbij van essentieel belang.

De directe aanleiding voor het plan Naar een fitte organisatie is de aanpak van het (hoge) ziekteverzuim van de medewerkers. Daarover concludeert het AB dat een degelijke probleemanalyse ontbreekt die breed inzoomt op de onderliggende oorzaken. Niet alleen de fysieke gezondheid, maar ook de vitaliteit en welzijn in algemene zin dienen aan bod te komen. Naast de aspecten die verband houden met een gedegen bedrijfsvoering. Op voorspraak van het dagelijks bestuur heeft het AB daarom ingestemd om een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) uit te laten voeren met veel ruimte voor inbreng van alle medewerkers. De inbreng vanuit de organisatie is ook van groot belang bij de opzet van het onderzoek: we zorgen voor een bottom up benadering met een klankbordgroep die een reële afspiegeling vormt van de gehele organisatie.

Het resultaat van het onderzoek kan als nulmeting dienen voor een verdere aanpak. Het komt in de plaats van het PMO (Periodiek Medisch Onderzoek), en is daarmee één van de vijf maatregelen uit het plan Naar een fitte organisatie dat nu wordt voortgezet.

Omdat de term medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) inmiddels is achterhaald, zullen we in het vervolg de term medewerkersonderzoek (MO) gaan gebruiken. We bedoelen daarmee inhoudelijk hetzelfde. Onderstaand lichten we het tijdsplan en de belangrijkste mijlpalen toe van het MO.

Toelichting

De focus van de tijdsplanning ligt op een zorgvuldige voorbereiding. Daarnaast nemen we ruim de tijd voor de opvolging. Een goed voorbeeld voor een gemiddelde doorlooptijd van een medewerkersonderzoek is drie maanden voor commitment, voorbereiding en communicatie, één maand voor het onderzoek zelf, inclusief de eerste analyse van de resultaten, en acht maanden voor de opvolging (verdeling: 3-1-8). Zorgvuldigheid gaat boven snelheid.

De planning ziet er dan als volgt uit:

1. Voorbereiding (laatste week september t/m kerst 2023):
 - i. Samenstellen projectorganisatie (*opdrachtgever*: voorzitter DB; *kernteam*: projectleider team P&O, adviseur team communicatie, DT-lid dienstverlening en directiesecretaris; *klankbordgroep*: minimaal 2 leden OR, 2 medewerkers VTH, 2 medewerkers dienstverlening en 1 manager VTH)
 - ii. Opstellen projectopdracht (doelstellingen bepalen met projectorganisatie) en ter besluitvorming aan het DB van 9 november voorleggen
 - iii. Opstellen communicatieaanpak (duidelijk en op tijd communiceren over waarom, hoe en wat en via welke kanalen)
 - iv. Uitvraag offertes 3-5 externe deskundige partijen (incl. selectiecriteria benoemen met projectorganisatie)
 - v. Opdracht verlenen aan externe deskundige partij die de MO gaat uitvoeren
 - vi. Voorbereiden methodologie, vragenlijst en planning (door externe opdrachtnemer)
2. Gegevens verzamelen & analyseren (januari 2024):
 - i. Communicatie (o.a. waarom, hoe en wat herhalen, aandacht voor deadline, reminder)
 - ii. Afstemming team ICT (CISO, FG)
 - iii. Verspreiden vragenlijst onder medewerkers
 - iv. Verzamelen vragenlijsten (door externe partij)
 - v. Analyseren resultaten (patronen, trends, verbeterpunten, etc.)
 - vi. Vergelijken resultaten (intern: clusters, teams; extern: benchmarking)
 - vii. Eventueel verdiepingsslag op basis van interviews
3. Opvolging (februari t/m augustus 2024):
 - i. Terugkoppeling resultaten (presentatie)
 - a. Medewerkers (algemeen: plenair; specifiek: op teamniveau in bestaande overleggen)
 - b. Dagelijks bestuur
 - ii. Opstellen actieplan en aanscherpen plan Naar een fitte organisatie (projectorganisatie komt met longlist verbeterpunten; werksessie met DT, MT en OR wat leidt tot shortlist en eigenaren)

- iii. Uitvoering actieplan (implementatie verbeterpunten en voortgang monitoren)
 - iv. Evaluatie
4. Herhalen MO (binnen 2 tot 3 jaar): het MO zou een terugkerende interventie kunnen zijn om te blijven leren en verbeteren.

Vergadering algemeen bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023

Agendapunt : 5.a

Vertrouwelijk : Nee

Onderwerp : Bestuursrapportage Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023

Beslispunten :

1. Vaststellen van de Bestuursrapportage 2023 Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant.
2. Instemmen met het instellen van een bestemmingsreserve Fitte Organisatie.
3. Instemmen met het instellen van een bestemmingsreserve Nazorg Omgevingswet.
4. Kennisnemen van het uitstellen van de uitvoering van het principebesluit ter versterking van het weerstandsvermogen, middels een éénmalige deelnemersbijdrage, tot medio 2024 (vaststellen jaarstukken 2023).

Aanleiding

In de Financiële Verordening Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2023 is bepaald dat het dagelijks bestuur minimaal éénmaal per jaar (na het zomerreces) het algemeen bestuur informeert middels een tussentijdse rapportage. In deze rapportage worden de afwijkingen op de ramingen van baten en lasten toegelicht en wordt een prognose afgegeven over het te verwachten resultaat. De onlangs vastgestelde herziene begroting 2023 is hierbij als referentiepunt genomen. De gepresenteerde actuele prognoses voor 2023 zijn gebaseerd op de realisatiecijfers van halverwege het lopende jaar. In de voorliggende rapportage wordt tevens ingegaan op de voortgang van de speerpunten uit de (herziene) begroting 2023 van de ODZOB.

Toelichting

Actuele prognose voor 2023

Het geprognostiseerde resultaat over 2023 komt uit op €732.000. Hieraan liggen zowel ontwikkelingen aan de batenzijde (hogere rentebaten) als de lastenzijde (lagere personele kosten) ten grondslag.

De bestuursrapportage bevat enkele overzichten waaruit de conclusie zou kunnen worden getrokken dat de ODZOB afstevent op een positief resultaat van €1.463.000. Hiervan is nadrukkelijk géén sprake! Weliswaar komt het gepresenteerde saldo van baten en lasten uit op €1.463.000, maar dit is inclusief €670.000 incidentele baten (de éénmalige deelnemersbijdrage ter versterking van het weerstandsvermogen) en exclusief de storting van deze bijdrage in de algemene reserve. Vandaar dat niet de focus dient te liggen op het subtotaal *saldo van baten en lasten*, maar het eindtotaal *resultaat* (€732.000). In de opgestelde prognose is naast de versterking van het weerstandsvermogen rekening gehouden met een storting van in totaal €62.000 in een tweetal nieuwe bestemmingsreserves (*Nazorg Omgevingswet en Fitte organisatie*).

Op basis van de huidige inzichten kan de éénmalige deelnemersbijdrage van €670.000 achterwege blijven. Het resultaat zou dan uitkomen op €63.000. Het effectueren van het eerder genomen principebesluit van het algemeen bestuur om het weerstandsvermogen te versterken middels een éénmalige deelnemersbijdrage is al eerder uitgesteld. De uitvoering hiervan wordt nogmaals uitgesteld; namelijk tot het vaststellen van de jaarstukken 2023 (medio 2024).

Declarabiliteit

Bovenstaande prognose is nog omgeven met onzekerheden. De ontwikkeling van het ziekteverzuim stemt tot tevredenheid, maar vergt ook nog de nodige inzet om de gewijzigde trend vast te houden. Daarnaast blijft het lastig om over voldoende personeel te beschikken waarmee de opgedragen werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Het aantrekken van tijdelijke (externe) medewerkers verloopt minder moeizaam dan het werven van nieuw (vast) personeel. Als gevolg hiervan blijft de bezetting achter bij het benodigd aantal fte (prognose: 230) dat nodig is om de herziene begroting 2023 te kunnen realiseren. Op dit moment bedraagt het tekort circa 5 fte.

In het eerste halfjaar van 2023 lukte het om aan de declarabiliteitsnorm van 1.313 uren per fte te voldoen. Op halfjaar-basis komt deze norm uit op 657 uren per fte. De realisatie over de eerste 6 maanden lag iets hoger en kwam uit op 671 uur per fte. In het vervolg van dit jaar moet nog blijken of de gunstige declarabiliteitscijfers kunnen worden voortgezet.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim daalde in het eerste halfjaar van 7,5% naar 6,1%. Zoals aangegeven stemt deze trend tot tevredenheid. Er is echter een verdere daling van het verzuim nodig om gemiddeld over 2023 op 6% uit te komen. Zoals ook blijkt uit de nota *Naar een fitte organisatie* zet de ODZOB zich hier maximaal voor in. Dit is echter geen garantie voor de beoogde verdere daling van het ziekteverzuim.

Resumé

Het geprognostiseerde positieve resultaat over 2023 is een stap in de goede richting. Het laat echter onverlet dat er nog enkele uitdagingen te beslechten zijn, voordat er een duurzaam fundament voor dergelijke resultaten is gerealiseerd. Hierbij gaat het in ieder geval om het werven en behouden van voldoende gekwalificeerd personeel en het beteugelen van het ziekteverzuim. De gepresenteerde maatregelen uit de nota *Naar een fitte organisatie* gaan de ODZOB daar zeker bij helpen.

Beoogd effect

Middels de voorliggende rapportage legt het dagelijks bestuur tussentijds verantwoording af aan het algemeen bestuur en wordt inzicht gegeven in het verwachte resultaat over 2023, op basis van de huidige inzichten.

Financiën / Personeel

Financiële positie ODZOB

De algemene reserve bedraagt momenteel ruim €530.000. In december 2022, bij de vaststelling van het financieel perspectief 2023 / kaderbrief 2024 besloot het algemeen bestuur tot het volgende:

- Instemmen met het principebesluit om de deelnemers éénmalig middelen beschikbaar te laten stellen ter versterking van het weerstandsvermogen, tot een bedrag van €1,2 miljoen.

- Instemmen met het voornemen om dit principebesluit te effectueren bij de vaststelling van de herziene begroting 2023 en de begroting 2024, op basis van het financieel resultaat over 2022. De prognose voor 2023 is momenteel zodanig dat afgezien kan worden van de genoemde eenmalige deelnemersbijdrage. Vandaar dat de versterking van het weerstandsvermogen 'on hold' wordt gezet. Indien bij het vaststellen van de jaarstukken 2023 blijkt dat het uiteindelijke resultaat over 2023 in lijn is met de huidige prognose, dan kan definitief worden afgezien van deze deelnemersbijdrage. Mocht onverhoopt blijken dat het resultaat toch minder rooskleurig is dan nu wordt verwacht, dan kan alsnog uitvoering worden gegeven aan de eerdere besluitvorming.

Instellen twee nieuwe bestemmingsreserves

De afgelopen jaren is verschillende malen een voorstel aan het algemeen bestuur voorgelegd om de algemene reserve te betrekken bij de bekostiging van projecten. Hoewel dit op zichzelf een gangbare werkwijze is, kan dit ongewenst en onbedoeld tot onduidelijkheden leiden. Vandaar dat het dagelijks bestuur in beginsel niet meer voor een dergelijke aanpak wenst te kiezen. In voorkomende gevallen (zoals hier aan de orde) wordt dan voor een alternatieve aanpak gekozen.

Uit de analyse die aan de voorliggende rapportage vooraf is gegaan is naar voren gekomen dat er zich een tweetal situaties gaan aandienen waarbij dit van toepassing is.

1. Voor het programma voor- en nazorg Omgevingswet is in de herziene begroting 2023 een bedrag van € 466.000 en in de begroting 2024 een bedrag van €488.000 opgenomen. Na 2024 zijn er hiervoor geen middelen meer opgenomen in de meerjarenramingen. Naar verwachting zijn de toegekende middelen voor 2023 en 2024 toereikend om de beoogde werkzaamheden (inclusief het nieuwe interventieteam) in 2023, 2024 en 2025 te bekostigen. Door het instellen van een bestemmingsreserve Nazorg Omgevingswet kunnen de middelen die het algemeen bestuur hiervoor beschikbaar heeft gesteld hiervoor daadwerkelijk beschikbaar blijven. De verwachte, zij het geringe, onderbesteding op dit programma in 2023 zal bij het vaststellen van de jaarstukken 2023 worden gestort in deze bestemmingsreserve. Voor 2024 geldt een vergelijkbaar principe. Deze bestemmingsreserve loopt tot en met 2025. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2025 wordt deze opgeheven en wordt het eventuele resterende saldo gestort in de algemene reserve.
2. De uitvoering van de maatregelen om te komen tot een fitte organisatie worden bekostigd door een tijdelijke tariefopslag van €0,95 in 2023 en 2024. Hierdoor is er in totaal een bedrag van circa €470.000 beschikbaar. Het is nog niet duidelijk welk deel van dit bedrag in 2023 en welk deel in 2024 aangewend wordt. Aangezien er in 2023 effectief 'maar' ruim 3 maanden resteren waarin uitgaven kunnen plaatsvinden is een onderbesteding in 2023 niet uit te sluiten. Door het instellen van een bestemmingsreserve Fitte Organisatie kunnen de middelen die het algemeen bestuur hiervoor beschikbaar heeft gesteld hiervoor daadwerkelijk beschikbaar blijven. Een eventuele onderbesteding in 2023 zal bij het vaststellen van de jaarstukken 2023 worden gestort in deze bestemmingsreserve. Deze bestemmingsreserve loopt tot en met 2024. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2024 wordt deze opgeheven en wordt het eventuele resterende saldo gestort in de algemene reserve.

Vervolg / Communicatie

Bij het vaststellen van de jaarstukken 2023 wordt exact duidelijk wat het resultaat over 2023 is. De voortekenen zijn, anders dan vorig jaar nog het geval was, positief. Na instemming van het algemeen bestuur worden de 2 nieuwe bestemmingsreserves in de financiële administratie van de ODZOB opgenomen.

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Bijlagen

- Bestuursrapportage ODZOB 2023

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant;

Gezien voorgaand voorstel van het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

BESLUIT

1. Vaststellen van de bestuursrapportage 2023 Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant.
2. Instemmen met het instellen van een bestemmingsreserve Fitte Organisatie.
3. Instemmen met het instellen van een bestemmingsreserve Nazorg Omgevingswet.
4. Kennisnemen van het uitstellen van de uitvoering van het principebesluit ter versterking van het weerstandsvermogen, middels een éénmalige deelnemersbijdrage, tot medio 2024 (vaststellen jaarstukken 2023).

Zo vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023.

J.C.J. van Bree
voorzitter

M. van Dort
secretaris

Bestuursrapportage 2023

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

Bestuursrapportage 2023

januari-juni 2023

In opdracht van

Opgesteld door

Datum

Status

Dagelijks bestuur ODZOB

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

Postbus 8035

5601 KA Eindhoven

21 september 2023

ter bespreking in dagelijks bestuur

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Voortgang speerpunten begroting 2023	2
2.1	Omgevingswet	2
2.2	Regionale operationele kaders (ROK's)	2
2.3	Toekomstbestendige veehouderij	4
2.4	Governance	5
3	Programmaverantwoording	6
3.1	Inleiding	6
3.2	Programma lokale dienstverlening	6
3.3	Programma regionale samenwerking	7
3.4	Algemene dekkingsmiddelen	9
3.5	Kosten van de overhead	10
3.6	Heffing Vennootschapsbelasting	10
4	Financiële ontwikkelingen	11
4.1	Overzicht van baten en lasten	11
4.2	Investerings	14
4.3	Specifieke uitkeringen	14
5	Paragrafen	15
5.1	Weerstandvermogen en risicomanagement	15
5.2	Bedrijfsvoering	16
6	Bijlagen	19
6.1	Prognose baten	19
6.2	Prognose lasten	20
6.3	Geactualiseerde risico-inventarisatie medio 2023	21

1 Inleiding

Leeswijzer

De bestuursrapportage 2023 is opgesteld op basis van de realisatiecijfers over het eerste half jaar. De rapportage heeft tot doel om inzicht te bieden welk resultaat er over 2023 verwacht mag worden. De prognose toont een gunstig beeld, maar kent ook nog enige onzekerheden. Zowel de primaire als de herziene begroting 2023 zijn als referentiekader in deze rapportage opgenomen.

Samenvatting

Vorig jaar bracht de bestuursrapportage slecht nieuws. De ODZOB stevende op een fors tekort af en bij het vaststellen van de jaarrekening 2022 werd dit bekrachtigd. Uit het *financieel perspectief 2023* kwam duidelijk naar voren dat de vastgestelde begroting 2023 praktisch onuitvoerbaar was. Dit vanwege de ongekend hoge inflatie, de gevolgen van de nieuwe Cao voor gemeenteambtenaren (en daarmee ook voor het personeel van de ODZOB) en het hoge ziekteverzuim waar de dienst mee kampte. Dit leidde tot het opstellen van een herziene begroting 2023, waar het algemeen bestuur in september 2023 mee instemde.

Een jaar later, bij de bestuursrapportage 2023, zijn er overwegend gunstige verhalen te vertellen. Naar verwachting kan de ODZOB weer zwarte cijfers schrijven, is de declarabiliteit verbeterd en het ziekteverzuim gedaald. Daarmee is een positieve trend in gang gezet. Het uitvoeren van de maatregelen uit de nota Naar een fitte organisatie zijn van groot belang om de in gang gezette verbeteringen te borgen. Het herstel is zichtbaar, maar is nog broos.

Net als vorig jaar wordt de bedrijfsvoering van de dienst ongunstig beïnvloed door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Het is zeer lastig om geschikt personeel te werven en het zittende personeel te behouden.

Resumé

Het geprognostiseerde resultaat over 2023 komt uit op €732.000. Hieraan liggen zowel ontwikkelingen aan de batenzijde (hogere rentebaten) als de lastenzijde (lagere personele kosten) ten grondslag.

Deze rapportage bevat enkele overzichten waaruit de conclusie zou kunnen worden getrokken dat de ODZOB afstevent op een positief resultaat van €1.463.000. Hiervan is nadrukkelijk géén sprake!

Weliswaar komt het gepresenteerde saldo van baten en lasten uit op €1.463.000, maar dit is inclusief €670.000 incidentele baten (de éénmalige deelnemersbijdrage ter versterking van het weerstandsvermogen) en exclusief de storting van deze bijdrage in de algemene reserve. Vandaar dat niet de focus dient te liggen op het subtotaal *saldo van baten en lasten*, maar het eindtotaal *resultaat* (€732.000).

In de opgestelde prognose is naast de versterking van het weerstandsvermogen rekening gehouden met een storting van in totaal €62.000 in een tweetal nieuwe bestemmingsreserves (*Nazorg Omgevingswet en Fitte organisatie*).

Op basis van de huidige inzichten kan de éénmalige deelnemersbijdrage van €670.000 achterwege blijven. Het geprognostiseerde resultaat zou dan uitkomen op €63.000. Het effectueren van het eerder genomen principebesluit om het weerstandsvermogen te versterken middels een éénmalige deelnemersbijdrage is al eerder uitgesteld. Voorgesteld wordt om uitvoering hiervan nog verder door te schuiven; namelijk naar het vaststellen van de jaarstukken 2023 (medio 2024).

2 Voortgang speerpunten begroting 2023

In de begroting 2023 zijn enkele thema's benoemd waarvan verwacht werd dat deze een belangrijke rol spelen in de uit te voeren werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering. De voortgang hiervan is in de onderstaande paragrafen toegelicht. De herziene begroting 2023 richt zich op wijzigingen in de financiën en de bedrijfsvoering van de ODZOB, maar niet op deze thema's.

2.1 Omgevingswet

Op 1 januari 2023 is het Programma Omgevingswet (op basis van een bestuursopdracht met elf bouwstenen) afgesloten. De eindrapportage is op 30 maart door het algemeen bestuur vastgesteld. Tegelijk met het beëindigen van het Programma Omgevingswet is per 1 januari van dit jaar gestart met het Programma voor- en nazorg Omgevingswet. Dit programma is mede op basis van de resultaten uit de in het najaar van 2022 uitgevoerde stresstest Omgevingswet opgesteld. Er zijn hierin acties en projecten benoemd die nodig zijn om de taken vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet, op 1 januari 2024, adequaat uit te kunnen voeren.

Met het Programma voor- en nazorg Omgevingswet is een nieuwe fase aangebroken in de voorbereiding op de Omgevingswet. Deze staat in het teken van de overdracht van programma naar de lijn, van accent op het oefenen en inregelen en van het uitvoeren van belangrijke onderdelen van het opleidingsprogramma Omgevingswet. Het oefenen en inregelen heeft in het eerste half jaar als resultaat opgeleverd dat de systemen getest zijn en dat er regionaal ketentesten zijn uitgevoerd, op basis waarvan de samenwerkingsafspraken nader zijn gedetailleerd. In het najaar wordt dit gecontinueerd met oefenen en testen met echte (Wabo-)aanvragen.

De communicatie is geïntensiveerd door onder andere het beschikbaar komen van een interactieve infographic (*praatplaat*), waarin alles wat tot nog toe is opgeleverd in de voorbereiding op de Omgevingswet overzichtelijk is samengevat. Zowel regionaal als landelijk is de samenwerking gecontinueerd (met ketenpartners, provincie, gemeenten en ODNL). Er is meegewerkt aan een landelijke monitor, waarin de stand van zaken van de voorbereiding kritisch getoetst is aan de minimum vereisten om de Omgevingswet uit te voeren. Daarbij is geconcludeerd dat er nog het nodige te doen is en dat we op koers liggen.

Dat betekent trouwens niet dat alles vlekkeloos zal verlopen. We houden rekening met de situatie dat er knelpunten opgelost moeten worden en dat er de nodige vragen beantwoord dienen te worden, zowel voor als na inwerkingtreding. Daartoe wordt in het najaar van 2023 het interventieteam Omgevingswet opgericht, dat gaat functioneren als interne helpdesk voor de periode 2023 tot en met 2025.

2.2 Regionale operationele kaders (ROK's)

Harmonisatie ROK's

Op basis van inhoudelijke thema's en kleursporen zijn de afgelopen jaren een aantal uitvoeringskaders opgesteld en bestuurlijk geaccordeerd. Nu een aantal van deze uitvoeringskaders in de praktijk hun uitwerking hebben, is er behoefte en deels ook de noodzaak om te gaan werken aan verdere integratie en coördinatie. Dit om versnippering van aandacht tegen te gaan en een duidelijker lijn uit te gaan zetten voor komende jaren. Dit betreft ook de praktische inpassing zoals planning van evaluaties van de diverse ROK's, eventuele actualisatie van uitvoeringskaders en de ontwikkeling van geheel nieuwe kaders.

Stapsgewijs worden de ROK's geharmoniseerd, dan wel gebundeld. De eerste stappen worden gezet richting het inhoudelijk samenvoegen van ROK VV en ROK TH (met daarbij nog aparte processen). Verder wordt het Uitvoeringskader Bbk onderdeel van het Uitvoerings-kader bodem onder de Omgevingswet.

ROK Vergunningverlening (ROK VV)

In 2022 is de voortgang van werken onder het uitvoeringskader vergunningverlening beoordeeld, voor 2023 was een volledige evaluatie voorzien. Er is inmiddels een hernieuwde klankbordgroep opgericht. In een "pressure cook" bijeenkomst in juni 2023 is enerzijds teruggekeken op het huidige ROK VV en wordt er anderzijds gewerkt aan een nieuw ROK VV. Dit gebeurt aan de hand van de Quicksan huidige ROK VV, de recent ontwikkelde Landelijke Vergunningenstrategie, de Omgevingsanalyse ROK TH en memo's over bijvoorbeeld het intrekken en het actualiseren van vergunningen.

ROK Asbest

Bij vaststellen van het kader is afgesproken dat het wordt geëvalueerd. Dit om na te gaan in hoeverre het huidige uitvoeringskader nog actueel is en waar verbeteringen mogelijk zijn om een kwalitatief goede uitvoering te geven aan de VTH-taken voor dit thema. Van belang is ook duidelijkheid omtrent asbesttaken in relatie tot het basistakenpakket van omgevingsdiensten. De evaluatie heeft plaatsgevonden en is in het AB van 30 maart 2023 besproken. Er vindt alleen nog een technische aanpassing plaats in verband met de Omgevingswet en duidelijkheid basistaak.

Bodem evaluatie uitvoeringsbeleid/ROK

Voor en door de regio is samen met de ODZOB uitvoeringsbeleid voor het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) gemaakt. Toegezegd is om de uitvoering te gaan evalueren. Daarnaast wordt in dit project ook gekeken naar de transitie van bodemtaken van bevoegd gezag provincie naar gemeenten. Dit is een voortzetting van het project van 2022. Later dit jaar wordt de evaluatie van het uitvoeringsbeleid Bbk uitgevoerd. Parallel eraan wordt gewerkt aan een pilot voor risicogericht beoordelen meldingen Bbk. De evaluatie is input voor eventuele bijstelling van het ontwerp-uitvoeringskader Bodem onder de Omgevingswet, dat in november 2023 aan het algemeen bestuur ter vaststelling wordt voorgelegd.

ROK Milieutoezicht

Bijna vijftien toezichtprojecten zijn in het eerste half jaar onderhanden. De uitvoering van het ROK-TH is in de loop van het eerste kwartaal goed op stoom gekomen. Alle projecten die zijn doorgestart of opgestart zijn in volle gang. Sterker nog, vijf toezichtprojecten bevinden zich inmiddels in de afrondende fase of worden al geëvalueerd.

In januari was de start om tot een nieuw ROK Milieutoezicht & Handhaving te komen. Uitgangspunt is om tot een goede probleemanalyse te komen, zodat scherpe toezichtdoelen geformuleerd kunnen worden. Vanuit een goede toezichtstrategie kan dan worden overgegaan tot het prioriteren en programmeren aan de hand van de bekende ROK-systematiek. In maart werd de (extern opgestelde) omgevingsanalyse opgeleverd. Inmiddels is de risicoanalyse opgeleverd en wordt er ook een klachtenanalyse uitgevoerd. Samen met de evaluatie van de uitgevoerde ROK TH-projecten, hebben we voldoende informatie om in september samen tot goede toezichtdoelen te komen. De (externe ambtelijke) klankbordgroep denkt op een constructieve en positieve manier hierin mee.

2.3 Toekomstbestendige veehouderij

De ODZOB levert via advisering en uitvoering van VTH-taken een bijdrage aan de transitie naar een toekomstbestendige en duurzame veehouderij in Zuidoost-Brabant. Hierna volgt een weergave van de actuele ontwikkelingen en de bijdrage van de ODZOB in de eerste helft van dit jaar.

Innovatieve stalsystemen

Veehouders die willen verduurzamen hebben momenteel de nodige procedurele hindernissen te nemen en het doorvoeren van technische vernieuwingen om emissies terug te dringen is veelal een zaak van een lange adem. Het rijk heeft via de Crisis- en herstelwet (en vanaf 1 januari 2024 via de Omgevingswet) meer mogelijkheden gegeven aan lokale overheden en initiatiefnemers om sneller innovaties vergund te krijgen. Hier is nog weinig tot geen ervaring mee. De ODZOB ondersteunt gemeenten procesmatig en inhoudelijk bij de eerste initiatieven (gericht op bronmaatregelen en het meten met sensoren) die nu ontstaan in onze regio en heeft daarnaast een leidraad en stappenplan in ontwikkeling om de vergunningverlening bij deze complexe procedures op een effectieve en efficiënte wijze te kunnen uitvoeren.

Stikstofemissies

De gevolgen van stikstofemissies op Natura 2000 gebieden zijn inmiddels al enkele jaren een belangrijk onderwerp in politiek en openbaar bestuur. De veehouderij heeft een belangrijk aandeel in de emissies en dit vertaalt zich naar allerlei beleid(voornemens) en maatregelen. Als ODZOB hebben we de regio ondersteund en van informatie voorzien over de beëindigingsregelingen LBV en LBV-plus voor de veehouderij, die recentelijk zijn opengesteld. De ODZOB geeft daarnaast input voor het (door de provincie georganiseerde) gebiedsproces en bereidt zich door het instellen van een expertteam voor op de extra VTH-werkzaamheden die voortvloeien uit de uitvoering van de genoemde beëindigingsregelingen. Afgelopen voorjaar heeft de ODZOB, samen met de andere Brabantse omgevingsdiensten, een handelingsperspectief opgesteld waarmee agrarische vergunningverleners per procedure duiding kunnen geven wat wel en wat niet mogelijk is gezien de huidige wetgeving en actuele jurisprudentie.

Veehouderij en leefomgeving

De veehouderij kan lokaal grote impact hebben op de leefomgeving. Denk aan uitstoot van ammoniak-emissies en fijnstof of overlast van geur en geluid. Enerzijds worden randvoorwaarden gesteld via vergunningverlening en het toezicht daarop. Anderzijds zien we toch dat op een aantal plaatsen in de regio de leefomgeving onder druk staat als gevolg van historisch gegroeide situaties, maar ook recenter nu uit onderzoek is gebleken dat combi-luchtwassers in de praktijk vaak minder zuiveringsrendement behalen. De regio wordt op een aantal fronten ondersteund. Zo willen we met bijvoorbeeld het regionaal meetnet meer grip krijgen op emissies door goed te monitoren.

We hebben ook (onderzoek)locaties voorgesteld die mee kunnen gaan draaien in het provinciale combiluchtwater project, waarin de ODZOB ook zal participeren om het toezicht te optimaliseren. De problematiek van de combiluchtwassers wordt door onze regionale bestuurders ook bij VNG en landelijke overheid aangekaart en de ODZOB levert daarbij inhoudelijke ondersteuning. Daarnaast ondersteunen we bij de sanering van fijnstoflocaties onder het NSL-programma. Verder wordt in provinciaal verband meegewerkt aan de evaluatie en actualisatie van het endotoxine-toetsingskader. Hiervoor zijn dit voorjaar botsproeven uitgevoerd en is er een Brabantbrede ambtelijke themabijeenkomst georganiseerd.

2.4 Governance

Meerjarenvisie

In 2022 is gestart met de uitwerking van een Meerjarenvisie (MJV) ter opvolging van het concernplan 2018-2022. Deze MJV richt zich op de *wat-vraag*. Vorig jaar zijn de belangrijkste thema's gedefinieerd en zowel ambtelijk al bestuurlijk geverifieerd. Na bestuurlijke accordering van de MJV door het algemeen bestuur op 30 maart is gestart met het vormgeving aan de verdere doorwerking van de visie.

Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel

Mede naar aanleiding van het rapport van de commissie Van Aartsen 'Om de leefomgeving', heeft de overheid besloten met een ontwikkelingstraject te komen voor overheden en omgevingsdiensten. Hiervoor is een Interbestuurlijk programma (IBP) uitgewerkt. De koepels VNG, IPO en ODNL krijgen allen een rol en de bevoegde gezagen zullen samen met de omgevingsdienst(en) gaan werken aan verbetering van de uitvoering van VTH-taken. ODNL heeft hiervoor een aantal voorstellen gedaan (impulsprogramma) waar ook de ODZOB SPUK-subsidie voor heeft aangevraagd. Via een project in het collectief programma vertaalt de ODZOB de resultaten van het IBP Versterking VTH-stelsel naar de regio Zuidoost-Brabant.

Inmiddels zijn er robuustheidscriteria voor omgevingsdiensten opgesteld. Deze geven inzicht in (de mate van) effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency. Deze criteria zijn omgezet in een zestal kritische prestatie indicatoren (KPI's). Alle omgevingsdiensten in Nederland dienen uiterlijk op 1 april 2026 robuust te zijn (door te voldoen aan deze KPI's). Iedere omgevingsdienst, dus ook de ODZOB, moet toetsen of aan deze KPI's wordt voldaan. Het resultaat van deze toets moet voor 1 oktober 2023 worden ingediend bij de staatssecretaris. Indien niet aan alle KPI's wordt voldaan, moet een plan worden opgesteld waaruit blijkt hoe wél aan de criteria voldaan gaat worden (deadline voor dit plan is 1 april 2024).

Wijziging gemeenschappelijke regeling ODZOB

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is gewijzigd en dit noopt tot aanpassing van de gemeenschappelijke regeling ODZOB (GR ODZOB). Aan het algemeen bestuur van 6 juli is voorgesteld om de Ontwerpregeling GR ODZOB 2024 door te geleiden naar de colleges van de deelnemers voor verdere besluitvorming. In deze regeling is de wetwijziging van de Wgr verwerkt. Tussen de GGD, Metropoolregio Eindhoven, Veiligheidsregio en ODZOB heeft afstemming plaatsgevonden met als doel waar dat kan gezamenlijk op te trekken op proces en inhoud. Tevens is van de gelegenheid gebruikgemaakt om de tekst van de GR ODZOB daar waar nodig te actualiseren, een harmonisatieslag te maken met de tekst van de gemeenschappelijke regelingen van de andere twee omgevingsdiensten in Brabant én de regeling op te stellen in overeenstemming met de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Uit de evaluatie medio 2022 is geconstateerd dat de bestaande dienstverleningsovereenkomst (DVO) naar tevredenheid functioneert. Desondanks wordt met het verstrijken van de looptijd van de huidige DVO toegewerkt naar een geactualiseerde versie. Dit gebeurt in samenhang met de wijziging van de GR ODZOB.

Een regionale DVO-werkgroep gaat vanaf medio zomer 2023 aan de slag met de nieuwe DVO, mede gebaseerd op de voortgang van de wijzigingen van de GR. In het najaar van 2023 moet dit leiden tot een set van geactualiseerde afspraken. De nieuwe DVO wordt, na afstemming met de ODZOB-deelnemers, gelijktijdig met de nieuwe GR ODZOB voorgelegd aan het algemeen bestuur.

3 Programmaverantwoording

3.1 Inleiding

De (herziene) begroting 2023 bevat een programmaplan, waarin onderscheid wordt gemaakt naar de volgende onderdelen:

- Programma lokale dienstverlening
- Programma regionale samenwerking
- Algemene dekkingsmiddelen
- Kosten overhead
- Heffing vennootschapsbelasting
- Onvoorzien

De prognose voor 2023 is beduidend beter dan vorig jaar het geval was. Over het eerste deel van 2023 schreef de ODZOB zwarte cijfers. Voor 2023 als geheel geldt een vergelijkbaar beeld en is de verwachting dat een positief saldo van baten en lasten van ruim €1,4 mln. kan worden gerealiseerd. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Het resultaat inclusief deze mutaties in de reserves komt naar verwachting uit op bijna €732.000. In de voorliggende rapportage wordt nader ingegaan op de onderbouwing van deze prognose.

Programmaverantwoording

* bedragen x 1€

Omschrijving	Primaire Begroting 2023			Herziene Begroting 2023			Actuele Prognose		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
Programma Lokale dienstverlening	23.502.763	16.486.683	7.016.081	26.403.901	18.800.193	7.603.708	26.354.471	18.046.472	8.307.998
Programma Regionale samenwerking	2.097.749	1.619.081	478.667	2.356.691	1.837.933	518.758	2.356.691	1.841.372	515.319
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	669.226	0	669.226	958.841	0	958.841
Overhead	0	7.484.748	-7.484.748	0	8.112.465	-8.112.465	0	8.311.561	-8.311.561
Heffing VPB	0	10.000	-10.000	0	10.000	-10.000	0	7.359	-7.359
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	25.600.512	25.600.512	0	29.429.818	28.760.592	669.226	29.670.003	28.206.764	1.463.239
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves									
Algemene reserve	0	0	0	0	669.226	-669.226	0	669.226	-669.226
Bestemmingsreserve Fitte Organisatie	0	0	0	0	0	0	0	37.686	-37.686
Bestemmingsreserve Omgevingswet	0	0	0	0	0	0	0	24.371	-24.371
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	669.226	-669.226	0	731.283	-731.283
Resultaat	25.600.512	25.600.512	0	29.429.818	29.429.818	0	29.670.003	28.938.047	731.956

De prognose van de baten is €240.000 hoger dan de geraamde baten uit de herziene begroting 2023. De prognose van de lasten ligt ruim €492.000 lager dan in de herziene begroting. Tezamen levert dit een voordelig geprognostiseerd resultaat over 2023 op van ruim €732.000.

3.2 Programma lokale dienstverlening

De ODZOB wil een bijdrage leveren aan een veilige en gezonde leefomgeving in Zuidoost-Brabant. Programma lokale dienstverlening betreft werkzaamheden die de ODZOB uitvoert zowel voor haar deelnemers, als voor andere publieke organisaties. Kenmerkend hierbij is de een-op-een relatie van opdrachtgever en opdrachtnemer. De ODZOB voert taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en adviseert op het gebied van omgevingsrecht (milieu, bodem, water, landbouw, duurzaamheid, asbest, bouwen, omgevingsveiligheid en ruimtelijke ordening).

Programma Lokale dienstverlening

* bedragen x 1€

	Primaire Begroting 2023	Herziene Begroting 2023	Actuele Prognose
Baten			
Basistaken	10.516.766	11.867.895	12.134.993
Verzoektaken	12.985.997	14.536.006	14.219.477
Totaal baten	23.502.763	26.403.901	26.354.471
Lasten			
Lasten	16.486.683	18.800.193	18.046.472
Totaal lasten	16.486.683	18.800.193	18.046.472
Totaal saldo van baten en lasten	7.016.081	7.603.707	8.307.998
Toevoeging aan reserves	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Resultaat	7.016.081	7.603.707	8.307.998

Prognose 2023

De prognose van de baten (€26,35 mln.) ligt iets onder de raming uit de herziene begroting 2023. Naar verwachting komen de basistaken €267.000 hoger en de verzoektaken €317.000 lager uit dan in de herziene begroting. De verzoektaken voor deelnemers blijven achter op de raming (verschil €1,11 mln.) Daartegenover staan hogere verzoektaken voor niet-deelnemende organisaties (€0,79 mln.). Dit wordt met name veroorzaakt door de ontvangen subsidies voor een tweetal specifieke uitkeringen (SPUK's).

3.3 Programma regionale samenwerking

In 2023 zijn de volgende werkzaamheden ondergebracht onder de collectieve taken voor de regio:

- Collectief Programma
- Samen Sterk In Brabant (SSiB)
- Omgevingsveiligheid
- Programma Omgevingswet (zie paragraaf 2.1)

Collectief Programma

In het Collectief Programma staan structurele collectieve taken en eenmalige (ontwikkelings-)projecten als instrumenten ter beschikking om de uitvoering van de VTH-taken te versterken en toegevoegde waarde te leveren. Het programma 2023 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voor 2023 wordt ingezet op een 4 tal thematische lijnen te weten:

1. *Samenwerken en organisatie*: Behoud en verbetering van het regionale netwerk is essentieel voor verbetering van de leefomgeving. Goed samenspel zorgt voor kwaliteit van de opgedragen werkzaamheden.
2. *Wet- en regelgeving*: we werken aan de implementatie van relevante (nieuwe) wet- en regelgeving van belang voor de leefomgeving.
3. *Uitvoeringsbeleid*: we maken gezamenlijke afspraken over de inhoudelijke uitvoering van de VTH-taken en ten aanzien van de vereiste kwaliteit.
4. *Maatschappelijke opgaven*: we spelen in op nieuwe ontwikkelingen die de leefomgeving raken.

De meeste projecten zijn medio 2023 volop in uitvoering, we zien al goede resultaten (zowel qua output als qua outcome). Een dwarsdoorsnede van belangrijke taken en werkzaamheden:

1. *Meerjarenvisie ODZOB*: Na vaststelling door het algemeen bestuur geldt deze visie als uitgangspunt voor de inhoudelijke koers van de dienst voor de komende jaren. De kadernota 2025 wordt op basis van deze uitgangspunten uitgewerkt en aan het algemeen bestuur ter besluitvorming voorgelegd.
2. *Werkprogramma Agrofood en Leefomgeving (WAL)*: We kijken terug op een goede opkomst en deelname aan de bestuurlijke bijeenkomsten voor het werkprogramma Agrofood. Daarbij is de regio meegenomen in de voorgenomen beëindigingsregelingen voor piekbelasters stikstof van het Rijk.
3. *Stikstofproblematiek*: de Brabantse Omgevingsdiensten hebben een gezamenlijk handelingsperspectief uitgewerkt voor agrarische vergunningverleners waarmee duidelijk is wat wel en niet mogelijk is gezien de actuele wet- en regelgeving en jurisprudentie.
4. *Milieuklachtenapplicatie (MKA)*: De Brabantse en Zeeuwse Omgevingsdiensten werken samen aan een nieuwe MKA voor de ontvangst en registratie van milieuklachten. Deze moet in 2023 operationeel zijn.
5. Ondersteuning en coördinatie klachten en meldingen voor de regio.
6. *Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO)*: De werkgroep veehouderij en gezondheid heeft botsproeven uitgevoerd ten behoeve van de actualisatie van het endotoxinetoetsingskader. Op 15 mei is er een provinciale bijeenkomst georganiseerd voor ambtelijke deskundigen om kennis te delen. Later in 2023 worden bestuurders betrokken bij verdere uitwerking.

Samen Sterk in Brabant (SSiB)

SSiB maakt onderdeel uit van het programma regionale samenwerking. De samenwerking van bevoegde gezagen en omgevingsdiensten werkt over geheel Noord-Brabant met een team van natuurinspecteurs om het milieu in het buitengebied schoon te houden en te beschermen. Speerpunten hierbij zijn het tegengaan van afvaldumping en wildcrossen. De uitvoering van SSiB is centraal voor Brabant georganiseerd bij de collega's van de ODBN. Aan de uitvoering als zodanig levert de ODZOB geen directe bijdrage. Medio 2023 werd de *visie op toezicht en handhaving in het Noord-Brabantse buitengebied in 2030* aan het algemeen bestuur gepresenteerd. Later dit jaar, nadat duidelijk is of de provincie de tijdelijke versterkingsmiddelen voor SSiB omzet naar een structurele bijdrage, volgt in het algemeen bestuur besluitvorming over de voortzetting door de ODZOB-deelnemers aan de 'reguliere' SSiB-samenwerking.

Omgevingsveiligheid

Door het collectieve karakter zijn voor de regio alle werkzaamheden Omgevingsveiligheid opgenomen in het programma regionale samenwerking. De werkzaamheden betreffen onder andere de actualisatie van de Richtlijnen Gevaarlijke stoffen voor bedrijven (PGS) en deelname aan landelijke bijeenkomsten over Omgevingsveiligheid. Verder wordt het (landelijk/regionaal) register externe veiligheid voor de regio Zuidoost-Brabant actueel gehouden.

Instellen nieuwe bestemmingsreserve

Ten behoeve van de voor- en nazorg Omgevingswet zijn middelen geraamd in de herziene begroting 2023 en in de begroting 2024. Daarna niet meer. Naar huidige inzichten zijn deze middelen voldoende om de benodigde inzet (onder andere voor het nieuwe interventieteam) voor 2023, 2024 en 2025 af te dekken. Door het instellen van een *bestemmingsreserve Voor- en nazorg Omgevingswet* kunnen de niet gebruikte middelen uit 2023 worden doorgeschoven naar 2024. Hetzelfde geldt dan voor de overgang van 2024 naar 2025. Aangezien het instellen van een bestemmingsreserve een bevoegdheid is van het algemeen bestuur, zal hiervoor bij de behandeling van de Bestuursrapportage 2023 een voorstel worden gedaan.

Programma Regionale samenwerking

* bedragen x 1€

	Primaire Begroting 2023	Herziene Begroting 2023	Actuele Prognose
Baten			
Samen Sterk in Brabant	329.288	369.935	369.935
Omgevings-Veiligheid	132.925	149.333	149.333
Vorbereiding Omgevingswet	415.233	466.489	466.489
Overige collectieve taken	1.220.302	1.370.933	1.370.933
Totaal baten	2.097.749	2.356.691	2.356.691
Lasten			
Lasten	1.619.081	1.837.933	1.841.372
Totaal lasten	1.619.081	1.837.933	1.841.372
Totaal saldo van baten en lasten	478.667	518.758	515.319
Toevoeging aan reserves	0	0	24.371
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Resultaat	478.667	518.758	490.948

Prognose 2023

De prognose van het programma regionale samenwerking sluit aan op de herziene begroting 2023. Dit geldt alle onderdelen van dit programma. De uitvoeringskosten voor het programma voor- en nazorg Omgevingswet blijven waarschijnlijk iets achter bij de herziene begroting (ruim €24.000). De storting in de nieuw te vormen reserve leidt, naast de uitvoeringskosten in 2023, tot een lastentotaal dat in beperkte mate afwijkt van de herziene begroting 2023.

3.4 Algemene dekkingsmiddelen

Deze post omvat baten die niet voortkomen uit de reguliere exploitatie van de ODZOB. Dit betreft enerzijds de (geraamde) éénmalige bijdrage van de deelnemers ter versterking van het weerstandsvermogen en anderzijds de (niet geraamde) rentebaten.

Algemene dekkingsmiddelen

* bedragen x 1€

Omschrijving	Primaire Begroting 2023	Herziene Begroting 2023	Actuele Prognose
Baten	0	669.226	958.841
Algemene dekkingsmiddelen	0	669.226	958.841
Toevoeging aan reserves	0	669.226	669.226
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Resultaat	0	0	289.615

Prognose 2023

In de (herziene) begroting 2023 is geen rekening gehouden met het genereren van renteopbrengsten. Inmiddels is duidelijk dat de ODZOB in 2023 kan rekenen op significante rentebaten. Deze komen vooral voort uit de middelen die worden aangehouden bij 's Rijks schatkist. De rentevergoeding op het aanhouden van deze middelen is in 2023 gestaag opgelopen tot boven de 3%. Naar verwachting komt het totaal van deze baten in 2023 uit op zo'n € 290.000.

3.5 Kosten van de overhead

De overheadkosten worden afzonderlijk begroot en verantwoord. Zo wordt meer inzicht gegeven in de totale kosten van overhead voor de gehele organisatie. Het Bbv¹ hanteert de volgende definitie van de overhead: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

Overhead		* bedragen x 1€		
Omschrijving	Primaire Begroting 2023	Herziene Begroting 2023	Actuele Prognose	
Lasten	7.484.748	8.112.465	8.311.561	
Overhead	-7.484.748	-8.112.465	-8.311.561	
Toevoeging aan reserves	0	0	37.686	
Onttrekking aan reserves	0	0	0	
Resultaat	-7.484.748	-8.112.465	-8.349.247	

Prognose 2023

De prognose voor de overheadkosten komt uit op €8,31 mln. Dit is bijna €200.000 hoger dan in de herziene begroting 2023 was geraamd. Dit verschil loopt iets verder op indien de niet-gerealiseerde kosten die nodig zijn om weer een fitte organisatie te worden in een bestemmingsreserve worden gestort.

Om te komen tot een *Fitte organisatie* zijn middelen geraamd in de herziene begroting 2023 en in de begroting 2024. In totaal betreft dit zo'n € 470.000. Op dit moment is nog niet exact duidelijk welke kosten in 2023 en in 2024 gerealiseerd gaan worden. Door het instellen van een *Fitte Organisatie* kunnen de niet gebruikte middelen uit 2023 worden doorgeschoven naar 2024. Aangezien het instellen van een bestemmingsreserve een bevoegdheid is van het algemeen bestuur, zal hiervoor bij de behandeling van de Bestuursrapportage 2023 een voorstel worden gedaan.

3.6 Heffing Venootschapsbelasting

Een klein gedeelte van de activiteiten die de ODZOB verricht valt onder de Vpb-plicht.

Heffing VPB		* bedragen x 1€		
Omschrijving	Primaire Begroting 2023	Herziene Begroting 2023	Actuele Prognose	
Lasten	10.000	10.000	7.359	
Resultaat	-10.000	-10.000	-7.359	

Prognose 2023

De prognose voor de lasten in 2023 bestaat uit het saldo van de voorlopige aanslagen uit 2022 en 2023 en dit bedrag is iets lager dan waar in de (herziene) begroting 2023 rekening mee werd gehouden.

¹ Bbv: Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

4 Financiële ontwikkelingen

4.1 Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten

* bedragen x 1€

	Primaire Begroting 2023			Herziene Begroting 2023			Actuele Prognose		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
Programma Lokale dienstverlening	23.502.763	16.486.683	7.016.081	26.403.901	18.800.193	7.603.707	26.354.471	18.046.472	8.307.998
- Basistaken	10.516.766	7.377.285	3.139.481	11.867.895	8.412.511	3.455.384	12.134.993	8.104.596	4.030.397
- Verzoektaken	12.985.997	9.109.397	3.876.600	14.536.006	10.387.683	4.148.323	14.219.477	9.941.876	4.277.601
Programma Regionale samenwerking	2.097.749	1.619.081	478.667	2.356.691	1.837.933	518.758	2.356.691	1.841.372	515.319
Subtotaal programma's	25.600.512	18.105.764	7.494.748	28.760.592	20.638.127	8.122.465	28.711.162	19.887.844	8.823.317
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	669.226	0	669.226	958.841	0	958.841
Overhead	0	7.484.748	-7.484.748	0	8.112.465	-8.112.465	0	8.311.561	-8.311.561
Heffing VPB	0	10.000	-10.000	0	10.000	-10.000	0	7.359	-7.359
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	25.600.512	25.600.512	0	29.429.818	28.760.592	669.226	29.670.003	28.206.764	1.463.239
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves									
Algemene reserve	0	0	0	0	669.226	-669.226	0	669.226	-669.226
Bestemmingsreserve Fitte Organisatie	0	0	0	0	0	0	0	37.686	-37.686
Bestemmingsreserve Omgevingswet	0	0	0	0	0	0	0	24.371	-24.371
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	669.226	-669.226	0	731.283	-731.283
Resultaat	25.600.512	25.600.512	0	29.429.818	29.429.818	0	29.670.003	28.938.047	731.956

Algemeen beeld

Het overzicht van baten en lasten geeft inzicht in het geprognostiseerde resultaat over 2023 en de samenstelling daarvan. Per begrotingsonderdeel zijn de baten en lasten weergegeven. Het referentiekader is de herziene begroting 2023 (vastgesteld door het algemeen bestuur in september 2023).

Prognose 2023

In de herziene begroting 2023 is uitgegaan van hogere baten en lasten dan eerder in de (primaire) begroting 2023 waren geraamd. Daarnaast is in de herziene begroting 2023 uitgegaan van een éénmalige deelnemersbijdrage van in totaal €670.000 ter versterking van het weerstandsvermogen van de ODZOB. Deze bijdrage maakt onderdeel uit van de post *algemene dekkingsmiddelen*.

De prognose voor 2023 sluit in grote lijnen aan op de herziene begroting 2023. Er zijn echter wel enkele verschillen. De totale baten komen volgens de prognose uit op €29,67 mln. dat is €240.000 meer dan in de herziene begroting 2023. Oorzaak hiervan zijn rentebaten die de ODZOB in 2023 ontvangt vanwege het (verplichte) Schatkistbankieren. Deze baten waren niet geraamd in de herziene begroting 2023.

De lasten in de recent opgestelde prognose komen uit op €28,94 mln. en liggen €554.000 onder het niveau van de herziene begroting 2023. Hierdoor komt het geprognostiseerd saldo van baten en lasten uit op €1,46 mln. en dat is €794.000 beter dan in de herziene begroting 2023.

In de opgestelde prognose wordt rekening gehouden met het storten van middelen in de algemene reserve (dit is conform de herziene begroting 2023 en gaat om een bedrag van €670.000) en daarnaast ook in een tweetal nieuwe bestemmingsreserves (totale storting: €62.000). Door deze mutaties in de reserves daalt het verwacht resultaat over 2023 naar bijna €732.000.

Bovenstaande prognose is nog omgeven met de nodige onzekerheden. Desondanks lijkt het mogelijk om het eerder genomen principebesluit om het weerstandsvermogen te versterken middels een éénmalige deelnemersbijdrage niet te effectueren c.q. aan te houden tot een later moment. Indien deze éénmalige bijdrage komt te vervallen, daalt het verwacht resultaat over 2023 naar circa €63.000.

Toelichting op de exploitatiekosten

De lasten zijn te onderscheiden in exploitatiekosten en externe programmakosten (dit zijn projectkosten die de ODZOB rechtstreeks bij de opdrachtgever(s) in rekening brengt). Aangezien deze laatste categorie voor de ODZOB per saldo geen effect hebben, worden deze niet nader toegelicht en worden uitsluitend de ontwikkelingen in de exploitatiekosten toegelicht.

Lasten naar kostensoort

* bedragen x 1€

	Primaire Begroting 2023	Herziene Begroting 2023	Actuele Prognose	Afwijking
	Lasten	Lasten	Lasten	Lasten
Personeel	22.685.724	25.321.477	24.242.224	-1.079.253
Uitbesteding	193.000	446.667	451.573	4.906
Kapitaallasten	289.000	289.000	271.742	-17.258
Organisatiekosten	1.928.500	2.138.145	2.339.480	201.334
Totaal exploitatie lasten	25.096.224	28.195.289	27.305.019	-890.270
Externe programmakosten	494.288	555.302	894.386	339.084
Totaal lasten (incl externe programmakosten)	25.590.512	28.750.592	28.199.405	-551.186
Waarvan				
- Toegerekend aan programma's	18.105.764	20.638.126	19.887.845	-750.281
- Kosten van de overhead	7.484.748	8.112.466	8.311.561	199.095
VPB	10.000	10.000	7.359	-2.641
Onvoorzien	0	0	0	0
	10.000	10.000	7.359	-2.641
Totaal lasten	25.600.512	28.760.592	28.206.764	-553.827

Prognose 2023

De prognose van de jaarlasten 2023, exclusief de mutaties in de reserves, komt uit € 28,21 mln. Dit is ruim €550.000 minder dan werd geraamd in de herziene begroting 2023. Het grootste aandeel in dit verschil komt voort uit de exploitatielasten (€ 890.000). Daartegenover staat dat er rekening gehouden wordt met een bedrag van circa €340.000 aan externe programma kosten. Deze kosten worden rechtstreeks bij de opdrachtgever in rekening gebracht en maken daarmee ook onderdeel uit van de geactualiseerde omzetprognose. Per saldo hebben deze externe programmakosten geen effect.

Personeel

De geprognostiseerde personele lasten zijn € 1,08 mln. lager dan geraamd en komen in 2023 naar verwachting uit op een bedrag van € 24,24 mln. Deze prognose gaat uit van een gemiddelde bezetting van 230 fte. Dit aantal ligt iets onder de raming uit de herziene begroting 2023 (233,2 fte). Het gemiddeld aantal fte over de eerste 6 maanden van 2023 kwam uit op 224,9. Om in 2023 gemiddeld genomen op 230 fte uit te komen, is in het tweede deel van het jaar een gemiddelde bezetting nodig van 235,1 fte.

De prognose van de personele lasten is gebaseerd op:

- Lagere salariskosten - € 1.433.171
- Lagere kosten opleidingen - € 133.302
- Lagere reis- en verblijfskosten - € 181.187
- Hogere overige personele kosten € 96.118
- Hogere kosten externe inhuur € 572.289

De situatie op de arbeidsmarkt brengt nog steeds grote uitdagingen met zich mee. Het is erg lastig is om nieuwe medewerkers te werven, maar ook om de huidige medewerkers te behouden. Het inhuren van externen is iets eenvoudiger dan het werven van vaste medewerkers. Vandaar dat er, om te zorgen dat de opgedragen werkzaamheden uitgevoerd worden, relatief veel gebruik gemaakt wordt van externe inhuur. De salariskosten blijven achter bij de raming uit de herziene begroting 2023 omdat zowel het aantal fte in vaste dienst als de gemiddelde loonkosten per fte op een lager niveau liggen dan werd verondersteld.

De verhouding tussen vast en extern personeel ligt in de herziene begroting op 80% - 20%. De realisatie over de eerste 6 maanden van 2023 sluit hier op aan. De ODZOB streeft naar een meer evenwichtige verhouding tussen vast en extern personeel. Externe inhuur heeft als nadeel dat kennis en expertise niet voor de ODZOB behouden blijft. Daarnaast zit er een limiet aan de kosten die de ODZOB kan dragen.

Uitbesteding

De prognose voor externe onderzoeks- en advieskosten ligt boven het niveau van de herziene begroting 2023. Het verschil van ruim €42.000 vloeit voort onder andere uit de kosten ter voorbereiding op het inrichten van de gemeenschappelijke beheerorganisatie (GBO) voor de samenwerking met PowerBrowser. Daarnaast heeft een (verplichte) privacy-audit plaatsgevonden in het kader van de Wet politiegegevens.

Ook de kosten die voortvloeien uit het traject *Fitte organisatie* zijn in de herziene begroting 2023 op deze post geraamd. Er is een eerste indicatieve kostenprognose voor 2023 opgesteld. De uitvoering in de komende maanden gaat voor een beter onderbouwd beeld zorgen. Er wordt nu rekening gehouden met een prognose die achterblijft bij de raming (ruim €37.000). Indien wordt ingestemd met het instellen van een bestemmingsreserve voor dit traject, dan worden de niet-gerealiseerde kosten aan deze reserve toegevoegd, waardoor de uiteindelijke realisatie overeenkomt met de beschikbaar gestelde middelen.

Kapitaallasten

De prognose van de kapitaallasten (rente en afschrijvingen) blijft circa €17.000 achter bij de raming in de herziene begroting 2023. De geplande investeringen in de nieuwe IT-werkplekken hebben enige vertraging opgelopen, maar desondanks wordt nog dit jaar een aanvang gemaakt met dit omvangrijke project. Door de latere start is de periode waarin er kapitaallasten worden gerealiseerd iets korter dan was geraamd. Hierdoor ligt de prognose van deze kosten iets onder het niveau van de herziene begroting 2023.

Organisatiekosten

De geprognostiseerde organisatiekosten liggen ruim €200.000 boven begrotingsniveau. Onderstaande ontwikkelingen zijn debet aan deze verwachte overschrijding:

• Hogere kosten IT-gerelateerde kosten	€ 135.000
• Hogere telefoniekosten	€ 42.000
• Hogere huisvestingskosten	€ 86.000

De verwachte hogere IT-gerelateerde kosten² vloeien voort uit de (urgente) noodzaak om de digitale ODZOB-omgeving te verbeteren en stabiliseren. De voorbereiding voor de inrichting van nieuwe IT-werkplekken is (zie hierboven) inmiddels gestart. De prognose voor 2023 ligt in de buurt van het in 2022 gerealiseerde kostenniveau en overstijgt de ramingen uit de herziene begroting 2023. Bij enkele IT-gerelateerde kosten blijkt overigens dat de indexeringen die sommige leveranciers doorvoeren beduidend hoger liggen dan de gemiddelde prijscompensatie waarmee rekening werd gehouden. Ook voor de prognose van de telefoniekosten (vast en mobiel) geldt dat deze te laag zijn geraamd in de herziene begroting 2023 en naar verwachting uitkomen op het gerealiseerd kostenniveau van 2022.

De prognose van de huisvesting-gerelateerde servicekosten is beduidend hoger dan waar in de herziene begroting 2023 van werd uitgegaan. In de herziene begroting 2023 werd al rekening gehouden met een naheffing over de energiekosten uit 2022, maar nog niet met een aanvullende kostenstijging voor 2023. De verhuurder heeft laten weten dat ook in 2023 de (energie)kosten verder zullen stijgen.

² De IT-gerelateerde kosten bestaan uit: helpdesk, automatisering, licenties, onderhoud, beheer en externe support.

Instellen nieuwe bestemmingsreserve

Om te komen tot een *fitte organisatie* zijn middelen geraamd in de herziene begroting 2023 en in de begroting 2024. Naar huidige inzichten zijn deze middelen voldoende om de geraamde kosten voor 2023 en 2024 af te dekken. Door het instellen van een *bestemmingsreserve Fitte organisatie* kunnen de niet gebruikte middelen uit 2023 worden doorgeschoven naar 2024. Aangezien het instellen van een bestemmingsreserve een bevoegdheid is van het algemeen bestuur, zal hiervoor bij de behandeling van de Bestuursrapportage 2023 een voorstel worden gedaan.

4.2 Investerings

Het restantkrediet uit eerdere jaren dat nog beschikbaar is vanaf 2023 bedraagt €478.000. In de (herziene) begroting 2023 is geen aanvullend krediet aangevraagd. Inmiddels is zo'n €170.000 van het krediet benut. Naar verwachting volgt er nog een aanvullende benutting van €308.000 waardoor het doorgeschoven krediet uit voorgaande jaren volledig verbruikt wordt. De realisatie over het eerste deel van 2023 betreft enkele geluidsmeters en IT-gerelateerde zaken (onder andere servers, netwerkswitches, telefoons en geluidsvoorziening in vergaderruimtes). In het najaar van 2023 worden aanvullende (IT-gerelateerde) investeringen verwacht. Dit betreft onder andere het realiseren van nieuwe IT-werkplekken.

Investeringen

* bedragen x 1€

	Restant krediet 2022	Krediet begroting 2023	Totaal krediet 2023	Actuele prognose
Investeringen	478.055	0	478.055	478.055
Totaal	478.055	0	478.055	478.055

4.3 Specifieke uitkeringen

Sinds 2022 ontvangt de ODZOB middelen van het Rijk via een tweetal specifieke uitkeringen (SPUK's). Dit betreft enerzijds de regeling Toezicht en Handhaving Energiecontroles (looptijd 2022-2026) en anderzijds het Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel (looptijd 2022-2023). Voor beide regelingen gold 2022 als een opstartjaar. In de jaarstukken 2022 is hierover voor de eerste maal de verplichte SiSa-verantwoording opgenomen.

Toezicht en handhaving energiecontroles

De ODZOB heeft voor 2022 en 2023 een voorschot van ruim €1,0 mln. ontvangen. De realisatie in 2022 was nog beperkt in omvang (€45.000), maar voor 2023 wordt een realisatie van circa €390.000 verwacht. In het eerste halfjaar werden ruim 1.400 uren gerealiseerd en naar verwachting komen daar in het tweede deel van het jaar nog ruim 2.600 uren bij. Als de ODZOB dit daadwerkelijk weet te realiseren, dan betekent dit dat wordt voldaan aan de subsidievoorwaarde dat aan het eind van 2023 minimaal 40% van het ontvangen voorschot daadwerkelijk is uitgegeven.

Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel

In het tweede kwartaal van 2023 is het IBP-VTH enigszins op gang gekomen. Desondanks is de voortgang op dit programma gering van aard. In het eerste halfjaar zijn er ruim 300 uren aan dit programma besteed. De situatie bij de ODZOB sluit overigens aan op het landelijke beeld. Naar verwachting komt er in het najaar (voor alle omgevingsdiensten) een mogelijkheid om de eerdere subsidieaanvraag aan te passen en wordt de uitvoeringstermijn verlengd naar 2024.

5 Paragrafen

5.1 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Ontwikkeling algemene reserve

De algemene reserve bevat momenteel ruim €530.000. Bij de vaststelling van het financieel perspectief 2023 / kaderbrief 2024 besloot het algemeen bestuur tot het volgende:

- Instemmen met het principebesluit om de deelnemers éénmalig middelen beschikbaar te laten stellen ter versterking van het weerstandsvermogen, tot een bedrag van €1,2 miljoen.
- Instemmen met het voornemen om dit principebesluit te effectueren bij de vaststelling van de herziene begroting 2023 en de begroting 2024, op basis van het financieel resultaat over 2022

In september 2023 besloot het algemeen bestuur, op voorstel van het dagelijks bestuur, om de effectuering van het bovenstaande principebesluit uit te stellen. Dit omdat de ODZOB naar verwachting over 2023 een positief resultaat weet te realiseren dat voldoende groot is om af te kunnen zien van de benodigde eenmalige bijdrage van de deelnemers (ter grootte van €670.000).

Hiermee raakt het realiseren van de streefwaarde van het weerstandsvermogen niet uit beeld. Uitgangspunt is en blijft dat de algemene reserve wordt versterkt tot een bedrag van minimaal €1,2 miljoen. Het moment waarop dit wordt gerealiseerd en de wijze waarop dit wordt geëffectueerd is op dit moment nog onzeker.

Risicomanagement

De risico-inventarisatie die aan het begin van dit jaar is opgesteld en gepresenteerd in de jaarstukken 2022 en begroting 2024 is ten behoeve van de voorliggende bestuursrapportage volledig geactualiseerd. De verwachtingswaarde van de risico's is nauwelijks veranderd en opzichte van de vorige inventarisatie. Deze komt nu uit op een totaal van € 1,37 mln. De doorgevoerde veranderingen in de geactualiseerde inventarisatie betreffen:

- Bezuinigingen bij deelnemers die leiden tot een lagere opdrachtwaarde.
- Personele kosten die in onvoldoende mate worden afgedekt.
- Urgente vervanging van het verouderde financiële systeem.

Het weerstandsvermogen betreft de mate waarin de ODZOB beschikt over middelen om de in beeld gebrachte risico's af te kunnen dekken. De weerstandsratio komt, rekening houdend met de aanvulling van de algemene reserve tot € 1,2 miljoen, uit op 0,88. Dit ligt in de buurt van de streefwaarde van 1,0 tot 1,2.

In de regio Zuidoost-Brabant zijn afspraken gemaakt over de hoogte van het weerstandsvermogen van gemeenschappelijke regelingen. De streefwaarde voor het weerstandsvermogen wordt daarbij gebaseerd op het begrotingstotaal. Voor de ODZOB geldt dat dit totaal in 2023 naar verwachting tussen de €20 en €30 miljoen ligt. Hierbij wordt een weerstandsvermogen van € 1,2 tot € 1,5 miljoen als passend gezien. Dit strookt met de verwachte hoogte van de algemene reserve van € 1,2 miljoen.

5.2 Bedrijfsvoering

Naar een fitte organisatie

Medio 2023 stelde het dagelijks bestuur de nota *Naar een fitte organisatie* vast. In formele zin betreft dit een bijlage bij de reactienota op de ontvangen zienswijzen op de herziene begroting 2023 en de begroting 2024. In praktische zin betreft het een plan om de ODZOB van impulsen te voorzien op het gebied van:

- Mentaal en fysiek fitte medewerkers
- Faciliterende managers
- Strategisch en sturend vermogen
- Toekomstgericht VTH-instrumentarium
- Organisch veranderen

Deze impulsen vertalen zich in de volgende concrete maatregelen die deels in 2023 en deels in 2024 ten uitvoer worden gebracht. Hierbij gaat het om:

1. Inrichten vitaliteitsprogramma
2. Onderzoek inrichting organisatie
3. Traineeship voor nieuwe medewerkers
4. Green belt opleidingen
5. Upgrade ICT-voorzieningen

Kwaliteitsmanagement

We willen niet alleen voldoende capaciteit, maar ook voldoende kwaliteit borgen bij onze inzet voor het belang van een gezonde en veilige leefomgeving. Wat de ODZOB met kwaliteit wil bereiken is geformuleerd in een kwaliteitsvisie. Daarbij doen we wat nodig is om:

- de missie, visie en leidend principe van de ODZOB na te steven;
- te voldoen aan de verwachtingen van onze deelnemers.

In de kwaliteitsvisie is beschreven vanuit welke basishouding wij die kwaliteit (gaan) leveren. In 2023 is een aantal punten opgepakt om te zorgen voor continue verbetering van onze werkzaamheden. Dit jaar ligt de focus op de doorontwikkeling en het beheer van (uniforme) werkprocessen. Dit heeft in 2022 al een impuls gekregen vanwege het nieuwe zaakstelsel PowerBrowser en ter voorbereiding op de komst van de Omgevingswet. In het voorjaar van 2023 is werkwijze geëvalueerd. Er wordt gewerkt aan een (meerjarig) programma voor ontwikkeling van processen. Ook de monitoring van de kwaliteit van de gegevens die we in en over processen willen vastleggen wordt hierbij verder opgetuigd en uitgerold. Zo halen we meer uit de informatie die we verzamelen en beschikbaar hebben (Informatiegestuurd werken, zie onderstaand). Verder wordt dit najaar een actualisatie van de kwaliteitscriteria (VNG en IPO) uitgevoerd, waar inmiddels de voorbereidingen voor getroffen zijn.

Informatiegestuurd werken

Informatiegestuurd werken wordt binnen de ODZOB inmiddels binnen een aantal projecten toegepast. Zo zijn enkele dashboards ontwikkeld (bijvoorbeeld voor Zwemwater en Asbest) en werken we informatiegestuurd bij het opzetten van het nieuwe Regionaal Operationeel Kader (ROK). Daardoor ontwikkelen we gaandeweg meer informatiebewustzijn van organisatie en bij de medewerkers.

De samenwerking tussen de drie Brabantse omgevingsdiensten wordt voortgezet op (met name) drie strategische thema's, die zijn afgestemd met de provincie. Het betreft Energie, Brancheplannen voor de toekomst en Veehouderij. Voor deze onderwerpen wordt gezamenlijk een aantal dashboards ontwikkeld.

Informatiemanagement

We werken aan de doorontwikkeling van PowerBrowser om het gebruik verder te kunnen optimaliseren. Inmiddels zijn tussen de deelnemers in de gemeenschappelijke omgeving afspraken gemaakt over het beheer en wordt aan de verdere inrichting van het locatiedossier gewerkt. Ter ondersteuning hiervan is een GBO (gemeenschappelijke beheer organisatie) ingericht. In de loop van 2023 is deze GBO operationeel.

Personeel

De herziene begroting 2023 gaat uit van een bezetting van 233,2 fte. Volgens de recent opgestelde prognose zijn er iets minder fte's nodig, namelijk 230. Aangezien de gemiddelde bezetting in het eerste halfjaar op 224,9 fte uitkwam, moet er in het tweede half jaar een tandje worden bijgezet. Er zijn dan 235,1 fte nodig om op de prognose van 230 fte uit te komen.

Bezetting

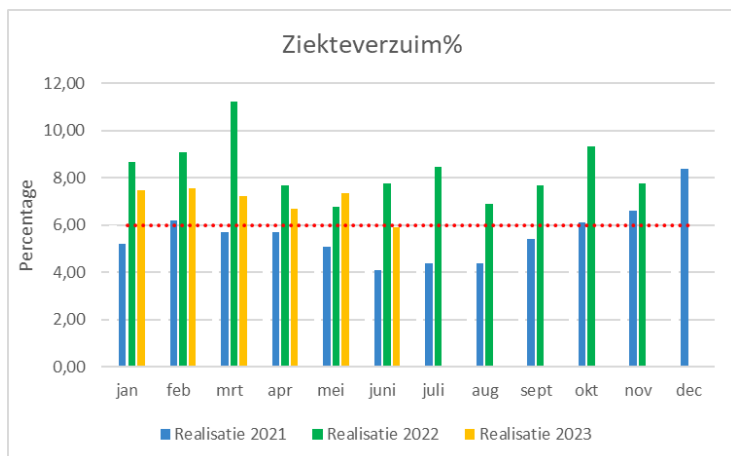
	Begroting 2023	Herziene begroting 2023	Gemiddeld jan t/m jun 2023	Prognose jul t/m dec 2023	Prognose 2023
Dienstverband	195,7	185,0	179,8	184,0	181,9
Externe inhuur	31,1	48,2	45,1	51,1	48,1
Totaal	226,8	233,2	224,9	235,1	230,0

Declarabiliteit

Hoewel het aantal fte waarover de ODZOB kan beschikking achterblijft bij de opgestelde ramingen, lukt het wel om met de aanwezige medewerkers de beoogde declarabiliteit te realiseren. Uitgangspunt voor 2023 is dat er gemiddeld 1.313 declarabele uren per fte (in het primair proces) wordt gerealiseerd. Voor een half jaar komt die norm uit op 657 uur per fte. Het gerealiseerd gemiddelde kwam over de eerste 6 maanden uit op 671 uur per fte. Deze marge ten opzichte van de norm is nodig omdat in het tweede deel van het jaar doorgaans meer verlof wordt opgenomen dan in het eerste deel. Desondanks wordt er, naar huidige inzichten, vanuit gegaan dat het aantal van 1.313 uur per fte over geheel 2023 gerealiseerd gaat worden.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in 2023 heeft zich positief ontwikkeld ten opzichte van vorig jaar. Het gemiddelde verzuim over de eerste 6 maanden van dit jaar komt uit op 7%. In de maanden juni en juli lag het verzuim net onder de 6%. Er lijkt zich een gunstige trend af te tekenen. In de herziene begroting 2023 is gerekend met een gemiddeld ziekteverzuim van 6% (de rode stippellijn in onderstaande grafiek). Om niet boven dit gemiddelde uit te komen, is een verdere daling van het ziekteverzuim in de rest van 2023 noodzakelijk.

De voorzichtige conclusie kan worden getrokken dat herstel in gang is gezet. Dit blijkt uit de gepresenteerde declarabiliteitscijfers en de gunstige ontwikkeling in het ziekteverzuim. Aan de andere kant is het nog niet zeker dat deze trend zich in het najaar zal voortzetten. Daarnaast zal ook nog moeten blijken of de ODZOB, ondanks alle inspanningen die hiertoe worden verricht, er in slaagt om het huidige personeel te behouden en aanvullend daarop nieuw vast personeel te werven.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarstukken 2023 presenteert het dagelijks bestuur voor de eerste maal een eigen rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij oordeelt het dagelijks zelf of er sprake is geweest van rechtmatig handelen. De accountant beoordeelt, op zijn beurt, de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

De voorbereidingen om tot een gedegen rechtmatigheidsverantwoording te komen zijn inmiddels gestart. In samenspraak met onze accountant wordt bepaald op welke manier de nieuwe wijze van verantwoorden kan worden ingericht. Hierbij is het van belang om goed af te stemmen welke controles door de ODZOB zelf worden uitgevoerd en op welke wijze de accountant deze beoordeelt.

In juli 2023 heeft een afstemmingsoverleg met de accountant plaatsgevonden. Hierbij zijn afspraken gemaakt over de interimcontrole (oktober) en de jaarrekeningcontrole (eerste kwartaal 2024). Daarnaast zijn de openstaande punten uit de managementletter 2022 aan de orde gesteld. Deze zijn nagenoeg allemaal afgedaan. Een van de laatste openstaande punten betreft het uitwerken van een fraude risico analyse. De opzet hiervoor is inmiddels gereed. Direct na de zomervakantie wordt deze verder uitgewerkt.

In oktober 2023 wordt het controleprotocol 2023 aan het algemeen bestuur ter vaststelling voorgelegd. Dit protocol bevat onder andere het normenkader (wet- en regelgeving waaraan getoetst moet worden).

6 Bijlagen

6.1 Prognose baten

Baten per deelnemer

* bedragen x 1 €

	Primaire Begroting 2023			Herziene Begroting 2023			Actuele Prognose			Verschil		
	Programma Dienstverlening	Programma Regionale samenwerking	Totaal baten	Programma Dienstverlening	Programma Regionale samenwerking	Totaal baten	Programma Dienstverlening	Programma Regionale samenwerking	Totaal baten	Programma Dienstverlening	Programma Regionale samenwerking	Totaal baten
Gemeente Asten	738.959	62.073	801.032	830.175	69.736	899.910	870.059	69.736	939.795	39.885	0	39.885
Gemeente Bergeijk	404.841	51.479	456.320	454.814	57.833	512.647	551.593	57.833	609.426	96.779	0	96.779
Gemeente Best	591.455	57.565	649.019	664.463	64.671	729.133	896.078	64.671	960.748	231.615	0	231.615
Gemeente Bladel	516.636	65.849	582.484	580.408	73.977	654.385	619.241	73.977	693.218	38.833	0	38.833
Gemeente Cranendonck	710.627	73.030	783.657	798.345	82.045	880.390	782.117	82.045	864.162	-16.229	0	-16.229
Gemeente Deume	1.409.993	107.806	1.517.799	1.584.039	121.114	1.705.153	1.385.288	121.114	1.506.402	-198.751	0	-198.751
Gemeente Eersel	349.694	77.774	427.467	392.859	87.374	480.233	395.742	87.374	483.116	2.883	0	2.883
Gemeente Eindhoven	1.565.063	210.285	1.775.348	1.758.251	236.243	1.994.494	1.933.696	236.243	2.169.939	175.445	0	175.445
Gemeente Geldrop-Mierlo	426.175	63.063	489.237	478.781	70.847	549.628	543.267	70.847	614.114	64.486	0	64.486
Gemeente Gemert-Bakel	1.238.860	115.004	1.353.864	1.391.782	129.200	1.520.983	1.377.941	129.200	1.507.141	-13.842	0	-13.842
Gemeente Heeze-Leende	526.597	44.907	571.504	591.599	50.451	642.050	646.300	50.451	696.751	54.701	0	54.701
Gemeente Helmond	1.012.299	127.918	1.140.217	1.137.255	143.708	1.280.963	1.076.126	143.708	1.219.834	-61.129	0	-61.129
Gemeente Laarbeek	1.238.890	80.397	1.319.287	1.391.816	90.321	1.482.137	1.712.019	90.321	1.802.340	320.202	0	320.202
Gemeente Nuenen	503.938	37.475	541.414	566.143	42.101	608.245	463.130	42.101	505.231	-103.014	0	-103.014
Gemeente Oirschot	502.427	62.096	564.524	564.446	69.761	634.207	557.317	69.761	627.078	-7.129	0	-7.129
Gemeente Reusel-de Mierden	384.416	41.035	425.450	431.867	46.100	477.967	577.091	46.100	623.191	145.223	0	145.223
Gemeente Someren	902.352	70.652	973.005	1.013.737	79.374	1.093.111	953.319	79.374	1.032.692	-60.418	0	-60.418
Gemeente Son en Breugel	443.706	51.962	495.669	498.477	58.376	556.853	488.107	58.376	546.484	-10.369	0	-10.369
Gemeente Valkenswaard	590.178	44.977	635.156	663.029	50.529	713.558	657.748	50.529	708.277	-5.281	0	-5.281
Gemeente Veldhoven	522.301	74.378	596.679	586.773	83.559	670.332	738.926	83.559	822.485	152.153	0	152.153
Gemeente Waalre	211.380	25.926	237.305	237.472	29.126	266.598	272.674	29.126	301.800	35.202	0	35.202
Provincie Noord-Brabant	7.841.978	552.095	8.394.074	8.809.977	620.245	9.430.223	7.089.680	620.245	7.709.925	-1.720.297	0	-1.720.297
Totaal deelnemers	22.632.763	2.097.749	24.730.512	25.426.509	2.356.691	27.783.200	24.587.456	2.356.691	26.944.147	-839.053	0	-839.053
Overige klantgroepen	870.000	0	870.000	977.391	0	977.391	1.767.014	0	1.767.014	789.623	0	789.623
Totaal	23.502.763	2.097.749	25.600.512	26.403.900	2.356.691	28.760.591	26.354.471	2.356.691	28.711.162	-49.430	0	-49.430

6.2 Prognose lasten

* bedragen x 1€

Baten	Jaarrekening 2022	Primaire Begroting 2023			Herziene Begroting 2023			Actuele Prognose		
		Totaal			Totaal			Totaal		
PROGRAMMA										
Programma Lokale dienstverlening	21.125.422	23.502.763			26.403.900			26.354.471		
Programma Regionale samenwerking	1.883.755	2.097.749			2.356.691			2.356.691		
Totaal baten programma's	23.009.176	25.600.512			28.760.591			28.711.162		
Algemene dekkingsmiddelen	60.470	0			669.226			958.841		
Totaal Baten	23.069.647	25.600.512			29.429.817			29.670.003		

NR	POST	Jaarrekening 2022	Primaire Begroting 2023			Herziene Begroting 2023			Actuele Prognose		
			Totaal	Overhead	Toerekening aan programma's	Totaal	Overhead	Toerekening aan programma's	Totaal	Overhead	Toerekening aan programma's
1	PERONEEL										
1.0	Fte	222,9	226,8	45,4	181,4	233,2	46,6	186,6	230,0	46,3	183,7
1.1	Salariskosten	15.895.526	18.361.916	4.266.446	14.095.470	18.423.566	3.883.887	14.539.679	16.990.395	3.907.271	13.083.124
1.2	Opleidingskosten	138.745	345.000	345.000	0	382.505	382.505	0	249.203	249.203	0
1.4	Reis- en verblijfskosten	225.839	377.000	80.044	296.956	417.983	88.746	329.237	236.796	50.276	186.520
1.5	Overige personeelskosten	393.213	345.546	301.043	44.503	383.110	333.770	49.340	479.228	417.509	61.719
1.6	Inhuur	4.944.618	3.256.261	398.539	2.857.722	5.714.313	901.012	4.813.301	6.286.602	953.475	5.333.127
	TOTAAL personeel	21.597.941	22.685.724	5.391.073	17.294.650	25.321.477	5.589.920	19.731.557	24.242.224	5.577.734	18.664.490
2	UITBESTEDING										
2.1	Onderzoeken, advies	189.057	193.000	193.000	0	213.981	213.981	0	256.573	256.573	0
	Fitte Organisatie	0	0	0	0	232.686	232.686	0	195.000	195.000	0
	TOTAAL uitbesteding	189.057	193.000	193.000	0	446.667	446.667	0	451.573	451.573	0
3	KAPITAALLASTEN										
3.1	Afschrijving gebouwen	84.094	90.000	90.000	0	90.000	90.000	0	85.135	85.135	0
3.2	Afschrijving vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3	Afschrijving machines/apparaten/installaties	144.171	166.000	166.000	0	166.000	166.000	0	176.621	176.621	0
3.4	Afschrijving overige	32.412	32.000	32.000	0	32.000	32.000	0	8.587	8.587	0
3.6	Rente wegens externe financiering	-23.532	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.399	1.399	0
	TOTAAL kapitaallasten	237.145	289.000	289.000	0	289.000	289.000	0	271.742	271.742	0
4	ORGANISATIE KOSTEN										
4.1	Telefonie (vast / mobiel)	66.446	25.500	25.500	0	28.272	28.272	0	69.924	69.924	0
4.2	Printen / kopiëren	11.734	18.000	18.000	0	19.957	19.957	0	10.443	10.443	0
4.3	ICT helpdesk / externe support	342.380	160.000	160.000	0	177.393	177.393	0	378.547	378.547	0
4.4	Automatisering / licenties / onderhoud	1.101.529	946.000	629.175	316.825	1.048.839	697.572	351.267	982.260	653.291	328.969
4.5	Kantoor / drukwerk / porto	50.415	66.000	66.000	0	73.175	73.175	0	58.356	58.356	0
4.6	Abonnementen / lidmaatschappen	83.262	107.000	107.000	0	118.632	118.632	0	95.584	95.584	0
4.7	Verzekeringen	42.674	43.000	43.000	0	47.674	47.674	0	48.064	48.064	0
4.8	Leaseauto's	45.361	54.000	54.000	0	59.870	59.870	0	42.067	42.067	0
4.9	Catering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.10	Huur gebouw	292.769	299.000	299.000	0	331.504	331.504	0	334.444	334.444	0
4.11	Servicekosten pandgebonden (beheer)	199.223	210.000	210.000	0	232.829	232.829	0	319.086	319.086	0
4.13	Uitbesteding salaris administratie	465	0	0	0	0	0	0	488	488	0
4.14	Overige kosten	499	0	0	0	0	0	0	216	216	0
	TOTAAL organisatie kosten	2.236.758	1.928.500	1.611.675	316.825	2.138.145	1.786.879	351.267	2.339.480	2.010.511	328.969
	TOTAAL LASTEN (voor programmakosten)	24.260.901	25.096.224	7.484.748	17.611.475	28.195.289	8.112.466	20.082.824	27.305.019	8.311.561	18.993.459
7	PROGRAMMA KOSTEN										
7.1	Externe kosten t.b.v. collectieve taken	488.328	494.288	0	494.288	555.302	0	555.302	555.302	0	555.302
7.2	Externe kosten t.b.v. opdrachten	573.894	PM	0	PM	PM	0	PM	339.084	0	339.084
	TOTAAL programma kosten	1.062.222	494.288	0	494.288	555.302	0	555.302	894.386	0	894.386
	TOTAAL PROGRAMMALASTEN	25.323.123	25.590.512	7.484.748	18.105.764	28.750.592	8.112.466	20.638.126	28.199.405	8.311.561	19.887.845
	Overige lasten										
8.1	Heffing VPB	32	10.000			10.000			7.359		
8.2	Bedrag onvoorzien	0	0			0			0		
	TOTAAL overige lasten	32	10.000			10.000			7.359		
	TOTAAL LASTEN	25.323.155	25.600.512			28.760.592			28.206.764	8.311.561	19.887.845
	Gerealiseerd resultaat voor mutatie reserves	-2.253.508	0			669.226			1.463.239		
	Toevoegingen aan reserves	0	0			669.226			731.283		
	Onttrekkingen aan reserves	2.253.508	0			0			0		
	Gerealiseerd resultaat na mutatie reserves	0	0			0			731.956		

6.3 Geactualiseerde risico-inventarisatie medio 2023

Samenvatting geïnventariseerde risico's ODZOB

Risico	Beheersmaatregel	Classificering			4) verwachtingswaarde
		1) kans	2) effect	3) score	
a. Strategische risico's					
b. Informatie risico's					
2.5 Ransomware	Medewerkers voortdurend attenderen op gevaar. Friendly hackers benaderen voor test. Bewustwordingscampagne: blijvende aandacht! 2023: workshops voor alle medewerkers	15%	€ 600.000	6	€ 90.000
2.9 Uitval (verouderd) financieel systeem	Versnelde vervanging huidig systeem (inclusief mandaat dagelijks bestuur)	40%	€ 300.000	6	€ 120.000
c. Imago/politieke risico's					
3.3 Publiciteit en negatieve berichtgeving leidt tot negatief imago	Zowel deelnemers als ODZOB moeten blijvend investeren in samenwerking. Verbetertraject medio 2023 afgerond.	40%	€ 470.000	6	€ 188.000
d. Materieel risico's					
e. Procedure risico's					
f. Aansprakelijkheidsrisico's					
6.6 Niet volledige Implementatie VTH-systeem	Strakke sturing bij ODZOB en leverancier. Frequente bespreking in ambtelijke stuurgroep.	40%	€ 250.000	6	€ 100.000
g. Financiële risico's					
7.1 Kosten ontwikkeling ICT voorzieningen	Strategische ICT planning maken voor komende 5 jaar, elk jaar actualiseren en actieplan voor komend jaar opstellen. Aansluiten bij regionale aanbestedingen leidt tot minder 'eigen' keuze- en beheer-mogelijkheden. Meer belangen, waardoor meer afstemming.	40%	€ 400.000	6	€ 160.000
7.2 Niet-actuele beheer- en investeringsplannen voor apparatuur / faciliteiten en PBM's	Beheerfunctie verstevigen. Regie bij Financien, verantwoordelijkheid bij IT en facilitair. Zie ook opmerking nieuwe accountant ML 2022.	40%	€ 150.000	6	€ 60.000
7.4 Toename regeldruk vanuit de rijksoverheid	Ontwikkelingen beoordelen en noodzakelijke gevolgen in uitvoering nemen. Waar nodig verwerken in de begroting. Aandacht voor gedegen governance i.r.t. ministeries en ODNL.	60%	€ 225.000	8	€ 135.000
h. Letsel en veiligheidsrisico's/Arbo en arbeidsrisico's					
i. Personeelsrisico's					
10.1 Ziekteverzuim en doorbetaling loonkosten	Traject Fitte Organisatie ingezet om ziekteverzuim te voorkomen en te beteugelen.	40%	€ 250.000	6	€ 100.000
10.4 Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel, zowel vast als inhuur	Strategische personeelsplanning is voorwaarde, uitvoeren van gerichte acties bepalen succes. Gaat bijvoorbeeld om andere manier van werven en benaderen arbeidsmarkt. Middels goed personeelsbeleid mensen binden aan de organisatie. Samen met andere OD's benadrukken meerwaarde werken voor publieke zaak.	60%	€ 600.000	12	€ 360.000
10.8 Kennisverlies als gevolg van uitstroom van medewerkers / inhuur via flexibele schil	Middels strategische personeelsplanning zoveel mogelijk vooruitkijken naar natuurlijke uitstroom en opvolgers klaarstomen via persoonlijk ontwikkelplan. Hierdoor verminderen kennis uitstroom. Bij jonge medewerkers is dit moeilijker te voorzien. Middels goed personeelsbeleid mensen binden aan de organisatie.	40%	€ 150.000	6	€ 60.000
Totaal risico's categorie 6 t/m 12			€ 3.395.000		€ 1.373.000

Toelichting bij de kolommen:

- Voor elk van de risico's is een kans bepaald. Hiervoor zijn een 4-tal categorieën vastgesteld (5, 15, 40 en 60%). Aan deze kansen zijn respectievelijk de volgende wegingsfactoren toegekend: 1, 2, 3, 4. Situaties die zich zeker voordoen zijn niet als risico benoemd;
- Voor elk van de risico's is ingeschat wat het effect in euro's is wanneer het fenomeen zich daadwerkelijk voordoet. Aan de hand van de omvang van het effect is ook hier een wegingsfactor toegekend:
 - < € 100.000: wegingsfactor 1
 - € 100.000 - € 500.000: wegingsfactor 2
 - € 500.000 - € 1.000.000: wegingsfactor 3
 - > € 1.000.000: wegingsfactor 4
- Voor elk van de risico's is door vermenigvuldiging van de wegingsfactor uit 1) en 2) een totaalscore bepaald. Deze totaalscore is een indicatie voor de ernst van het risico.
- Voor elk van de risico's is door vermenigvuldiging kans en effect de verwachtingswaarde bepaald.

Toelichting bij de rijen:

Elke rij bevat een categorie geïdentificeerde risico's. Wanneer de totaalscore van de betreffende categorie < 6 is, is het risico verder niet opgenomen. De regel is dan blanco. De totale verwachtingswaarde van de risico's met score < 6 bedraagt circa € 543.750

Concept 21 september 2023

Verslag AB-vergadering

14 september 2023, 10:00 - 12:00 uur, gemeente Veldhoven, Meiveld 1, Veldhoven, raadzaal

Aanwezig	de heer J. (Jos) van Bree de heer J. (John) Bankers de heer S. (Stef) Luijten de heer R. (Rik) Dijkhoff de heer F. (Fons) d'Haens de heer K. (Karel) Boonen de heer M. (Marinus) Biemans de heer R. (Rik) Thijs mevrouw M. (Maaïke) van Breugel-Smolders Mevrouw G. van den Waardenburg (vervanger) de heer R. (Ron) van den Berkmortel de heer A. (Ad) van Beek de heer M. (Maarten) Maas (vervanger) de heer W. (Willem) van Doorn de heer J. (Jelle) de Jong de heer T.P.T.H. (Theo) Geldens mevrouw M. (Mariëlle) Giesbertz mevrouw P. (Peet) van de Loo de heer M. (Marc) Oudenhoven mevrouw M. (Martine) van Dort de heer M. (Mark) v.d. Ven de heer K. (Kees) van Daal	voorzitter gemeente Asten gemeente Bergeijk gemeente Best gemeente Bladel gemeente Cranendonck gemeente Deurne gemeente Eindhoven gemeente Heeze-Leende gemeente Helmond gemeente Laarbeek gemeente Oirschot gemeente Reusel-De Mierden gemeente Someren gemeente Son en Breugel gemeente Valkenswaard gemeente Veldhoven gemeente Waalre provincie Noord-Brabant secretaris, ODZOB plaatsvervangend secretaris, ODZOB interim controller, ODZOB
Verslag Afwezig	mevrouw J. (Judith) le Pair-Sommers mevrouw W. (Willeke) van Zeeland de heer P. (Patrick) Kok de heer S. (Steven) Kraaijeveld de heer E. (Erik) de Ridder	notulist, ODZOB gemeente Gemert-Bakel gemeente Nuenen gemeente Eersel waterschap de Dommel

1. **Opening, vaststelling agenda**

De heer Van Bree heet iedereen van harte welkom, in het bijzonder het nieuwe AB-lid de heer Oudenhoven. Op verslag, actiepuntenlijst en besluitenlijst zijn geen reacties binnengekomen, ze zijn hiermee vastgesteld.

2. **Opening, vaststelling agenda**

3. **Ingekomen stukken, mededelingen en actualiteiten**

4. **Hamerstukken (besluitvorming)**

4.a) *Benoeming lid dagelijks bestuur namens provincie/plv. AB-voorzitter, de heer Van Bree*

De heer Oudenhoven stelt zich voor en licht zijn portefeuille als gedeputeerde toe. Het DB stemt

in met het voorstel. De gedeputeerde wordt welkom geheten als DB-lid. Van mevrouw Roijackers wordt op gepaste wijze door het DB afscheid genomen. Het DB spreekt dank uit voor haar inzet in de afgelopen jaren.

5. Besprekstukken (discussie en besluitvorming)

5.a) Herziene begroting 2023/begroting 2024 met meerjarenraming 2025-2027, de heer Geldens

De heer Geldens licht toe dat er realistisch is begroot, om datgene te doen wat noodzakelijk is om de organisatie draaiende te houden. In de voorstellen is gestreefd naar maximale transparantie door een foto te tonen van de huidige financiële situatie. Er zijn veel ontwikkelingen waardoor deze snel kan veranderen.

Door gemeente Eindhoven zijn drie amendementen ingediend. In het AB van 6 juli is stilgestaan bij de ingediende zienswijzen en de oproep van de deelnemers om hen te helpen met het verhaal naar de (soms kritische) raden toe. Ondanks een goede voorlichtingsbijeenkomst zijn er toch diverse zienswijzen binnengekomen. Vanuit gemeente Eindhoven is geconstateerd dat er niet voldoende beweging is gekomen in de begroting over overhead, inhuur en de fitte organisatie. Voor wat betreft fitte organisatie vindt de gemeente het onderliggende probleem nog niet helder en is deze van mening dat de bal te veel bij de medewerker wordt neergelegd. Het belangrijkste bezwaar dat door de heer Thijs wordt aangegeven betreft het periodiek medisch onderzoek (PMO), waar in zijn ogen een ethisch dilemma aan kleeft. Een MTO (medewerkers tevredenheid onderzoek) kan helpen om een goede analyse te maken.

- De heer Geldens geeft een eerste korte reflectie op de ingediende amendementen. Het DB vindt het belangrijk om het AB maximaal te faciliteren waar dat kan. De zorgen zijn herkenbaar, maar de werkelijkheid is ook dat we realistisch moeten begroten. De financiële consequenties van de amendementen kunnen verstrekkende gevolgen hebben. In die zin kan het DB de amendementen niet ondersteunen. Voor wat betreft de fitte organisatie is het signaal helder om dit aan de voorkant mee te nemen, maar laten we wel nu hiermee aan de slag gaan. Het PMO gaat verder dan alleen gezondheid en heeft betrekking op de vitaliteit van medewerkers in brede zin.
- Bij de individuele AB-leden wordt input opgehaald over de amendementen. Zij geven hierover aan:
 - Naar een fitte organisatie
In de notitie Naar een fitte organisatie, die als bijlage met de begroting is meegezonden, wordt niet duidelijk wat de onderliggende problemen zijn. Hiertoe is een nadere analyse nodig. De bal wordt nu met name bij de medewerker neergelegd, terwijl er iets vanuit de organisatie (directie/management) nodig is. Medewerkers zijn het belangrijkste kapitaal. Diverse deelnemers ontvangen signalen vanuit de ODZOB over onder andere het ziekteverzuim en het personele verloop. De deelnemers vinden het wenselijk dat er een MTO wordt uitgevoerd. Ook exitgesprekken kunnen veel informatie opleveren (deze vinden al plaats), en het (blijvend) meedoen met benchmarks. Voor sommige deelnemers mag het nog breder zijn dan een MTO. Doet de ODZOB dingen die zij moet doen?
Als eerste actie wordt het uitvoeren van een PMO genoemd. Het AB benadrukt dat een fitte organisatie verder gaat dan een lichamelijke check van medewerkers. Bovendien dient dit altijd op vrijwillige basis te gebeuren, zonder druk (dit is ook niet de bedoeling). Inzetten op de fitte organisatie kan helpen bij het “dempen” van de begroting. Nadere concretisering is

wenselijk.

Bedrijfsvoering is een DB-aangelegenheid, maar door de signalen die deelnemers ontvangen bestaat de behoefte om het onderwerp in het AB bespreekbaar te maken. In dit kader wordt gewezen op een eerder besproken punt vereenvoudiging administratie (dit punt wordt geadresseerd door het DB en komt naar verwachting in 2024 terug in het AB).

- Kosten inhuur

Doordat het amendement vlak voor de vergadering kwam, konden de consequenties van de amendementen niet op zo korte termijn doorgerekend worden, waardoor je niet weet wat je besluit. Portefeuillehouder en wethouder constateren dat het wenselijk was geweest om hier met een aantal deelnemers samen in op te trekken. Gepoogd is om de zienswijzen zo goed mogelijk te adresseren in de reactienota, mogelijk kan dit nog beter. Daarnaast is het zo dat binnen de begroting niet altijd de ruimte gevonden kan worden om de wensen van de deelnemers te adresseren (bijvoorbeeld voor de Cao-ontwikkelingen).

Veel deelnemers onderschrijven dat inhuur onontkoombaar is, omdat anders de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden. Flexibiliteit is van groot belang. Het is aan het DB om scherp te zijn op het percentage vast en inhuur.

Als inhuur beperkt wordt, dan is er het risico om nog meer te moeten inhuren door te hoge werkbelasting voor vaste krachten (in dit kader wordt gerefereerd aan een collectieve afspraak over niet inhuren ZZP'ers).

Gemeente Eindhoven adresseert vooral de hoge stijging van het inhuurpercentage. Verder wordt gewezen op de relatie met inzet in de eigen organisatie (moeilijk in te vullen vacatures bij deelnemers).

- Kosten Overhead

De oproep voor beperking van de kosten van de overheid zijn moeilijk te overzien.

Het DB doet, na schorsing van de vergadering, een toezegging voor het op de korte termijn laten uitvoeren van het MTO met een brede scope. Samen met het in "Naar een fitte organisatie" opgenomen onderzoek naar de bedrijfsvoering, geeft dit meer zicht in de probleemanalyse. Er vindt een nadere concretisering plaats (planning MTO, evaluatie maatregelen fitte organisatie). De passage over fysieke gezondheid wordt aangepast, zodat hier een breder kader, van vitaliteit en werkgeluk, tot uitdrukking komt.

In het volgende AB wordt op het onderwerp terug gekomen. Het AB wijst op het belang van goede communicatie over datgene wat in het AB is besproken naar de medewerkers.

Door toezeggingen van het DB over de fitte organisatie wordt het amendement hierover door de gemeente Eindhoven ingetrokken.

Het AB uit waardering voor de wijze waarop naar aanleiding van de amendementen met elkaar in gesprek wordt gegaan. Ook worden complimenten geuit over de voorliggende stukken en werkzaamheden uitgevoerd door ODZOB-medewerkers. In het AB is onvoldoende steun voor het amendement over inhuur en over overhead.

Stemming amendementen:

- Amendement kosten overhead: Eindhoven en Veldhoven zijn vóór. Hiermee wordt het amendement niet aangenomen.

- Amendement kosten inhuur: Cranendonck, Eindhoven en Veldhoven. Hiermee wordt het amendement niet aangenomen.

Stemming AB-voorstel:

Stemverklaring gemeente Eindhoven m.b.t. begroting 2024: de raad heeft meerdere malen kritische zienswijzen ingediend, ook in 2023. Op 2 cruciale punten is de begroting niet herzien, dit heeft de raad met amendementen proberen recht te zetten, maar hiervoor was in het AB onvoldoende steun. Gemeente Eindhoven stemt daarom niet in met de begroting 2024.

Stemverklaring Asten: raad heeft aangegeven dat tegengestemd kan worden als zienswijzen niet afdoende zijn beantwoord. Voor nu (met de hakken over de sloot) instemmen, voor de toekomst wordt de wens uitgesproken dat de zienswijzen beter worden geadresseerd.

Stemverklaring gemeente Veldhoven: over beslispoint 2: er is een verschil van inzicht tussen de gemeente en het DB, vooral over de onderwerpen die genoemd werden in de amendementen. Van de raad de opdracht gekregen om de stem af te laten hangen van beantwoording zienswijzen. Hoewel er wel beweging is voor wat betreft de fitte organisatie, toch te weinig aanpassingen in begroting. Daarom stemt Veldhoven tegen de begroting 2024.

Beslispoint 1: Het AB besluit conform voorstel (gemeente Cranendonck stemt tegen).

Beslispoint 2: Het AB besluit conform voorstel (Cranendonck, Eindhoven en Veldhoven stemmen tegen).

Beslispoint 3: Het AB besluit unaniem conform voorstel.

Beslispoint 4: Het AB neemt kennis van, het betreft geen besluit.

6. Meningsvorming

7. Rondvraag

8. Sluiting

De heer Van Bree dankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng.

Volgende vergadering

12 oktober, 10.00-12.00 uur bij gemeente Cranendonck

Concept 20 september 2023

Besluitenlijst AB-vergadering

14 september 2023, 10.00 – 12.00 uur, gemeente Veldhoven, raadzaal

Agendapunt	Onderwerp	Voorstel	Besluit
4.a	Herziene begroting 2023 / begroting 2024 met meerjarenraming 2025-2027	<ol style="list-style-type: none">1. Vaststellen van de herziene begroting 2023.2. Vaststellen van de begroting 2024 met meerjarenraming 2025-2027.3. De uitvoering van het principebesluit ter versterking van het weerstandsvermogen, middels een éénmalige deelnemersbijdrage, uit te stellen tot de AB-vergadering van 12 oktober 2023.4. Kennisnemen van de door het dagelijks bestuur opgestelde reactienota op de ingediende zienswijzen en de daarbij behorende nota 'naar een fitte organisatie'.	<p>Het AB besluit conform voorstel.</p> <p>Gemeente Eindhoven bracht 3 amendementen in. Door toezegging van het DB voor het uitvoeren van een medewerkers onderzoek, wordt het amendement Naar een fitte organisatie ingetrokken. Voor de amendementen kosten inhuur en kosten overhead is geen meerderheid in het AB .</p>

Concept 20 september 2023

Actiepuntenlijst AB-vergadering

14 september 2023, 10.00-12.00 uur,
Gemeente Veldhoven, raadzaal

Nr.	Datum overleg	Onderwerp / Afspraken	Wie	Wanneer
102	6-7-2023	Terugkoppeling over inzet deelnemers die niet leveren voor GPO	Mevrouw Van Dort	12-10-2023
103	6-7-2023	Reactienota waarin zienswijzen raden/Staten op gepaste wijze geadresseerd worden	De heer Van Daal	21-7-2023
104	14-9-2023	Naar een fitte organisatie: laten uitvoeren medewerkers onderzoek en concretiseren planning	De heer Van der Ven	n.t.b.

Verslag DB-heidag

21 juli 2023, 9.30-13.30 uur, Kapellerput, Heeze

Aanwezig J.C.J. (Jos) van Bree, voorzitter DB
H.I. (Hagar) Roijackers
R.A.G. (Ron) van den Berkmortel
A. (Arno) Bonte
T.P.T.H. (Theo) Geldens
P.J.M. (Peter) van de Noort
M. (Martine) van Dort, secretaris
K. (Kees) van Daal, controller
M. (Mark) van der Ven, plv. secretaris (verslag)

1. Terugblik afgelopen jaar DB-leden

We kunnen in algemene zin terugblikken op een goed AB van 6 juli. De sfeer was goed en we hebben met elkaar het goede gesprek kunnen voeren.

De heer Geldens merkt op dat we een goede beweging maken. We pakken de problemen aan, onder andere de weeffout, en zijn open en transparant. Met de raadsbijeenkomst op 5 april en ODZOB on tour werken we aan een betere betrokkenheid van de raden/Staten bij de ODZOB.

We zien wel een spanning ontstaan tussen AB-leden/wethouders en hun raden waarbij de grote uitdaging is om de inhoud centraal te stellen in plaats van de financiën.

In het gesprek tussen de colleges en raden zou het vooral moeten gaan over de doelen en de bijbehorende VTH-inzet (werkprogramma).

Mevrouw Roijackers vraagt aandacht voor de volgende punten: 1) AB-dynamiek met de verhouding tussen AB- en DB-leden, hier ontstaat spanning tussen verdedigen en verbinden, 2) rol en opdracht van de ambassadeur samenwerking deelnemers vanuit het RKO-traject (ingevuld door mevrouw Van de Loo) – wanneer wordt dit traject afgesloten?, 3) Digitaal Stelsel Omgevingswet in relatie tot ICT.

Ten aanzien van het tweede punt wordt afgesproken om mevrouw Van de Loo haar kijk op het geheel te geven. In een gezamenlijke verkenning met het DB zal dan aan haar worden gevraagd om een afrondend verslag op te stellen voor het AB.

Een belangrijke vraag blijft hoe we de inhoud van ons werk beter voor het voetlicht kunnen brengen bij onze deelnemers en raden/Staten. Hoe kunnen we hierover jaarlijks het gesprek voeren? Ingrediënten daarvoor zijn het werkprogramma VTH, een informatiebijeenkomst voor raden zoals we die eerder hebben georganiseerd op 5 april, en de ODZOB on tour met lokaal of subregionaal maatwerk. Mevrouw Van Dort meldt dat we met een pilot voor ODZOB on tour zijn gestart met lokaal maatwerk.

Het DB onderkent twee doelstellingen, te weten: het vergroten van de bekendheid van (het werk van) de ODZOB en het vergroten van de opkomst bij de informatiesessies en spreekt het volgende af. Er wordt een memo voor het AB opgesteld hoe we jaarlijks het gesprek over de inhoud kunnen voeren, mede in relatie tot de zienswijzeprocedure voor de begroting.

Grosso modo ziet dat er als volgt uit:

- Informatiebijeenkomst (plenair) voor raden en Staten in april/mei;
- Ter voorbereiding op deze bijeenkomst stelt ODZOB 3 factsheets op die worden toegezonden aan de raden/Staten: 1) terugblik 2023, 2) vastgestelde programma's lopende jaar 2024, 3) vooruitblik ontwikkelingen/indicatie naar 2025. Daarbij ligt de focus op het totaal van alle werkprogramma's. In de factsheets worden de belangrijkste verschuivingen/veranderingen weergegeven. Deelnemers kunnen desgewenst zelf nog aanvullende gegevens hieraan toevoegen;
- De bijeenkomsten in 4 GR-verband zullen worden gecontinueerd;
- ODZOB on tour kan lokaal of subregionaal worden georganiseerd bijvoorbeeld in het najaar, maar de timing hiervan staat los van de bijeenkomst in april/mei. De timing heeft ook te maken met de benodigde capaciteit die hiervoor moet worden ingezet.

Mevrouw Van Dort geeft een korte reflectie op het afgelopen jaar. De steun van het DB die ze heeft ervaren is voor haar cruciaal. Veel waardering daarvoor. Het AB kent veel deelnemers en is relatief groot. In die zin is het een uitdaging om dit in goede banen te leiden.

2022 was een ingewikkeld jaar. De organisatie is in beweging. Veel is onder de radar gebeven, maar een begin is gemaakt met een verbeteringslag. Extra middelen helpen hierbij om dit te bespoedigen. Voldoende lucht in de begroting is broodnodig om als dienst te kunnen doorontwikkelen. Daar zit wel enige zorg.

Voor wat betreft ICT volgt nu een aanpak om het "achterstallig onderhoud" vanuit het verleden op te lossen.

2. Besluitvormend – reactienota zienswijzen/fitte organisatie

De volgende opmerkingen worden gemaakt met verzoek om aanpassing:

Reactienota zienswijze herziene begroting 2023 en begroting 2024

- Een nuancering wordt aangebracht dat alle deelnemers een besluit hebben genomen over het indienen van zienswijzen, maar dat niet alle deelnemers een zienswijze hebben ingediend.
- Onderdeel/verwijzing naar plan van aanpak fitte organisatie: in de reactienota moet scherper worden geduïd wat het probleem is. In het verleden is in de begroting onvoldoende ruimte ingebouwd voor een fitte organisatie. De bedoeling van de 2 tarieven (€0,95 en €2,05) wordt beter voor het voetlicht gebracht. De dalende trend van het ziekteverzuim krijgt in plaats van het plan van aanpak een plek in de reactienota. In het plan van aanpak staan immers de maatregelen centraal.
- We hebben geen invloed op de stijgende personele kosten (Cao-afspraken) en de niet-personele kosten waar contracten aan ten grondslag liggen.
- Voor de marge die een bijdrage levert aan een kwalitatief goede werkomgeving voor het personeel van de ODZOB wordt een link gelegd met fitte organisatie.
- We zullen vanaf dit jaar in de begroting een overzicht opnemen voor de deelnemersbijdragen in de komende jaren.
- Over de indicatieve prognose voor het resultaat over 2023 zijn we transparant. Wel met de kanttekening dat dit het huidige beeld betreft waar nog geen conclusies aan kunnen worden verbonden.
- Een nuancering wordt aangebracht: de demissionaire status van het provinciaal bestuur en de regering zorgt voor onduidelijkheid, bijvoorbeeld op het gebied van stikstof en landbouw.
- In de aanbiedingsbrief van de deelnemers wordt het aanbod gedaan dat we graag een nadere toelichting willen geven, wanneer daartoe aanleiding bestaat.
- De opmerkingen die gemaakt zijn in de financiële werkgroep zullen ook worden meegenomen met de aanpassingen.

Algemene opmerking over de reactienota is dat deze duidelijk is opgesteld. Het heeft de goede toon te pakken.

Fitte organisatie

- Zie boven bij onderdeel/verwijzing naar plan van aanpak fitte organisatie.
- De opmerkingen die gemaakt zijn in de financiële werkgroep zullen ook worden meegenomen met de aanpassingen, wel met een nuance ten aanzien van de gemaakte opmerking over de regio. Deze worden niet overgenomen. Immers, de Meerjarenvisie is het richtinggevend document met een externe focus, de nota 'naar een fitte organisatie' kent een interne gerichtheid.

De afspraak wordt gemaakt om de aanpassingen voor goedkeuring voor te leggen aan de heren Van Bree, Geldens en Bonte.

3. Gedachtewisseling vereenvoudiging verantwoording

De ODZOB is bij de verantwoording aan de deelnemers/opdrachtgevers doorgedaan op het fundament van de toenmalige SRE milieudienst. Medewerkers ervaren de mate van gedetailleerdheid als een probleem. Lange tijd is het nooit onderwerp van gesprek geweest.

De vraag die voorligt is welke mate van detaillering gewenst is, en welke behoefte de deelnemers hierbij hebben. Duidelijk is dat dit issue nader moet worden onderzocht met de nodige zorgvuldigheid, zowel intern als extern. Daar hoort ook een kosten/baten analyse bij. Wat is de (tijds)winst die kan worden geboekt? Een verantwoording op productniveau lijkt een goede richting te zijn om af te tasten waarmee de kwaliteit naar een hoger niveau kan worden getild.

Het DB wil een vereenvoudiging gaan onderzoeken en geeft daarbij de volgende randvoorwaarden mee:

- Verschillende opties moeten in beeld worden gebracht met voor- en nadelen.
- Een inventarisatie is wenselijk hoe omgevingsdiensten hun verantwoording vormgeven.
- Bij een dwarsdoorsnede van onze deelnemers (waaronder Eindhoven) moet worden geïnventariseerd welke verbetermaatregelen zij zien.
- De kosteneffectiviteit moet worden verhoogd.
- Het moet een bijdrage leveren aan een "minder ervaren last" door ODZOB-medewerkers (fitte organisatie).
- Het DB wil tussentijds een discussie voeren over de gewenste richting.
- Het DB komt met een duidelijk onderbouwd voorstel voor één gewenste richting die aan het AB wordt voorgelegd.

Gelet op de complexiteit en de omvang van dit onderzoek, verdient het de voorkeur om dit te laten uitvoeren door een extern adviesbureau.

De eerste stap is dat het DB in het najaar een opdrachtformulering vaststelt, waarna een GO volgt voor dit onderzoek. Bij de uitwerking zal een afvaardiging van het GPO nauw worden betrokken, bijvoorbeeld de financiële werkgroep.

4. Verslag en actielijst DB 6 juli 2023

Het DB stelt deze vast.

Versie 22 augustus 2023

Besluitenlijst DB-vergadering (heidag)

21 juli 2023, 9:30 - 13:30 uur, Kapellerput

Agendapunt	Onderwerp	Voorstel	Besluit
2	Reactienota zienswijzen herziene begroting 2023 en begroting 2024 inclusief meerjarenraming 2025-2027, Naar een fitte organisatie en financiële prognose 2023		Inclusief opmerkingen (zie verslag DB-heidag) akkoord.

Versie 22 augustus 2023

Actielijst DB-vergadering

21 juli 2023, 9:30 – 13:30 uur, Kapellerput

Nr.	Datum overleg	Onderwerp / Afspraken	Wie	Wanneer
203	15-06-2023	Informereren raden/Staten over reactienota en contourennota fitte organisatie	De heer Van Daal	Juli, na 21-07-2023
207	15-06-2023	Aankaarten ontbrekende expertise BIZOB over uitzonderingen, waarmee afgeweken kan worden van Europees mededingen, in VvA	De heer Geldens	21-09-2023
209	10-07-2023	Reactienota en nota fitte organisatie aanpassen voor DB heidag	De heer Van der Ven/de heer Van Daal	21-07-2023
210	21-07-2023	Afronding rekenkameronderzoek, rol en opdracht ambassadeur samenwerking deelnemers, mevrouw V.d. Loo uitnodigen voor DB/afroendend verslag AB	De heer Van der Ven	DB 9-11-2023 AB 30-11-2023
211	21-07-2023	AB-nota opstellen over hoe jaarlijks het gesprek te voeren met deelnemers over de inhoud	De heer Van der Ven	DB 9-11-2023 AB 30-11-2023
212	21-07-2023	Aanpassen reactienota begrotingen en notitie naar een fitte organisatie in afstemming met 3 DB-leden	De heer Van der Ven/de heer Van Daal	25-7-2023
213	21-07-2023	Opdrachtformulering onderzoek externe partij vereenvoudiging verantwoording	De heer van Daal	DB 9-11-2023 AB 30-11-2023

Vergadering Algemeen Bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023

Vertrouwelijk : nee

Onderwerp : Toetsing robuustheidscriteria omgevingsdienst

Kennisnemen van

De uitkomst van de toetsing aan de robuustheidscriteria.

Aanleiding

De adviescommissie VTH (voorheen: commissie Van Aartsen) constateert dat er sprake is van vermijdbare milieuschade doordat het VTH-stelsel niet overal afdoende functioneert. De aanbevelingen van de commissie Van Aartsen hebben een follow up gekregen via het Bestuurlijk Programma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (IBP versterking VTH-stelsel). In dit programma werken een aantal betrokken partijen waaronder gemeenten, provincies, omgevingsdiensten, Unie van Waterschappen en diverse ministeries samen aan de versterking van het VTH-stelsel.

Eén van de oorzaken is dat niet alle omgevingsdiensten robuust genoeg zijn en daarmee ook niet kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. Het IBP VTH heeft daarom robuustheidscriteria met kritische prestatie-indicatoren (kpi's) vastgesteld. Aan de omgevingsdiensten is verzocht om uiterlijk 1 oktober 2023 met behulp van een toetsingskader te bepalen of de dienst aan de kpi's voldoet.

Toelichting

Een robuuste organisatie is een organisatie die wendbaar en daadkrachtig kan blijven in tijden van verandering en die onafhankelijk van externe omstandigheden of factoren naar behoren kan blijven functioneren. Het IBP VTH heeft zes genormeerde kpi's ontwikkeld die de ondergrens vormen van robuustheid. Een plan van aanpak moet worden opgesteld wanneer uit de toetsing blijkt dat er niet voldaan wordt aan alle zes de kpi's. Het AB stelt dit plan van aanpak vervolgens vast en biedt dit uiterlijk op 1 april 2024 aan bij de staatssecretaris van IenW.

Uitkomst toetsing robuustheidscriteria

Onderstaand wordt op hoofdlijnen ingegaan op het resultaat van de afzonderlijke toetsing van de 6 kpi's. Hierbij wordt de volgorde aangehouden van de kpi's zoals opgenomen in de brief van het ministerie van IenW (met een nadere invulling van de kpi's 3, 4 en 5) en de eindnotitie van robuuste omgevingsdiensten.

Naast de kpi's moet ook een toetsing aan de randvoorwaarden plaatsvinden. De uitgebreide toetsing met verdere onderbouwing is te vinden in het bijgevoegde toetsingskader.

Toetsing kpi's

1. *De omvang van het regionaal werkprogramma gecombineerd met het percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang is minimaal € 16,5 miljoen (inclusief overhead en prijspeil 2023) en 80% van de medewerkers in het primaire proces is in dienst van de organisatie.*

Het totaal van alle opgedragen werkprogramma's bedraagt € 22.159.820. Dit is inclusief de niet-milieugerelateerde plustaken. Het onderdeel basistaken komt uit op € 11.867.895. Het totaal van alle plustaken bedraagt € 10.291.926.

Circa 10% van de plustaken betreft de niet-milieugerelateerde plus-taken. De milieugerelateerde plustaken komen dan uit op € 9.262.733. Aan de genormeerde omvang wordt voldaan, immers $€ 11.867.895 + € 9.262.733 = € 21.130.628$ en dat is meer dan € 16.500.000.

Voor wat betreft de ondergrens van 80% van de medewerkers in het primaire proces in dienst, moet worden opgemerkt dat op dit moment de verhouding tussen vast en tijdelijk personeel (externe inhuur) er als volgt uitziet: 78% - 22%. Aan de ondergrens wordt dus (net) niet voldaan. Deze verhouding is aan verandering onderhevig als gevolg van de schaarste op de arbeidsmarkt. De ODZOB streeft er naar om deze verhouding meer in balans te laten zijn (meer vaste medewerkers en minder externe inhuur). Er wordt overwogen om een eigen trainee-programma op te starten.

Conclusie kpi 1:

Aan deze kpi wordt voldaan voor wat betreft de omvang van het regionaal werkprogramma, maar (net) niet voor wat betreft het aandeel van 80% van de medewerkers in vaste dienst (primaire proces).

2. *De dienst voldoet aan de geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel de basistaken als de plustaken.*

Op dit moment (medio september 2023) is onbekend of de ODZOB voor de (basis)taken voldoet aan de kritische massa van de kwaliteitscriteria 2.2. De laatste toetsing dateert van 2020 waaruit bleek dat wel voldaan werd aan de criteria. Eind dit jaar zal een actualisatie met toetsing aan de kwaliteitscriteria 2.3 gaan plaatsvinden die anticipeert op de Omgevingswet.

Conclusie kpi 2:

Op dit moment kan niet worden aangetoond dat aan deze kpi wordt voldaan.

3. *De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie. Het percentage voor het innovatiebudget is minimaal 1% van de begroting.*

Weliswaar heeft de ODZOB aandacht voor innovatie, echter de ODZOB beschikt op dit moment niet over een meerjarige innovatieagenda met bijbehorend vrij besteedbaar budget zoals bedoeld is.

Conclusie kpi 3:

Aan deze kpi wordt niet voldaan.

4. *De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvormogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken over uitname. De omgevingsdienst heeft een weerstandsratio van minimaal 0,8.*

Tweemaal per jaar wordt een integrale risico-inventarisatie opgesteld c.q. geactualiseerd. Deze risico-inventarisatie wordt gepubliceerd in de jaarrekening, bestuursrapportage en begroting. Het weerstandsvormogen van de ODZOB bestaat enkel uit de algemene reserve. De inventarisatie van het 1e kwartaal 2023 toont een totale risicowaarde van € 1.295.000. De hoogte van de algemene reserve

bedraagt € 530.774. Het algemeen bestuur heeft in december 2022 een principebesluit genomen om het weerstandsvermogen te versterken middels een eenmalige deelnemersbijdrage van € 669.226. Hierdoor komt het weerstandsvermogen uit op € 1.200.000. De weerstandsratio komt, na het effectueren van het principebesluit, uit op 0,91. Deze waarde ligt boven de 0,8.

Conclusie kpi 4:

Aan deze kpi wordt voldaan.

5. *De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Het opleidingsbudget is tenminste 3% van de loonsom. De omgevingsdienst beschikt over een business-intelligence strategie. Het advies is dat de omgevingsdienst drie fte in dienst heeft die werkzaam zijn op het gebied van business-intelligence.*

Het loonkostenbudget bedraagt € 18.423.566. De opleidingsuitgaven bedragen € 382.505. Daarnaast zijn er 8.700 opleidingsuren voor onze medewerkers beschikbaar. Deze vertegenwoordigen, uitgaande van een gemiddeld uurtarief van circa €115, een waarde van €1.005.720. Het totaal aan middelen dat voor opleidingen beschikbaar is, komt hiermee uit op €1.388.225. Het percentage komt uit op 7,5% en daarmee voldoet de ODZOB aan deze kpi.

De ODZOB voldoet voor wat betreft de business-intelligence strategie en de toepassing hiervan, momenteel niet helemaal aan deze kpi, maar bevindt zich wel in een sterke ontwikkeling op dit gebied. Er is een visie opgesteld voor Informatiegestuurd Werken (IGW), waarbij de inbreng van business intelligence van essentieel belang is. In deze visie worden ambitieuze doelen en het gewenste eindresultaat benoemd. De visie draait om het benutten van data om mee te sturen, besluiten en te voorspellen, wat neerkomt op het verkrijgen van inzicht, overzicht en vooruitzicht.

De concrete stappen om de doelen te bereiken, worden vastgelegd in een implementatieplan. Uit een nulmeting is gebleken dat (onder andere) een ontwikkeling naar een samenhangende aanpak voor IGW noodzakelijk is. Daar moeten nog de nodige stappen in worden gezet.

De ODZOB voldoet aan het advies om drie fte in dienst te hebben.

Conclusie kpi 5:

Aan deze kpi wordt deels voldaan.

6. *De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.*

Het werkgebied van de ODZOB komt overeen met het werkgebied van de Metropoolregio Eindhoven, GGD en Veiligheidsregio (Zuidoost-Brabant). Van oorsprong werkt deze regio al geruime tijd samen als onderdeel van de Brainportregio met een groeiende hightechindustrie.

De grote achterliggende opgave is het verbinden van de duurzame verstedelijking en de opgaven voor een vitaal landelijk gebied in de regio. De regio heeft brede welvaart als perspectief voor ogen als het gaat om het welzijn en welbevinden van de inwoners.

De regio Zuidoost-Brabant richt zich daarmee op welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. De ODZOB richt zich hierbij op een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

Daarnaast werken de 3 Brabantse omgevingsdiensten ook samen op Brabantse schaal. Er is regelmatig afstemming tussen de diensten op alle niveaus, ook met de provincie Noord-Brabant. Onderwerpen als landbouw, stikstof en natuur spelen Brabantbreed.

Conclusie kpi 6:

Aan deze kpi wordt voldaan.

Toetsing randvoorwaarden

Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen.

In het tweejaarlijkse onderzoek van het ministerie van IenW naar de kwaliteit van de uitvoering van VTH-taken (met als peiljaar 2022) is gerapporteerd dat niet alle gemeenten de basistaken volledig hebben overgedragen aan de omgevingsdienst. De omgevingsdienst is hierover in overleg met de betreffende gemeenten en heeft afspraken gemaakt om uiterlijk eind 2023 de basistaken te hebben overgedragen.

Conclusie:

Er wordt niet voldaan.

De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat.

Een volgende stap is nodig op weg naar een goed opdrachtgever- en opdrachtnemerschap blijkend uit een eerder gehouden rekenkameronderzoek naar de ODZOB. Daarnaast is er nog geen éénduidig en volledig mandaat aanwezig van alle deelnemers voor de uitvoering van de basis- en verzoektaken.

Conclusie:

Er wordt niet voldaan.

Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieugerelateerde taken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet milieugerelateerde plustaken

Zie de toetsing van kpi 1.

Conclusie:

Er wordt voldaan.

Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid.

Uit de toetsing van de kpi's blijkt dat niet aan alle normen wordt voldaan.

Conclusie:

Er wordt niet voldaan.

Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd? Zo ja, specificatie in pva met daarbij de gemaakte afspraken over o.a. verantwoording.

Er zijn taken die door andere omgevingsdiensten worden uitgevoerd waarover afspraken zijn gemaakt over onder andere de onderlinge verrekening en verantwoording. Een nadere specificatie met de gemaakte afspraken in een plan van aanpak heeft wat ons betreft geen toegevoegde waarde.

Conclusie:

Er wordt voldaan.

Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen).

Bij de toetsing is rekening gehouden met het toekomstig perspectief.

Conclusie:

Er wordt voldaan.

Vervolg / Communicatie

Een brief met het resultaat van de toetsing aan het toetsingskader is aangeboden aan de staatssecretaris van IenW. In het AB zal een korte toelichting hierop worden gegeven. Mevrouw Sturm (programmadirecteur IBP VTH) is uitgenodigd om in het AB een toelichting te komen geven op het gehele plaatje en de ontwikkelingen rondom het programma versterking VTH-stelsel.

De komende maanden wordt een plan van aanpak opgesteld voor de onderdelen die niet voldoen aan de kpi's en de randvoorwaarden. Uiterlijk 1 april 2024 wordt dit plan toegezonden aan de staatssecretaris van IenW (na goedkeuring door het AB).

Bijlagen

- Brief met verzoek toetsing (17 juli 2023) ministerie van IenW
- Eindnotitie robuuste omgevingsdiensten
- Resultaat toetsing aan toetsingskader

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant
t.a.v. de voorzitter van het Algemeen Bestuur
De heer J. van Bree

per mail gemeente@geldrop-mierlo.nl

afschrift aan: IPO, VNG, ODNL

Datum 17 juli 2023
Betreft Robuuste omgevingsdiensten – verzoek om toetsing

Bestuurskern

Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

Liesbeth Hennink-Spoelma
Beleidsmedewerker

M +31(0)6-11316837
liesbeth.spoelma@minienw.nl

Ons kenmerk

IENW/BSK-2023/193231

Bijlage(n)

Eindnotitie robuuste
omgevingsdiensten incl.
toetsingskader

Geachte heer Van Bree,

Bijna een jaar geleden zijn we met alle betrokken partijen waaronder gemeenten, provincies, omgevingsdiensten, Unie van Waterschappen en diverse ministeries in het Bestuurlijk Programma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (IBP VTH) met elkaar aan de slag gegaan met de versterking van het VTH stelsel. De Algemeen Besturen vervullen hier ook een voorname taak in. In het programma volgen we de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen op. Gezamenlijk hebben we het afgelopen jaar al veel in gang gezet. Dit heeft geleid tot een aantal adviezen die het Bestuurlijk Overleg IBP VTH (BO IBP VTH) op 22 juni jl. heeft overgenomen. Wij, de programmadirecteur van het IBP VTH en de directeur generaal Milieu en Internationaal, informeren u hierbij over de genomen besluiten en belangrijke stappen die nu gezet moeten worden.

Het IBP VTH is nu bijna een jaar aan de slag en daarmee halverwege de looptijd. Het eerste jaar was bedoeld om plannen te maken en het tweede jaar is bedoeld voor de implementatie van deze plannen. Op 22 juni jl. heeft het BO IBP VTH de volgende besluiten genomen:

1. Robuustheidscriteria omgevingsdiensten

De robuustheidscriteria (effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency) zijn vastgesteld. Deze criteria zijn uitgewerkt in zes genormeerde kritische prestatie-indicatoren (KPI's). Verderop in de brief gaan we hier nader op in.

2. Advisering omgevingsplannen

Afgesproken is om de rol van omgevingsdiensten bij de advisering over omgevingsplannen vast te leggen in bestuurlijke afspraken. Dit zal verder binnen het IBP VTH worden uitgewerkt.

3. Visie op kennisinfrastructuur

De visie op kennisinfrastructuur is vastgesteld. De volgende stap is dat een handelingsperspectief moet worden geboden hoe de visie haar weerslag krijgt in de uitvoering. Dit wordt opgepakt binnen het IBP VTH.

4. Mandaat

Het BO IBP VTH heeft gekozen voor het instrument mandaat voor het beleggen van taken bij de omgevingsdienst. Dit wordt verder uitgewerkt binnen het IBP VTH.

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Datum
17 juli 2023

Op 4 juli jl. is de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van het IBP VTH en voornoemde besluiten (zie [Voortgang versterking VTH-stelsel juni 2023 | Tweede Kamer der Staten-Generaal¹](#)).

Toelichting besluit robuustheidscriteria omgevingsdiensten

Binnen pijler 1 van het IBP VTH (robuuste omgevingsdiensten en financiering) zijn criteria geformuleerd voor een robuuste omgevingsdienst. Deze criteria zijn: effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency. Deze criteria zijn vervolgens omgezet naar de volgende zes kritische prestatie-indicatoren (KPI's):

1. De omvang van het regionaal werkprogramma gecombineerd met het percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang is minimaal € 16,5 miljoen (inclusief overhead en prijspeil 2023) en 80% van de medewerkers in het primaire proces is in dienst van de organisatie.
2. De dienst voldoet aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel de basistaken als de plustaken.
3. De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie. Het percentage voor het innovatiebudget wordt in het kader van het onderzoek naar de robuuste financiering nader bepaald.
4. De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandvermogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken over uitname. Het percentage voor het weerstandsvermogen wordt in het kader van het onderzoek naar de robuuste financiering nader bepaald.
5. De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence en opleidingsbudget van 3% van de loonsom.
6. De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.

Daarnaast is een toetsingskader opgesteld waarmee omgevingsdiensten kunnen toetsen of de eigen omgevingsdienst voldoet aan de robuustheidscriteria. U treft de betreffende stukken bijgaand aan.

Het BO IBP VTH heeft ingestemd met de robuustheidscriteria, de KPI's en het toetsingskader. Verder heeft het BO IBP VTH bepaald dat **uiterlijk 1 april 2026** alle omgevingsdiensten robuust moeten zijn door aan de zes KPI's te voldoen.

Tevens heeft de werkgroep het advies gegeven dat na toetsing aan de zes vastgestelde KPI's, het aan het regionaal bestuur is om te bepalen wat gelet op het voldoen aan randvoorwaarden, criteria en KPI's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te worden vastgelegd in een door

¹ Kamerstuk 22343 / 28663 nr. 360

het bestuur vastgesteld plan van aanpak c.q. verbeterplan. Ook met dit advies heeft het BO IBP VTH ingestemd.

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Gelet op bovenstaande besluiten verzoeken wij u om met het bijgevoegde toetsingskader te toetsen of uw omgevingsdienst aan de KPI's voldoet. Hierbij kunt u gebruik maken van de data uit het tweejaarlijks onderzoek dat volgens planning medio augustus beschikbaar komt. Het resultaat van deze toetsing ontvangt de staatssecretaris van IenW graag **uiterlijk 1 oktober 2023**.

Datum
17 juli 2023

Als uw omgevingsdienst niet voldoet aan alle zes KPI's, maakt u een plan van aanpak waarin beschreven is hoe uw omgevingsdienst aan de criteria gaat voldoen. Dit plan van aanpak ontvangt de Staatssecretaris van IenW graag **uiterlijk 1 april 2024**.

De uitkomst van de toetsing en het plan van aanpak kunnen gestuurd worden naar postbusVTH@minienw.nl.

Parallel aan het traject van toetsing en het opstellen van de plannen van aanpak, start IenW met de voorbereiding om de door het BO IBP VTH vastgestelde robuustheidscriteria vast te leggen in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB).

Met vriendelijke groet,

De directeur-generaal Milieu en Internationaal,

Afke van Rijn

De programmadirecteur IBP VTH

Magdeleen Sturm

Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten

15 juni 2023 Eindnotitie

Voorwoord

Voor elk van de 4 deelonderwerpen binnen pijler 1 is een werkgroep opgericht. Deze notitie betreft deelonderwerp A en is opgesteld door de werkgroep Robuuste omgevingsdiensten, bestaande uit deelnemers vanuit gemeenten, provincies, omgevingsdiensten, ODNL, VNG, IPO en het ministerie van I&W.

Robuuste omgevingsdiensten zijn cruciaal voor de bescherming van de burgers en hun leefomgeving en het voorkomen van milieuschade. Vanuit die opgave heeft de werkgroep in een intensief proces met een inhoudelijke benadering, criteria en kritische prestatie-indicatoren opgesteld voor robuustheid. Voor het bepalen en bereiken van robuustheid dienen deze in samenhang te worden toegepast. De werkgroep vertrouwt er op dat dit door de verantwoordelijke partijen in het VTH-stelsel wordt opgepakt.

Met het opleveren van deze notitie beschouwt de werkgroep haar opdracht als afgerond.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	7
2 Werkwijze	10
Specificatie robuustheid	11
Uitgangspunten	12
3 Definitie robuustheid aan de hand van criteria	15
Essentiële kritische prestatie-indicatoren voor robuustheid	15
Normering	16
4 Landschap van omgevingsdiensten	21
Indeling huidige omgevingsdiensten	21
Beschrijving nieuwe landschap omgevingsdiensten	23
5 Vervolg	25
Samenhang met overige deelprojecten pijler 1	25
Toetsing voldoen aan de criteria	25
Verankering minimumeisen	25
Consequenties niet voldoen aan minimum eisen	26
Financiële consequenties	28
Aanbevelingen	28
Bijlage 1 Uitgangspuntennotitie Denkrichting Ondergrens	29
Bijlage 2 Visie en ambitie programma IBT VTH	33
Bijlage 3 Kritische prestatie-indicatoren voor robuuste omgevingsdienst	34
Bijlage 4 Minimaal adequaat niveau	36
Bijlage 5 VTH-kwaliteitscriteria	38
Bijlage 6 Toetsingskader	40

Samenvatting

De adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (verder commissie Van Aartsen) constateert dat momenteel sprake is van vermijdbare milieuschade doordat het VTH-stelsel niet overal afdoende functioneert. Een van de oorzaken is dat niet alle omgevingsdiensten robuust genoeg zijn en daarmee ook niet kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. De commissie Van Aartsen stelt “dat het stelsel – nog steeds – gekenmerkt wordt door fragmentatie en vrijblijvendheid. Het belangrijkste gevolg hiervan is dat omgevingsdiensten hun rol niet kunnen invullen zoals de bedoeling is. Het stelsel schiet volgens de commissie onder meer te kort, omdat de omgevingsdiensten onvoldoende robuust zijn om vanuit professionele distantie hun rol te kunnen spelen.”

Een robuuste organisatie is een organisatie die wendbaar en daadkrachtig kan blijven in tijden van verandering en die onafhankelijk van externe omstandigheden of factoren naar behoren kan blijven functioneren. Dit is in de uitgangspuntennotitie *Denkrichting ondergrens*¹ vertaald naar de omgevingsdiensten en daarin is aangegeven dat dit betekent dat de diensten in staat moeten zijn:

1. de opgedragen taken op een dusdanige manier uit te voeren dat ze bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, bijdragen aan het voorkomen van (vermijdbare) milieuschade en bijdragen aan het aanpakken van de (milieu)problemen;
2. hun rol te (kunnen) pakken in de grote transitieopgaven waar Nederland voor staat.

Gelet op deze opgaven is door de werkgroep het begrip robuustheid nader gespecificeerd. Daartoe zijn vier verschillende perspectieven **maatschappij, innovatie, organisatie en middelen** onderscheiden en van elk daarvan is besproken welke criteria daarop van toepassing zijn. Om robuust te zijn moet een omgevingsdienst aan de volgende criteria voldoen: **effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency**.

Vervolgens is aan de hand van de vastgestelde documenten bepaald welke uitgangspunten/randvoorwaarden er voor deze opdracht gelden. Op basis daarvan is voor het meetbaar en specifiek maken van de criteria, een vertaling gemaakt in een set van 6 kritische prestatie-indicatoren (kpi's). Uitgangspunt daarbij was de inhoudelijke benadering en geen structuraanpak door direct te kiezen voor een geografische benadering. Na vaststelling van de kpi's in het bestuurlijk overleg van 21 maart jl., zijn deze vervolgens genormeerd op basis van de opdracht aan de werkgroep om voldoende scherpte in de normering van de 6 kpi's aan te brengen, om ze onderscheidend te laten zijn ten opzichte van de huidige situatie. Resultaat is een beschrijving van het nieuwe “landschap” van de omgevingsdiensten.

Kpi's voor robuustheid

1. De omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht) gecombineerd met percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang (basis- en milieugerelateerde plustaken) is minimaal € 15 miljoen (incl. overhead) (prijspeil 2021) en 80% van de medewerkers in het primaire proces in dienst van de organisatie.
2. De dienst voldoet aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel de basistaken als de plustaken.
3. De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie.

¹ Door het bestuurlijk overleg IBP VTH op 24 november 2022 vastgesteld.

4. De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvormogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken over uitname.
5. De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence en opleidingsbudget van 3% van de loonsom.
6. De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.

Alle omgevingsdiensten moeten aan de 6 genormeerde kpi's voldoen. Deze normen geven de ondergrens aan.

De werkgroep heeft op basis van de beschikbare gegevens uit 2021 vastgesteld welke omgevingsdiensten voldoende omzet en voldoende mensen in eigen dienst hebben om robuust te kunnen zijn (kpi 1). Het gaat om de omgevingsdiensten:

Groningen
Drenthe
FUMO
West Holland
Regio Arnhem
NHN
Rivierenland
ZO Brabant
Midden Holland
ZHZ
Haaglanden
Brabant Noord
Nijmegen
MWB
NZKG
DCMR

De feitelijke toetsing dient plaats te vinden aan de hand van de geïndexeerde cijfers van 2023. Omdat voor het voldoen aan de minimale norm uitsluitend de basis- en milieugerelateerde plustaken meetellen, dient een duidelijk onderscheid te worden gemaakt met de niet-milieugerelateerde plustaken.

Voor kpi 2, 3 en 5 zal op basis van het tweejaarlijks onderzoek (medio 2023), maar ook uit de uitvraag van werkgroep financiën blijken of, en zo ja welke omgevingsdiensten niet voldoen aan de kwaliteitscriteria VTH, welke beschikken over een innovatieagenda en een vrij besteedbaar innovatiebudget en een budget van 3% voor business intelligence en kennisontwikkeling.

Kwetsbaar voor veranderingen in het werkpakket (kpi 4), is een aantal omgevingsdiensten met in verhouding veel plustaken (waarvan mogelijk ook niet-milieugerelateerd of geen opgave) of waar signalen zijn dat gemeenten die taken (mogelijk) willen terughalen of dat al in gang hebben gezet.

Er zijn bestuurlijke dilemma's geïdentificeerd voor de bestuurders van de omgevingsdiensten, gelet op karakteristieken van het werkgebied, cultuurhistorische achtergrond en verschil in maatschappelijke opgaven.

Voldoen aan kpi 6 leidt voor de volgende omgevingsdiensten tot onvoldoende congruentie tussen omgevingsdienst en werkgebied, of er is sprake van een samenhangend gebied dat wordt bediend door meer omgevingsdiensten:

- Er zijn er in Zuid-Holland 5 omgevingsdiensten die 3 onderscheidende gebieden bedienen (Groene Hart, Botlek en stedelijk-/kustgebied). Midden-Holland heeft een werkgebied dat uiteenvalt in bollen/kuststreek, zakelijke dienstverlening en Groene Hart en dat weinig interne samenhang vertoont.
- In Noord-Holland is de opsplitsing tussen OD IJmond en ODNZKG niet congruent met de opgaven in het gebied: niet logisch dat er gelet op het karakter van het werkgebied er twee omgevingsdiensten zijn in het Noordzeekanaalgebied. Daarnaast bedient OD IJmond twee niet vergelijkbare (en niet aaneengesloten) werkgebieden.
- Er is geen logica vanuit de gebiedsopgaven voor het bestaan van twee omgevingsdiensten in Utrecht.
- In de provincie Gelderland zijn er 7 omgevingsdiensten (samenwerkend in Gelders stelsel). In Gelderland is er een gebied met specifieke karakteristieken dat wordt bediend door – nu nog – 3 omgevingsdiensten, namelijk de Veluwe. Verder is op basis van congruentie met de opgave (beide stedelijk gebied en er is een langjarige samenwerking in de (Groene Metropool)regio Arnhem-Nijmegen) de scheiding tussen OD Regio Arnhem en OD Regio Nijmegen niet logisch. De ODA valt niet samen met de Regio Achterhoek en bedient een aantal gemeenten die in andere samenwerkingsconstellaties niet worden gerekend tot de Achterhoek.
- De verschillen in het werkgebied van Limburg-Zuid zijn groot, met het Heuvelland en Chemelot als uitersten. De schaal van de OD Limburg Zuid is te klein om beide goed te kunnen bedienen.

In de beschrijving van het nieuwe landschap van omgevingsdiensten in combinatie van voldoen aan kpi's 1 en 6 hoeft er wat de werkgroep betreft niets te veranderen in de provincies Friesland, Groningen, Drenthe, Noord-Brabant en mogelijk Zeeland. Voor de toekomstige opgaven ligt samenwerking tussen de 3 noordelijke provincies en de 3 omgevingsdiensten in Noord-Brabant wel voor de hand. Voor Zeeland ligt die samenwerking voor de hand met DCMR of Midden- en West Brabant.

Hoewel de provincie Flevoland en Gooi- en Vechtstreek gelijksoortige werkgebieden zijn, lijkt het voor de omgevingsdienst FGV, zelfs met het uitbreiden van (milieugerelateerde) plustaken, niet mogelijk om robuust te zijn.

Robuuste omgevingsdiensten zijn cruciaal voor de bescherming van de burgers en hun leefomgeving en het voorkomen van milieuschade. Alle criteria voor robuustheid dienen in samenhang te worden toegepast. Een omgevingsdienst kan dan volledig robuust zijn, of op een of meer onderdelen versterking behoeven. Na de vaststelling of aan de kpi's wordt voldaan (aan de hand van een toetsingskader), is het aan het regionaal bestuur om te bepalen wat gelet op het voldoen aan de 6 kpi's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te

worden vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak. Voor het voldoen aan met name kpi's 1 en 6 is de keuze om robuustheid te bereiken door:

1. het vergroten van het werkgebied (fusering);
2. het vergroten van het takenpakket middels milieugerelateerde plustaken. Meer taken betekent een grotere dienst in omvang en draagt bij aan een integrale benadering en meer speelruimte.
3. het opplussen van capaciteit voor de basis- en/of milieugerelateerde functies.

Daarbij doet de werkgroep de volgende aanbevelingen. Kies bij optie 1 indien mogelijk voor de congruentie met de provinciegrens vanwege nabijheid en karakter en de regierol van deze bestuurslaag bij de (grootschalige) milieupogaven. Houdt voor het bereiken van robuustheid niet vast aan de huidige grenzen van de omgevingsdiensten, maar laat de congruentie met het karakter van het werkgebied leidend zijn. Opknippen en weer samenvoegen van (delen van) omgevingsdiensten is nadrukkelijk één van de opties op robuust te worden.

1 Inleiding

De adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (verder commissie Van Aartsen) constateert dat momenteel sprake is van vermijdbare milieuschade doordat het VTH-stelsel niet overal afdoende functioneert. Een van de oorzaken is dat niet alle omgevingsdiensten robuust genoeg zijn en daarmee ook niet kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. De commissie Van Aartsen stelt “dat het stelsel - nog steeds - gekenmerkt wordt door fragmentatie en vrijblijvendheid. Het belangrijkste gevolg hiervan is dat omgevingsdiensten niet hun rol kunnen invullen zoals de bedoeling is. Het stelsel schiet volgens de commissie onder meer te kort, omdat de omgevingsdiensten onvoldoende robuust zijn om vanuit professionele distantie hun rol te kunnen spelen.”

Duidelijk is dat niet alle omgevingsdiensten een zodanige kritische massa of robuustheid hebben dat ze in staat zijn de VTH-opgave in de regio te vervullen op de manier waarop die was bedoeld bij de totstandkoming van het stelsel. Ook is de huidige opzet niet in lijn met de bedoeling van het advies van de commissie-Mans om de milieuwethandhaving te verbeteren. Op basis van de bestaande rapporten en beschikbare informatie is duidelijk dat er meer omgevingsdiensten zijn dan op basis van inhoudelijke criteria nodig zou zijn. (Bron commissie Van Aartsen)

Daarnaast is de milieuproblematiek complexer geworden en zijn er nieuwe opgaven, zoals de zeer zorgwekkende stoffen, de energietransitie, de stikstofproblematiek en de klimaatdoelstellingen. De maatschappij is kritischer geworden en vraagt om een (pro)actieve aanpak van milieuproblemen. Bij gemeenten, provincies en omgevingsdiensten is de bewustwording van hun rol in de aanpak van vermijdbare milieuschade toegenomen.

Omgevingsdiensten zijn onvoldoende robuust om vanuit professionele distantie hun rol te kunnen spelen, door een combinatie van:

- een te kleine schaal van een aantal diensten,
- negatieve effecten van outputfinanciering op handhaving en kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering,
- te grote diversiteit in het takenpakket waardoor een regionale handhavingsstrategie niet van de grond komt,
- informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling zijn onder de maat voor het opbouwen van deskundigheid en voldoende specialisatie. Laat staan dat deze zijn toegesneden op de toekomstige vraagstukken waar bevoegd gezag en omgevingsdiensten mee te maken krijgen. (Bron commissie Van Aartsen)

Het doel van IBP VTH is het versterken van het vth-stelsel door o.a. de effectiviteit en slagvaardigheid van de omgevingsdiensten te versterken (uitgewerkt in 6 pijlers), zodat zij in staat zijn op een professionele manier hun taken uit te voeren (zie bijlage 2 voor visie en ambitie). Daarmee wordt bijgedragen aan een schonere, veiliger en gezondere leefomgeving en wordt milieuschade voorkomen in plaats van achteraf te moeten herstellen. Pijler 1 draagt daaraan bij door het formuleren van criteria van de ondergrens waar een omgevingsdienst aan moet voldoen wil deze voldoende robuust kunnen zijn door de juiste omvang, kwaliteitscriteria, een adequate financiering en advisering door omgevingsdiensten op milieunormen. Deze notitie beperkt zich tot de criteria voor de robuustheid.

Samenvattend zijn er 3 vastgestelde documenten die belangrijk zijn voor de uitwerking van de criteria voor robuustheid: het programmaplan (o.a. uitwerking aanbevelingen van commissie Van Aartsen), het pijlerplan en de uitgangspuntennotitie Denkrichting ondergrens². Deze laatste is opgenomen in bijlage 1.

Een van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen heeft betrekking op het vaststellen van een ondergrens voor de omvang van een omgevingsdienst. Deze aanbeveling is als volgt geformuleerd.

Een 'kritische massa' is vereist voor omgevingsdiensten: een zodanige omvang dat de organisatie in voldoende mate beschikt over de gespecialiseerde technische en juridische kennis die een effectieve en rechtmatige toepassing en handhaving van het omgevingsrecht mogelijk maakt en de omgevingsdienst in staat stelt sparringpartner te zijn voor complexe vraagstukken en advisering over de toepassing van de omgevingswet. Er zijn nu omgevingsdiensten die alleen kunnen functioneren doordat een andere omgevingsdienst basistaken voor hen uitvoert of die hun schaal vooral te danken hebben aan plustaken. Dat vindt de commissie ongewenst. De basis moet zijn dat elke omgevingsdienst het basistakenpakket nu en in de toekomst zelf kan uitvoeren en alleen in uitzonderlijke gevallen kennis van elders haalt. Bovendien moet de omgevingsdienst voldoende robuust zijn om gebiedsgericht specialistische kennis te kunnen opbouwen. De commissie adviseert daarom een ondergrens vast te stellen voor de omvang van een omgevingsdienst (kwalitatieve en kwantitatieve capaciteit) op basis van het aantal inrichtingen met milieubelastende activiteiten (per categorie).

In het programmaplan IBP Versterking VTH-stelsel is deze aanbeveling verwerkt in de volgende uitgangspunten:

- Formuleren landelijke uniforme criteria voor effectieve en efficiënte omgevingsdiensten die voldoende massa hebben om hun huidige én toekomstige taken uit te voeren. Meegenomen worden de verplichte taken en de zogenaamde plustaken (aanbeveling 1 van commissie Van Aartsen). Op basis van deze criteria wordt bepaald wat de ondergrens voor de omvang van een omgevingsdienst is. Daaruit volgt of aangesloten wordt bij de systematiek van de veiligheidsregio's (van 29 naar 23 omgevingsdiensten) of dat een andere vorm van fusering meer voor de hand ligt.
- Vaststellen van landelijke uniforme minimum kwaliteitscriteria voor de kritische massa van omgevingsdiensten.

Op 17 januari jl. heeft de stuurgroep ingestemd met het projectplan van pijler 1. In het pijlerplan is het volgende opgenomen:

De commissie Van Aartsen heeft naar drie aspecten gekeken die bijdragen aan robuuste omgevingsdiensten, namelijk de ondergrens van omgevingsdiensten (aanbeveling 1), de kwaliteit van de uitvoering verbeteren en afstemmen op de aard van de inrichtingen (aanbeveling 2) en de wijze van financiering van de omgevingsdiensten (algemene norm voor de bekostiging van de omgevingsdiensten, aanbeveling 5). Deze ingrediënten zijn de basis, maar op dit moment is er geen eenduidig en gedefinieerd beeld van wat een robuuste, effectieve en slagvaardige omgevingsdienst is. Van belang is daarom om te komen tot een gezamenlijke en gedragen probleemdefinitie met betrekking tot de ondergrens van omgevingsdiensten en definitie van wat een effectieve en slagvaardige omgevingsdienst is.

² Door het bestuurlijk overleg IBP VTH op 24 november 2022 vastgesteld.

Er is gekozen om in pijler 1 vier deelonderwerpen uit te werken:

- A. Ondergrens omgevingsdiensten: landelijke uniforme criteria voor de omvang
- B. Kwaliteitscriteria: opstellen landelijke uniforme minimum kwaliteitscriteria voor kritische massa met mogelijkheid regionale verfijning
- C. Normfinanciering: opstellen normfinanciering voor omgevingsdiensten
- D. Uitvoeringstoets: Advisering omgevingsdiensten op omgevingsplannen

Op 22 september jl. heeft de stuurgroep aangegeven notities van het kernteam van pijler 1 te willen ontvangen, met de denkrichtingen voor de ondergrens en normfinanciering van omgevingsdiensten. De notities dienen als richtinggevende documenten voor de leden van de stuurgroep voor o.a. het besluitvormingstraject naar het bestuurlijk overleg, waar de plannen van het IBP VTH zijn voorgelegd. De notities maken inzichtelijk wat de kaders zijn en welke ruimte er is voor de werkgroepen om inkleuring te geven aan beide deelprojecten. Daarnaast wordt hierin het bestuurlijke traject en het tijdsplan voor besluitvorming omschreven.

2 Werkwijze

Voor elk deelonderwerp is een werkgroep in het leven geroepen. Deze notitie betreft deelonderwerp A en is opgesteld door de werkgroep Robuuste omgevingsdiensten, bestaande uit deelnemers vanuit gemeenten, provincies, omgevingsdiensten, ODNL, VNG, IPO en het ministerie van I&W (verder werkgroep). Er is door het bestuurlijk overleg naar aanleiding van de door het kernteam opgestelde notitie besloten dat het begrip robuustheid wordt gehanteerd om de ondergrens en de kwaliteitscriteria voor de kritische massa op te baseren, omdat dit een positief begrip is. Een robuuste organisatie is een organisatie die wendbaar en daadkrachtig kan blijven in tijden van verandering en die onafhankelijk van externe omstandigheden of factoren naar behoren kan blijven functioneren. Dit is in de nota vertaald naar de omgevingsdiensten en dat betekent dat de diensten in staat moeten zijn:

1. de opgedragen/overeengekomen taken op een dusdanige manier uit te voeren dat ze bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, bijdragen aan het voorkomen van (vermijdbare) milieuschade en bijdragen aan het aanpakken van de (milieu)problemen;
2. hun rol te (kunnen) pakken in de grote transitieopgaven waar Nederland voor staat.

Het belang van robuuste en goed functionerende omgevingsdiensten is recent weer geïllustreerd door een onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). OVV heeft aan de hand van drie casussen (Tata Steel IJmuiden, Chemours Dordrecht en APN Nijmegen) onderzocht hoe omwonenden beschermd worden tegen nadelige gezondheidseffecten door langdurige en/of veelvuldige blootstelling aan industriële emissies. Daarnaast is onderzocht of in de bescherming verbeteringen mogelijk zijn. OVV stelt dat alleen de bedrijven zelf direct invloed hebben op hun bijdrage aan de blootstelling. Het gegeven dat industrie zich in de nabijheid van dorpen en steden bevindt, brengt een extra verantwoordelijkheid met zich mee voor zowel bedrijven als de overheid. Er ligt potentie om de VTH-uitvoering een belangrijke bijdrage te laten leveren aan de beperking van gezondheidsrisico's. De omvang en het effect van deze bijdrage is sterk afhankelijk van de inzet aan de voorkant van de andere partners/actoren in het stelsel. In dat geval zijn omgevingsdiensten in staat om de aanbevelingen van de OVV op te volgen, namelijk optimaal gebruik maken van alle mogelijkheden binnen het huidige instrumentarium om de gezondheid van omwonenden te beschermen tegen schadelijke industriële emissies door:

- zicht te hebben op de emissies van bedrijven;
- een inschatting van het gezondheidsrisico per stof te kunnen maken waaraan omwonenden worden blootgesteld (in samenwerking met GGD's en RIVM);
- zorg te dragen voor aanscherping van de vergunning zodra de gezondheidsrisico's voor omwonenden daarom vragen;
- zorg te dragen voor tijdige implementatie van best beschikbare technieken (BBT) door de bedrijven;
- kennis en ervaring met andere bevoegde bestuursorganen en omgevingsdiensten uit te wisselen (opgave in pijler 4).

De werkgroep is gestart met het doornemen van de volgende stukken:

- Programmaplan IBP VTH
- Pijlerplan 1 Robuuste omgevingsdiensten en normfinanciering
- Uitgangspuntennotitie Denkrichting Ondergrens
- Omgevingsdiensten in beeld (SPPS/Twijnstra en Gudde)
- Rapportage visitatie omgevingsdiensten
- Groslijst criteria voor robuustheid

In een later stadium zijn daar bij gekomen:

- Programmaplan NOVEX
- Rapport Industrie en omwonenden (OVV)

Specificatie robuustheid

Vervolgens heeft de werkgroep ervoor gekozen om, gelet op opgave waar de omgevingsdiensten voor aan de lat staan, aan het begrip robuustheid een nadere specificatie te geven. Daarbij heeft de werkgroep zich gebaseerd op de vier perspectieven uit de Balance scorecard. Dat zijn maatschappij, innovatie, organisatie en middelen. Voor elk perspectief is een overheersend criterium bepaald. Voor een robuuste omgevingsdienst gelden dan de volgende criteria:

- effectiviteit
- ontwikkelvermogen
- wendbaarheid
- efficiency

Perspectief	Criterium	Toelichting
Maatschappij Burgers, bedrijven, partners, overheden en opdrachtgevers/ eigenaren van Omgevingsdiensten	Effectiviteit	In welke mate voldoet de OD aan de impliciete en expliciete verwachtingen van haar opdrachtgevers en via hen aan die van burgers en bedrijven? In welke mate beschermt de OD de gezondheid van omwonenden tegen schadelijke industriële emissies? In welke mate bereikt de OD een aantoonbaar maatschappelijk effect en in welke mate wordt daarop concreet gestuurd?
Innovatie Het tijdig en adequaat ontwikkelen van producten en diensten met het oog op toekomstige opgaven	Ontwikkelvermogen	In welke mate is de OD gemotiveerd en in staat om de (toekomstige) gevraagde prestaties te leveren? Is de OD in staat om zich te richten op onderzoek en ontwikkeling?
Organisatie De inrichting en het functioneren van alle werkprocessen	Wendbaarheid	In welke mate is de OD in staat zich op toekomstige ontwikkelingen in maatschappelijke vraag en verwachtingen te anticiperen dan wel op onverwachte omstandigheden te anticiperen? Is daarvoor de juiste werkcultuur aanwezig?
Middelen Geld, capaciteit en materieel	Efficiency	In welke mate weet de OD haar middelen zo optimaal mogelijk in te zetten om aan de klantverwachtingen (eigenaren en opdrachtgevers) te kunnen voldoen? Achterliggende vraag is of er een voldoende match is tussen de gevraagde prestatie en het benodigde budget.

Allereerst is door de werkgroep aan de hand van de vastgestelde documenten bepaald welke uitgangspunten/randvoorwaarden er voor deze opdracht gelden. Op basis daarvan is voor het meetbaar en specifiek maken van de criteria, een vertaling gemaakt in een set van 6 kritische prestatie-indicatoren (kpi's).

Uitgangspunt daarbij was de inhoudelijke benadering en geen structuuraanpak door direct te kiezen voor congruentie met bv. de Veiligheidsregio's. Van alle criteria is getoetst in welke mate wordt bijgedragen aan de robuustheid.

Na vaststelling daarvan in het bestuurlijk overleg van 21 maart jl., zijn deze vervolgens genormeerd op basis van de opdracht aan de werkgroep om voldoende scherpte in de normering van de 6 kpi's aan te brengen, om ze onderscheidend te laten zijn ten opzichte van de huidige situatie. Resultaat is een beschrijving van het nieuwe landschap van de omgevingsdiensten.

Gedurende het werkproces is de samenhang met de overige deelprojecten van pijler 1 (kwaliteitscriteria, adequate financiering en advisering door omgevingsdiensten op milieunormen) bewaakt. Geconstateerd is dat de financiële kpi's het beste door de werkgroep Financiering kunnen worden uitgewerkt.

Ook is geconstateerd dat er factoren zijn die in andere pijlers van het IBP VTH worden uitgewerkt, die medebepalend zijn voor de robuustheid van de diensten, zoals de aanpak van milieucriminaliteit (pijler 2), de verbetering van de informatievoorziening (pijler 3), een werkende kennisinfrastructuur en voldoende gekwalificeerd personeel (pijler 4) en het sluiten van de uitvoerings- en beleidscyclus (pijler 5). Deze link wordt in de kpi's gemarkeerd (zie bijlage 3).

Uitgangspunten

Door de werkgroep is geconstateerd dat deze criteria primair betrekking hebben op de individuele omgevingsdiensten, maar ook van invloed zijn op het stelsel van omgevingsdiensten en de andere partners (bv. OM en ILT) in het stelsel. Om robuust te zijn, zijn omgevingsdiensten afhankelijk van hun omgeving, namelijk hun opdrachtgevers en eigenaren, voor de kwaliteit van de uitvoering, de omvang van het takenpakket en de financiering. Nauwe samenwerking met de opdrachtgevers is belangrijk. In het bestuurlijk overleg is opgemerkt dat een omgevingsdienst alleen maar robuust kan zijn als de opdrachtgever dat ook is. Dat is ook de conclusie van de projectgroep OGON (opdrachtgever-opdrachtnemerschap). Daarbij moet worden gekeken of gelet op de grote transities er meer beleidskracht op het gebied van regulering en vergunningverlening wordt gebundeld bij de omgevingsdiensten of deze bij de gemeenten moet blijven en worden versterkt. Dat gaat ook om de verstrekte middelen. Geadviseerd wordt om ook criteria te formuleren voor robuust opdrachtgeverschap. Hiervoor is een aparte opdracht nodig, maar dit is geen onderdeel van de opdracht van de werkgroep.

Alle omgevingsdiensten dienen aan de vastgestelde criteria en bijbehorende kpi's voor robuustheid te (gaan) voldoen. Niet voldoen heeft consequenties voor de betreffende omgevingsdienst. Geadviseerd wordt om het bestuurlijk overleg een einddatum te laten bepalen wanneer men aan de minimale criteria en bijbehorende kpi's moet voldoen. De werkgroep adviseert deze termijn niet te lang te laten zijn. Voorstel is de eigenaren van omgevingsdiensten binnen een termijn van een half jaar na de besluitvorming over de normering voor robuustheid, kenbaar te maken hoe daaraan gaat worden voldaan.

Aan de hand van de vastgestelde documenten is bepaald welke uitgangspunten/randvoorwaarden er voor deze opdracht gelden. Daarbij is gelet op de toekomstbestendigheid en de aanbeveling van de commissie Van Aartsen om het huidige stelsel niet overhoop te gooien. Op basis daarvan zijn de criteria en de kritische prestatie-indicatoren opgesteld, die vervolgens zijn genormeerd. In de vastgestelde notitie *Denkrichting ondergrens* is opgenomen dat er een nadere uitwerking moet komen van het daarin geïntroduceerde evaluatiekader. Vanwege het karakter van de opdracht kiest de werkgroep voor de term toetsingskader om vast te stellen of een omgevingsdienst voldoende robuust is.

Daarnaast is verkend hoe de afspraken over het voldoen aan minimumeisen verankerd kunnen worden.

De geformuleerde uitgangspunten/randvoorwaarden zijn:

1. Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen (helaas is recent gebleken dat aan die wettelijke verplichting nog niet is voldaan). Beide zijn een voorwaarde om te kunnen (gaan) voldoen. Aandachtspunt is de governance van de BRZO-bedrijven in relatie tot Wgr.
2. De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap (goede relatie en heldere afspraken), onafhankelijkheid en gezag, het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat (goed leiderschap) (uitwerking in pijler 5). Daarbij de opmerking dat een robuuste omgevingsdienst in staat is de opdrachtgever te helpen bij de professionalisering van het opdrachtgeverschap.
3. Voor het bepalen van de robuustheid wordt zowel naar basis- als milieugerelateerde plustaken gekeken. Zoals door SPPS/TG in Omgevingsdiensten in Beeld is opgemerkt kan een omgevingsdienst die uitsluitend is toegerust op de uitvoering van het basistakenpakket, niet automatisch ook een rol spelen in alle maatschappelijke (milieu-) opgaven in de regio. Op basis van de cijfers uit Omgevingsdienst in beeld heeft de werkgroep bovendien geconcludeerd dat het hebben van plustaken belangrijk is om als omgevingsdienst robuust te zijn. Om deze robuustheid te kunnen garanderen dient er iets afgesproken (bestuurlijk) of geregeld (bij wet- en regelgeving) te worden ten aanzien van deze plustaken. Dit ligt overigens eerder voor de hand voor complexe milieu- gerelateerde plustaken omdat de omgevingsdiensten ooit zijn opgericht om de meer complexe en/of regionale milieuproblematiek aan te pakken. Wanneer sprake is van (bestuurlijke) afspraken of aangepaste wet- en regelgeving dient op het niveau van de gemeenschappelijke regeling een overgangstermijn ten aanzien van de inbreng en uithaal van plustaken te worden vastgelegd.
4. De criteria (ondergrens robuustheid) gelden voor de individuele omgevingsdienst. Dat betekent dat op specifieke kennisgebieden het mogelijk is/blijft om taken door een andere dienst te laten uitvoeren (zoals taken behorende tot BRZO-inrichtingen en IPPC-categorie-4-installaties en taken die ondanks congruentie in het werkgebied te weinig voorkomen).
5. De normering houdt rekening met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen).
6. De werkgroep heeft er voor gekozen zich niet te beperken tot criteria die uitsluitend de bedrijfsvoering betreffen.
7. De werkgroep heeft er voor gekozen om te beschrijven welke stappen in fusie of uitbreiding van taken moeten worden gezet om de robuustheid te kunnen bereiken. De feitelijke implementatie is een verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Hiervoor dient wel een einddatum te worden bepaald.
8. Een criterium voor robuustheid en bijbehorende kritische prestatie-indicator is alleen in het toetsingskader opgenomen als het criterium meetbaar is en kan worden getoetst aan een norm, met de bewuste keuze het aantal criteria zo beperkt mogelijk te houden.
9. De robuustheid is niet bedoeld om een keurslijf aan te brengen en te streven naar gelijkende organisaties, maar te zorgen dat de omgevingsdiensten minimaal voldoende gekwalificeerd en geëquipeerd zijn om de taken op het vereiste inhoudelijke niveau uit te kunnen voeren.
10. De werkgroep is zich ervan bewust dat een toetsing van een omgevingsdienst in termen van maatschappelijk effect (outcome) optimaal is. Dat is echter in dit stadium niet

haalbaar. Criteria hebben daarom betrekking op de eisen die worden gesteld aan de organisatie.

11. Voor een zuivere beoordeling en weging (ook in het visitatietraject) is het van belang dat omgevingsdiensten te vergelijken zijn. De discussie over appels en peren kan alleen maar worden beslecht als er eenduidige afspraken worden gemaakt over bv. het uurtarief en hoe dat is opgebouwd (aantal directe, indirecte en niet productieve uren; ook van belang als er wordt gekozen om normen op te nemen over overhead). Voor de normering van de omzet (kpi 1) is gewerkt met een aantal indicaties, te weten 1300u/fte productief, 200u/fte indirect- productief en €100.000/fte (exclusief overhead). Voor de overhead wordt geadviseerd de bevindingen van de commissie overhead als uitgangspunt te nemen.

3 Definitie robuustheid aan de hand van criteria

De vraag wat de ondergrens voor een omgevingsdienst zou moeten zijn is vaker gesteld, maar deze vraag is niet eenvoudig en eenduidig te beantwoorden. SPPS/TG heeft op mede op basis van de verzamelde data van de omgevingsdiensten verschillende analyses gedaan (Omgevingsdiensten in beeld 2021). Bijvoorbeeld op basis van het aantal en de zwaarte van inrichtingen in combinatie met aantallen fte en kengetallen voor inrichtingen. Het valt op dat de spreiding tussen de omgevingsdiensten groot is. Uit de analyse van SPPS/TG blijkt dat er geen simpele formule is om een maat voor de ondergrens van omgevingsdiensten op te stellen. Daar komt bij dat het inrichtingenbestand vaak vervuild blijkt te zijn (dubbele adressen, postbusadressen e.d.) en er gelet op de omgevingswet een overgang gaat plaatsvinden van inrichtingen naar milieubelastende activiteiten. Daarom is de vraag niet zozeer of er een absolute ondergrens in aantallen inrichtingen of fte moet zijn, maar of de omgevingsdiensten voldoende gekwalificeerd zijn om deze taken op het vereiste inhoudelijke niveau uit te kunnen voeren. Robuustheid op basis van inhoudelijke criteria hangt volgens het Kernteam pijler 1 samen met de grootte van het werkgebied en de omvang van het takenpakket.

Essentiële kritische prestatie-indicatoren voor robuustheid

De werkgroep heeft alle geïnterpreteerde kpi's (bijlage 3) naast de vastgestelde criteria gelegd en de mate van meetbaarheid beoordeeld. Daarbij is tevens rekening gehouden met de uitgangspunten/randvoorwaarden. Bij de vertaling is bepalend geweest dat het toepassen van de kpi's moet leiden tot een helder onderscheid gericht op een stevige en duurzame verbetering van de robuustheid, ook in de toekomst. Na deze exercitie zijn de volgende zes kpi's als essentieel aangemerkt³.

1. De dienst heeft een voldoende omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht) gecombineerd met percentage medewerkers in eigen dienst
2. De dienst voldoet aan de geldende kwaliteitscriteria VTH voor basis- en plustaken
3. De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie
4. De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandvermogen)
5. De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt
6. De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied

Alle omgevingsdiensten dienen **minimaal** aan deze essentiële kpi's te voldoen. Dat is de randvoorwaarde om robuust te kunnen zijn. Wat overigens niet betekent dat een robuuste omgevingsdienst automatisch goed functioneert. Met voldoen aan de essentiële criteria zijn wel de randvoorwaarden aanwezig om goed te kunnen functioneren. De werkgroep heeft ervoor gekozen om geen onderscheid te maken in de zwaarte (weging) van de kpi. De robuustheid wordt bepaald door de samenhang van de onderscheidende kpi's en er is weging over het totaal. Met andere woorden het voldoen aan een groot deel van de essentiële kpi's maakt niet dat een omgevingsdienst robuust is.

De robuustheid van een dienst wordt door meer bepaald dan alleen deze zes kpi's. De samenhang van alle geïnterpreteerde kpi's en de mate waarin voldaan wordt aan de uitkomsten van de overige werkgroepen in pijler 1 en de overige pijlers van het programma, bepalen de uiteindelijke robuustheid van de dienst. De visitatie heeft hierin een belangrijke rol.

³ Bij het uitwerken is begonnen met de maatschappij omdat deze opgave voorop staat. Omdat de omzet een hard gegeven is, is de nummering van de kpi's 1 en 6 gewisseld.

Normering

In onderstaande overzicht zijn de kpi's genormeerd. Dit betreft de ondergrens die voor robuuste omgevingsdiensten wordt aangehouden. Zoals eerder opgemerkt dient een robuuste omgevingsdienst aan alle 6 kpi's te voldoen.

Perspectief	Criterium	KPI	Normering (ondergrens)
Maatschappij	Effectiviteit	De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied (heeft relatie met omvang van het werkprogramma) Geldende kwaliteitscriteria VTH voor basis- en plustaken	Congruent met het karakter van het werkgebied en de maatschappelijke opgaven. Voldoen
Innovatie	Ontwikkelvermogen	Er is voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie (nog nader definiëren, gaat o.a. over r&d)	Aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda. Vrij besteedbaar budget voor innovatie (innovatie mag niet ten laste komen van het primaire proces) Percentage van de begroting van het primaire proces (nader uit te werken door werkgroep financiering)
Organisatie	Wendbaarheid	De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvormogen)	Afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers (nader uit te werken door werkgroep financiën; aandachtspunt is o.a. de verhouding tussen verplichte basistaken en milieugerelateerde plustaken en omvang van de risico's) Expliciete afspraken over uitname (zoals overgangperiode voor uitname van taken minimaal 4 jaar, tenzij andere overeengekomen)
Middelen	Efficiency	De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Omvang regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht) gecombineerd met percentage medewerkers in eigen dienst	Percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence om informatiegestuurd te kunnen werken (nadere uitwerking door pijlers 3 en 5) Opleidingsbudget van 3% van de loonsom (ook gelet op verplichte opleidingskarakter van bepaalde functies zoals boa) (nadere uitwerking door werkgroep 4) De omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren; basis- en milieugerelateerde plustaken inclusief ketentoezicht) gecombineerd met percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang is minimaal € 15 miljoen (incl. overhead en prijspeil 2021) en 80% van de medewerkers in het primaire proces is in dienst van de organisatie (niet zijnde inhuur)

Hieronder een toelichting op de zes essentiële kpi's robuuste omgevingsdiensten:

1. De dienst heeft een voldoende omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht) gecombineerd met percentage medewerkers in eigen dienst

Er is grote samenhang met kpi 6. Gaat om basis- en milieugerelateerde plustaken en heeft alleen betrekking op het primaire proces (inclusief juridische ondersteuning, ketentoezicht, BOA, specialismen crisisbeheersing en piketdienst). Globale capaciteitsverdeling is 20% vv, 60% t&h en 20% specialismen.

Voor het vaststellen van de ondergrens is uitgegaan van de minimaal benodigde capaciteit in het primaire proces, verdeeld over de verschillende disciplines (zie bijlage 4 voor nadere onderbouwing). Op basis daarvan is de omzet bepaald. De werkgroep hecht er waarde aan te benadrukken dat sec voldoen aan deze ondergrens niet automatisch betekent dat men robuust is. En robuust zijn betekent niet automatisch dat er sprake is van een goed functionerende organisatie. Ook is groter niet per definitie beter, maar klein is in ieder geval niet robuust. Bij het vergroten van het werkgebied is er extra aandacht nodig voor de bestuurbaarheid en bedienen van de lokale belangen. Omdat voldoende overhead bijdraagt aan de robuustheid en discussie over de opbouw van de overhead in dit stadium te voorkomen, heeft de werkgroep de ondergrens gesteld op € 15 miljoen inclusief overhead (prijspeil 2021).

Met deze beschrijving van medewerkers in eigen dienst komt voldoende tot uitdrukking dat het om één organisatie moet gaan. Netwerkdiensten voldoen daar niet aan. Vanwege het belang dat een robuuste omgevingsdienst de benodigde kennis in eigen huis heeft en houdt, wordt hier 80% mensen in loondienst en max. 20% inhuur bedoeld.

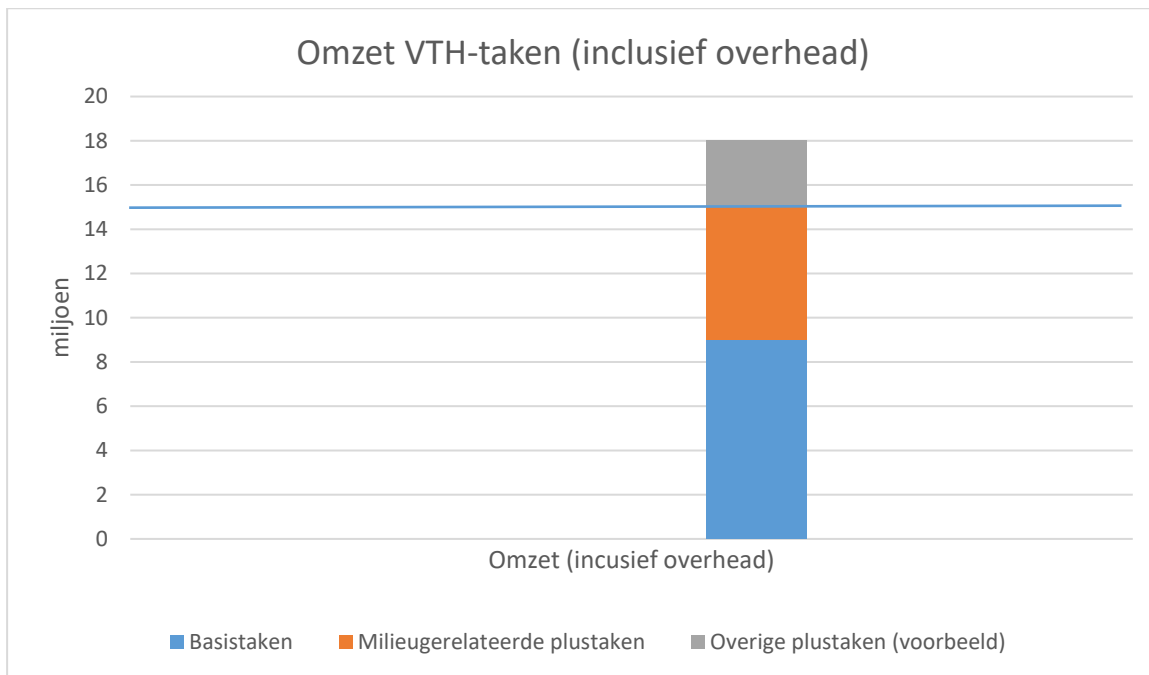
Voor een goede toetsing wordt uitgegaan van de volgende definities:

Basistaken: taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) waarvoor het college van B&W en Gedeputeerde Staten bevoegd gezag zijn en die bij wet zijn aangewezen om uitgevoerd te worden door een omgevingsdienst. Onder de nu geldende wet- en regelgeving zijn de basistaken aangewezen in bijlage IV van het Besluit omgevingsrecht. Onder de per 1 januari 2024 van kracht zijnde Omgevingswet zijn de basistaken aangewezen in bijlage VI van het Omgevingsbesluit.

Plustaken: VTH-taken en ander taken zoals bijv. adviestaken – niet zijnde basistaken – die door het bevoegd gezag (gemeenten, provincies, maar eventueel ook waterschappen en het Rijk) vrijwillig kunnen worden ondergebracht bij een omgevingsdienst. Het onderbrengen van plustaken is niet bij wet- en regelgeving geregeld. Het onderdeel van de omzet in relatie tot de norm, betreft de milieugerelateerde taken, zoals niet BAL activiteiten, WKB en zwemwater.

Plustaken die niet-milieugerelateerd zijn, zijn gebruiksvergunning en gemeentelijke BRIKS-taken⁴ maken geen onderdeel uit van de € 15 miljoen. Deze taken kunnen wel bij een omgevingsdienst worden belegd.

⁴ Bouwen, Reclame, Inrit, Kap en Sloop

Een wijziging is o.a. dat onder de Wabo de provinciale BRIKS-taken zijn aangewezen als basistaak. Onder de Omgevingswet zijn alleen de provinciale bouw- en slooptaken nog onderdeel van het basistakenpakket.

Omdat voldoende overhead bijdraagt aan de robuustheid, kan worden overwogen daar een percentage voor te bepalen.

Peildatum van de omzet van omgevingsdiensten is 2021 (Omgevingsdiensten in beeld) om conclusies te kunnen trekken over de beschrijving van het landschap. Geadviseerd wordt voor het moment van toetsing uit te gaan van de situatie per 2023, omdat er mogelijk taken zijn bijgekomen of afgegaan. Tevens dient te worden uitgegaan van een geïndexeerde norm van € 15 miljoen (gebaseerd op CPB-cijfers).

2. De dienst voldoet aan de geldende kwaliteitscriteria VTH

Alle taken dienen robuust te worden uitgevoerd. Het gaat om kritieke massa, procescriteria en competenties. Dat de kwaliteitscriteria als essentiële kpi zijn opgenomen kan de vraag oproepen waarom deze specifiek. Het lijkt namelijk dat het bij wet geregeld is dat men aan de kwaliteitscriteria moet voldoen.

Echter, de kwaliteitscriteria zijn niet wettelijk geborgd. Wel is bij wet vastgelegd dat provincies en gemeentes bij verordening iets moeten opnemen over de kwaliteit van de uitvoering van de basistaken. Voor de achterblijvende en plustaken geldt de zorgplicht. Daar komt bij dat men gemotiveerd kan afwijken. Om de kwaliteit van de uitvoering zo uniform mogelijk te regelen hebben het IPO en de VNG gezamenlijk een modelverordening opgesteld. Een groot deel van de bevoegde gezagen heeft deze verordening overgenomen in hun provinciale - of gemeentelijke verordening, een deel niet. De modelverordening is overigens Wabo-breed opgesteld en niet alleen voor de basistaken.

Omdat bij het opstellen van de kpi's de omgevingsdiensten het uitgangspunt zijn, is de kwaliteitsborging gekoppeld aan alle taken (basis- en plustaken) die belegd zijn bij een

omgevingsdienst. Vanuit deze invalshoek heeft de werkgroep ervoor gekozen deze kpi op te nemen, waarmee de kwaliteit van de uitvoering optimaal wordt geborgd en alle taken belegd bij een omgevingsdienst op eenzelfde minimaal kwaliteitsniveau worden uitgevoerd. Dit dient verder door de werkgroep Kwaliteitscriteria te worden uitgewerkt.

3. De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. De informatievoorziening faciliteert zowel het primair proces als de bedrijfsvoering (ICT, data, kennis, middelen).

Achtergrond van deze kpi is dat de dienst in staat is zich optimaal te verantwoorden op behaalde milieuresultaten met oog voor (kosten)effectiviteit. De dienst moet zich kunnen ontwikkelen naar een outcome gerichte organisatie omdat die raakt aan de kern van het bestaansrecht van de omgevingsdienst (milieurelevantie). Businessintelligence (voornamelijk mensen) is nodig om informatiegestuurd te kunnen werken. NB dit is geen IV budget. Datakwaliteit e.d. (pijler 3) is hierin een randvoorwaarde.

4. De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandvermogen).

Er dient te worden gewerkt met risicoprofielen (advies om te werken met Monte Carlo systematiek). Naast het financiële aspect dient er ook voldoende capaciteit, kwaliteit en middelen te zijn voor kennisontwikkeling om toekomstige opgaven aan te kunnen. Gaat om combinatie van afspraken over uittreden en geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers.

Een robuuste omgevingsdienst hoeft niet voor elke tegenvaller terug naar DB/AB. Er dient een acceptabele bandbreedte te zijn omdat een te grote reserve ook niet wenselijk is. Nadere uitwerking in werkgroep financiering om op basis hiervan te bepalen wat voldoende is.

5. De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie.

Innovatie mag niet ten laste komen van het primaire proces. Op enig moment worden de ontwikkelde innovaties onderdeel van het primair proces.

Van belang dat er sprake is van een meerjarige innovatieagenda. Hoewel de aanwezigheid van een agenda voor de individuele dienst geldt, wordt geadviseerd om dat inhoudelijk op bovenregionaal of landelijk niveau op te pakken.

Relatie met de opgave van de omgevingswet (zie artikel 1.3). Nog verder nakijken hoe te beschrijven.

6. De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied.

De werkgroep realiseert zich dat deze kpi lastig is te normeren. Er is grote samenhang met kpi 1. De maatschappelijke opgave moet centraal staan. Van belang dat er homogeniteit is in het karakter van het werkgebied vanwege de benodigde kennis. Daarbij is door de werkgroep geconcludeerd dat stedelijk, landelijk en industrieel onvoldoende is voor het onderscheidend karakter. Voor een optimale rol in alle maatschappelijke (milieu-)opgaven, kunnen regionale kenmerken worden aangehouden als (bron Omgevingsdiensten in beeld):

- aanwezigheid van chemische clusters
- aanwezigheid van mainports, zoals nationale luchthaven (Schiphol) en haven (R'dam)
- een grote dichtheid intensieve veehouderij
- een matige luchtkwaliteit
- een grote ruimtelijke dynamiek
- grote natuurgebieden.

De werkgroep heeft daarom ook gekeken naar ontwikkelingen zoals het nieuwe nationaal ruimtelijk beleid waar op dit moment aan wordt gewerkt. De uitkomsten van de programma's NOVEX en Mooi Nederland leiden tot de aangescherpte Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het kabinet verwacht in 2024 de aangescherpte NOVI definitief te kunnen vaststellen. Er zijn zestien NOVEX-gebieden aangewezen waar grote ruimtelijke transitie vragen om een apart ontwikkelperspectief. Dit ontwikkelperspectief stellen Rijk en regio samen op. De plannen voor deze zestien gebieden worden opgenomen in het ruimtelijk voorstel dat de provincies na de zomer 2023 opleveren. Voor de NOVEX-gebieden wordt vervolgens een uitvoeringsagenda met regionale investeringsagenda opgesteld. De gebieden zijn (met tussen haakjes de omgevingsdiensten die daar mee te maken krijgen): Noordzee-kanaalgebied (OD NZKG en OD IJmond), Regio Schiphol (OD NZKG), Metropoolregio Amsterdam (OD NZKG, OD IJmond en OD FGV), Zuidelijke Randstad (Zuid-Hollandse Omgevingsdiensten en DCMR), Rotterdamse Haven (DCMR), Groene Hart (Zuid-Hollandse Omgevingsdiensten en ODRU), Utrecht-Amersfoort (RUD Utrecht), Arnhem/ Nijmegen Foodvalley (OD regio Arnhem, OD regio Nijmegen en OD De Vallei), North Sea Port District (OD Zeeland), Stedelijk Brabant (Brabantse Omgevingsdiensten), De Peel (Omgevingsdiensten Brabant-Noord, Zuidoost Brabant en Limburg Noord), Zuid-Limburg (OD Zuid Limburg), Regio Zwolle (OD IJsselland), Groningen (OD Groningen), Groningen-Assen (OD Groningen en OD Drenthe) en Lelylijn (n.n.b.; in ieder geval OFGV).

4 Landschap van omgevingsdiensten

De voorgestelde normering per kpi heeft gevolgen voor de huidige indeling van werkgebieden voor omgevingsdiensten. Alvorens die brug te slaan wordt een weergave gegeven van de huidige situatie in een kort historisch perspectief.

Indeling huidige omgevingsdiensten

In de oorspronkelijke opzet voor omgevingsdiensten was het voornemen om het werkgebied van een omgevingsdienst te laten samenvallen met het werkgebied van een of meerdere veiligheidsregio's. De bestaande praktijk kent verschillende varianten van afwijkende situaties, die tijdelijk zijn geformaliseerd op het niveau van de Ministeriële regeling omgevingsrecht. In de Memorie van Toelichting staat het volgende daarover vermeld: 'Congruentie van schaal en werkgebied komt de afstemming tussen de VTH-taken van de omgevingsdiensten en de taken van de veiligheidsregio ten goede.' Dit is ook zo verwoord in de Wabo (art. 5.3). In een aantal regio's is gekozen voor de vorming van meer omgevingsdiensten binnen het werkgebied van één veiligheidsregio. Ten tijde van het maken van deze wetgeving was de politie (gelet op de aanpak van milieucriminaliteit) ook aangesloten conform het werkgebied van een veiligheidsregio. Dat is door de komst van de nationale politie achterhaald.

Desondanks heeft de werkgroep dit perspectief beoordeeld voor een herziene regionale indeling. De werkgroep heeft echter geconcludeerd dat de door de Tweede Kamer gewenste congruentie met de veiligheidsregio in niet alle regio's leidt tot het kunnen voldoen aan de normen voor robuustheid. Congruentie is daarom uitsluitend een optie voor een omgevingsdienst om robuust te worden als ook aan de andere eisen wordt voldaan. De werkgroep ziet verder geen aanleiding om vast te houden aan de congruentie van de veiligheidsregio's.

1. Omgevingsdienst Groningen	16. Omgevingsdienst Haaglanden
2. Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	17. Omgevingsdienst Achterhoek
3. RUD Drenthe	18. Omgevingsdienst Midden-Holland
4. Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	19. Omgevingsdienst Regio Arnhem
5. Omgevingsdienst IJsselland	20. Omgevingsdienst Rivierenland
6. Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek	21. DCMR Milieudienst Rijnmond
7. Omgevingsdienst IJmond	22. Omgevingsdienst Regio Nijmegen
8. Omgevingsdienst Noord-Veluwe	23. Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
9. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	24. Omgevingsdienst Brabant Noord
10. Omgevingsdienst Twente	25. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
11. Omgevingsdienst Veluwe IJssel	26. RUD Zeeland
12. Omgevingsdienst West-Holland	27. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
13. Omgevingsdienst De Vallei	28. RUD Limburg Noord
14. RUD Utrecht	29. RUD Zuid Limburg
15. Omgevingsdienst Regio Utrecht	

Voor VTH van BRZO-bedrijven zijn er zes gespecialiseerde omgevingsdiensten (met tussen haakjes de provincies die zij bedienen):

Omgevingsdienst Groningen (Groningen, Drenthe, Fryslân)

Omgevingsdienst Regio Nijmegen (Overijssel, Gelderland)

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (Noord-Holland, Flevoland, Utrecht)

DCMR Milieudienst Rijnmond (Zuid-Holland en Zeeland)

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (Noord-Brabant)

RUD Zuid-Limburg (Limburg)

Beschrijving nieuwe landschap omgevingsdiensten

Zoals eerder opgemerkt dient een robuuste omgevingsdienst aan alle 6 kpi's te voldoen, maar is de combinatie van 1 en 6 onderscheidend voor het landschap van omgevingsdiensten.

Om te bepalen of een dienst aan de kpi's voldoet of kan gaan voldoen, is een nadere analyse per omgevingsdienst noodzakelijk. Echter, op basis van de beschikbare informatie zijn gelet op de gestelde normering wel enkele conclusies te trekken. Zo voldoet bijna de helft van de omgevingsdiensten volgens de inventarisatie uit Omgevingsdiensten in beeld (2021) niet aan de minimale ondergrens voor de uitvoering van de VTH-taken van € 15 miljoen (inclusief overhead), waarbij wordt opgemerkt dat een aantal diensten geen opgave heeft gedaan van de omvang van basis- respectievelijk milieugerelateerde plustaken. Bovendien kunnen in de omzetten ook niet-milieugerelateerde plustaken zitten, waardoor het niet uitgesloten is dat er meer omgevingsdiensten hieraan niet voldoen.

De werkgroep heeft op basis van de beschikbare gegevens uit 2021 vastgesteld welke omgevingsdiensten voldoende omzet en voldoende mensen in eigen dienst hebben om robuust te kunnen zijn (kpi 1). Het gaat om de omgevingsdiensten:

Groningen

Drenthe

FUMO

West Holland

Regio Arnhem

NHN

Rivierenland

ZO Brabant

Midden Holland

ZHZ

Haaglanden

Brabant Noord

Nijmegen

MWB

NZKG

DCMR

Voor kpi 2, 3 en 5 zal op basis van het tweejaarlijks onderzoek (medio 2023), maar ook uit de uitvraag van werkgroep Financiën blijken of, en zo ja welke omgevingsdiensten niet voldoen aan de kwaliteitscriteria VTH, welke beschikken over een innovatieagenda en een vrij besteedbaar innovatiebudget en een budget van 3% voor business intelligence en kennisontwikkeling.

Kwetsbaar voor veranderingen in het werkpakket (kpi 4), is een aantal omgevingsdiensten met in verhouding veel plustaken (waarvan mogelijk ook niet-milieugerelateerd of geen opgave) of waar signalen zijn dat gemeenten die taken (mogelijk) willen terughalen of dat al in gang hebben gezet.

Er zijn bestuurlijke dilemma's geïdentificeerd voor de bestuurders van de omgevingsdiensten, gelet op karakteristieken van het werkgebied, cultuurhistorische achtergrond en verschil in maatschappelijke opgaven.

Voldoen aan kpi 6 leidt voor de volgende omgevingsdiensten tot onvoldoende congruentie tussen omgevingsdienst en werkgebied, of er is sprake van een samenhangend gebied dat wordt bediend door meer omgevingsdiensten:

- Er zijn er in Zuid-Holland 5 omgevingsdiensten die 3 onderscheidende gebieden bedienen (Groene Hart, Botlek en stedelijk-/kustgebied). Midden-Holland heeft een werkgebied dat uiteenvalt in bollen/kuststreek, zakelijke dienstverlening en Groene Hart en dat weinig interne samenhang vertoont.
- In Noord-Holland is de opsplitsing tussen OD IJmond en ODNZKG niet congruent met de opgaven in het gebied: niet logisch dat er gelet op het karakter van het werkgebied er twee omgevingsdiensten zijn in het Noordzeekanaalgebied. Daarnaast bedient OD IJmond twee niet vergelijkbare (en niet aaneengesloten) werkgebieden.
- Er is geen logica vanuit de gebiedsopgaven voor het bestaan van twee omgevingsdiensten in Utrecht.
- In de provincie Gelderland zijn er 7 omgevingsdiensten (samenwerkend in Gelders stelsel). In Gelderland is er een gebied met specifieke karakteristieken dat wordt bediend door – nu nog – 3 omgevingsdiensten, namelijk de Veluwe. Verder is op basis van congruentie met de opgave (beide stedelijk gebied en er is een langjarige samenwerking in de (Groene Metropool)regio Arnhem-Nijmegen) de scheiding tussen OD Regio Arnhem en OD Regio Nijmegen niet logisch. De ODA valt niet samen met de Regio Achterhoek en bedient een aantal gemeenten die in andere samenwerkingsconstellaties niet worden gerekend tot de Achterhoek.
- De verschillen in het werkgebied van Limburg-Zuid zijn groot, met het Heuvelland en Chemelot als uitersten. De schaal van de OD Limburg Zuid is te klein om beide goed te kunnen bedienen.

In de beschrijving van het nieuwe landschap van omgevingsdiensten in combinatie met voldoen aan kpi's 1 en 6 hoeft er wat de werkgroep betreft niets te veranderen in de provincies Friesland, Groningen, Drenthe, Noord-Brabant en mogelijk Zeeland. Voor de toekomstige opgaven ligt samenwerking tussen de 3 noordelijke provincies en de 3 omgevingsdiensten in Noord-Brabant wel voor de hand. Voor Zeeland ligt die samenwerking voor de hand met DCMR of Midden- en West Brabant.

Hoewel de provincie Flevoland en Gooi- en Vechtstreek gelijksoortige werkgebieden zijn, lijkt het voor de omgevingsdienst FGV, zelfs met het uitbreiden van (milieugerelateerde) plustaken, niet mogelijk om robuust te zijn.

5 Vervolg

Samenhang met overige deelprojecten pijler 1

In een later stadium dienen de consequenties voor het voldoen aan de criteria te worden uitgewerkt. Daarbij dient ook te worden gekeken naar de uitkomsten van de andere deelprojecten van pijler 1 en de juridische consequenties ervan.

De werkgroep kwaliteitscriteria is nog niet gestart. Dit lijkt ook volgtijdelijk te zijn op criteria robuustheid. Daarom kan er in dit stadium niets worden opgenomen over de geactualiseerde kwaliteitscriteria. Er is een grote samenhang tussen robuustheid en adequate financiering. Er wordt voorgesteld de minimumeisen over robuustheid die raken aan geld nader in te laten vullen door de werkgroep Financiering. Advisering door omgevingsdiensten op milieunormen (en breder in relatie tot Ow) zegt iets over de ontwikkelopgave. Ook hier is samenwerking met de opdrachtgever belangrijk. Er is bv. kennis en kunde nodig om een goede gesprekspartner te kunnen zijn bij het opstellen van omgevingsplannen. Die werkgroep kent echter een andere fasering en de werkgroep Robuustheid heeft ervoor gekozen daar in dit stadium niets over op te nemen.

Toetsing voldoen aan de criteria

Er is een toetsingskader opgesteld (zie bijlage 6) met daarin de genormeerde kpi's. Goede onderbouwing van de omzet met basis- en milieugerelateerde taken is daarbij van groot belang. Alle criteria voor robuustheid dienen in samenhang te worden toegepast. Een omgevingsdienst kan dan volledig robuust zijn, of op een of meer onderdelen versterking behoeven. Na de vaststelling of aan de kpi's wordt voldaan, is het aan het regionaal bestuur om te bepalen wat gelet op het voldoen aan de 6 kpi's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te worden vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak c.q. verbeterplan. Deze manier van toetsen biedt ruimte om ook te kijken naar het stelsel van omgevingsdiensten in het geheel. Een inhoudelijk toetsingskader biedt houvast voor verdere doorontwikkeling van de omgevingsdiensten. Samenwerking op termijn op dit vlak met de systematiek van visitaties in pijler 6 is daarbij essentieel⁵. Daarbij is het goed om vast te stellen dat het ritme van de visitaties een ander ritme heeft dan dit project. Er is forse tijdsdruk om in pijler 1 in voor de zomer 2023 al te leveren; de visitaties hebben een ander traject/andere planning. We hebben dus wel criteria uit de visitaties gebruikt, maar wachten de resultaten van de visitaties niet af. Er moet worden voorkomen dat diensten die al wel robuust zijn onnodig moeten fuseren of moeten komen tot een andere indeling of andere knelpunten niet worden opgelost. Er dient nog te worden besloten of onafhankelijke beoordeling van de plannen van aanpak c.q. verbeterplannen noodzakelijk is. Nadere uitwerking in vervolgtraject.

Verankering minimumeisen

Er mag geen vrijblijvendheid zijn; borging van de minimumeisen is noodzakelijk. Dat geldt ook voor de einddatum waarop moet zijn voldaan. Verankering van de eisen kan bijvoorbeeld via bestuurlijke afspraken en/of door het wijzigen van wet- en regelgeving, maar ook door uitvoeringselementen op te nemen in de VTH-kwaliteitscriteria (zie bijlage 5). Nader onderzoek is nodig naar de meest passende manier.

Bij de verankering moet worden nagedacht aan de volgende punten:

- Wat is het doel?
- Wat rechtvaardigt overheidsinterventie? Is dit echt een taak voor de overheid?

⁵ De visitatiemethodiek gebeurt in de vorm van collegiale toetsing en is gericht op de ontwikkeling van de kwaliteit. Het gebruik van het toetsingskader zal meer het karakter hebben van een audit.

- Is dit het beste instrument?
 - o Rechtmatig?
 - o Doeltreffend?
 - o Doelmatig?
 - o Uitvoerbaar?
- Wat zijn de gevolgen? Voor mens, milieu, burger en bedrijven?

Verschillende opties

- bestuurlijke afspraken in het bestuurlijk omgevingsberaad
- gemeentelijk niveau, vastleggen van de criteria per gemeente of onder de gemeentes binnen een werkgebied van een omgevingsdienst.
 - o In de vorm van een beschikking
 - o Regionale verordening
 - o Nalevingsbesluit met rechtsreeks werkende criteria
- provinciaal verband
 - o In de vorm van een beschikking
 - o Regionale verordening
 - o Nalevingsbesluit met rechtsreeks werkende criteria
- modelverordening VNG en IPO
- landelijke uniforme maatregelen, bijvoorbeeld in de vorm van VTH-kwaliteitscriteria. Deze kwaliteitscriteria regelen de kwaliteit van de uitvoering, maar dat is nadrukkelijk iets anders dan minimale criteria/kpi's voor robuustheid.

Consequenties niet voldoen aan minimum eisen

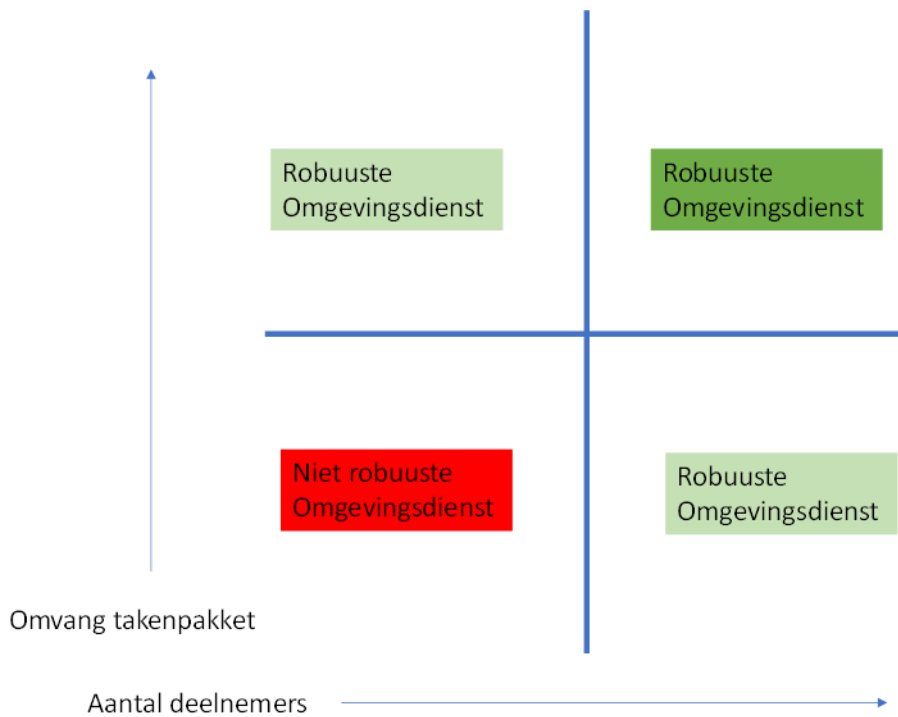
In opdracht van bestuurlijk overleg is voldoende scherppte in de normering van de 6 kpi's aangebracht, om ze onderscheidend te laten zijn ten opzichte van de huidige situatie.

Als uit het toetsingskader blijkt dat de omgevingsdienst niet voldoet aan de minimumeisen en verhoging van de ondergrens noodzakelijk is, moet er zoals eerder aangegeven door het bestuur van de omgevingsdienst worden gewerkt aan een plan van aanpak hoe aan de criteria voor robuustheid kan worden voldaan. Het is de keuze om dit te doen door:

1. het vergroten van het werkgebied (fusering);
2. het vergroten van het takenpakket middels milieugerelateerde plustaken. Meer taken betekent een grotere dienst in omvang en draagt bij aan een integrale benadering en meer speelruimte⁶.
3. het opplussen van capaciteit voor de basis- en/of milieugerelateerde functies.

Daarbij doet de werkgroep de volgende aanbevelingen. Kies bij optie 1 indien mogelijk voor de congruentie met de provinciegrens vanwege nabijheid en karakter en de regierol van deze bestuurslaag bij de (grootschalige) milieuopgaven. Houdt voor het bereiken van robuustheid niet vast aan de huidige grenzen van de omgevingsdiensten, maar laat de congruentie met het karakter van het werkgebied leidend zijn. Opknippen en weer samenvoegen van (delen van) van omgevingsdiensten is nadrukkelijk één van de opties op robuust te worden.

⁶ NB Uitbreiding met niet-milieugerelateerde plustaken kan alleen maar worden gerealiseerd als er voldoende robuustheid voor deze uitvoering (incl. overhead) is gegarandeerd. Er moet ook voor deze taken aan de kwaliteitscriteria worden voldaan. De uitbreiding met deze taken geldt niet voor het voldoen aan de geïndexeerde norm.

In alle keuzes dient te worden bepaald of aan alle minimumeisen van de essentiële kpi's in samenhang wordt voldaan. Het passen bij de identiteit en logica van het werkgebied met samenhang in het takenpakket is daarbij een belangrijk aspect. Eventuele keuze voor het congruent maken aan de veiligheidsregio is uitsluitend een optie als ook aan de andere eisen wordt voldaan. Uitgangspunt bij een fusie is dat er in ieder geval sprake is van één aansturing. Dat betekent dat onderbrengen in één pand geen noodzakelijke randvoorwaarde is. Streven moet zijn dat fusies minimaal invloed hebben op de kwaliteit van de uitvoering (milieurendement). De huidige erkende kwaliteiten van diensten (zoals flexibiliteit en innovatievermogen) die niet als robuust worden aangemerkt, dienen bij een eventuele fusie te worden behouden.

De aanbevelingen van de commissie Van Aartsen hebben betrekking op gemeentelijke milieugerelateerde plustaken. Geadviseerd wordt een taak alleen als plustaak onder te brengen bij een omgevingsdienst als deze goed is omschreven, apart is gefinancierd en bemenst is. Dit vraagt om een bestuursbesluit. Een goede verhouding tussen bevoegd gezag en omgevingsdienst is hierbij essentieel. Enerzijds omdat het bevoegd gezag (mede)eigenaar is van de omgevingsdienst en anderzijds omdat zij opdrachtgever is. Het beleggen van een plustaak bij een omgevingsdienst blijft daarmee mogelijk.

De werkgroep signaleert het dilemma dat er gemeenten zijn die besloten hebben of gaan besluiten om plustaken terug te nemen, met directe nadelige gevolgen voor de robuustheid van een omgevingsdienst. Binnen het huidige stelsel staat het een gemeente vrij om hiervoor te kiezen (lokale autonomie). Uiteraard blijft dit een lokale keuze, maar geadviseerd wordt om daar als eigenaren met elkaar over in gesprek te gaan. In Drenthe hebben gemeenten bijvoorbeeld afgesproken om hetzelfde werkpakket aan de OD over te dragen. Dat is wat de werkgroep betreft een mooi initiatief dat rechtstreeks bijdraagt aan de robuustheid van de omgevingsdienst. Datzelfde geldt voor het overdragen van niet-milieugerelateerde plustaken.

Financiële consequenties

Er zijn financiële consequenties aan het voldoen aan de criteria/kpi's. De werkgroep heeft vastgehouden aan de inhoudelijke werkwijze bij de normering, omdat het anders ten koste gaat van de kwaliteit en dus van de mate van robuustheid. Daar komt bij dat de feitelijke situatie in de regio zo verschillend is, dat het dichtbij van de afstand naar de wenselijke situatie een lokale opgave is. Daarom is gekozen te volstaan met het benoemen van de financiële consequenties zonder die te kwantificeren. Dat betekent overigens wel dat er zowel voor deelproject robuuste omgevingsdiensten, heel pijler 1 en voor de rest van het programma een financiële vertaling en vervolgens borging moet komen.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele kosten. Incidentele kosten hebben betrekking op het fusieproces (als gevolg van kpi's 1 en 6). Daarbij dient ook te worden onderzocht welke opbrengsten er (op termijn) van een fusie zijn, omdat er mogelijk efficiënter wordt gewerkt. Een fusie moet niet worden gebruikt om een taakstelling mee te geven, omdat de ervaring leert dat dit ten koste gaat van de uitvoering en daarmee de beoogde milieudoelstellingen. Structurele kosten hebben te maken met de extra kosten voor het voldoen aan de kpi's 3, 4 en 5.

Er kan ook blijken dat er (bij de start) sprake is van onderfinanciering om adequate uitvoering te kunnen realiseren. In dat geval dienen eigenaren/opdrachtgevers het tekort aan te vullen (werkgroep financiering). Moet wellicht als uitgangspunt worden opgenomen.

Aanbevelingen

Als uit de toetsing blijkt dat een omgevingsdienst voldoet aan de ondergrens kunnen er (bv. gelet op de overige kpi's) ook vervolgstappen nodig zijn voor verbetering/optimalisering.

Geadviseerd wordt dat in het traject van de visitaties mee te nemen.

Daarnaast verdient het aanbeveling dat er benchmarks komen tussen de omgevingsdiensten, met name op het gebied van efficiency. Zoals eerder opgemerkt is het van belang dat omgevingsdiensten kunnen worden vergeleken. Uit Omgevingsdiensten in beeld blijkt dat het beschikbare bedrag per bedrijf tussen omgevingsdiensten varieert tussen € 638 en € 4558. Hoewel het beeld kan worden vertekend door de uitvoering van BRZO-bedrijven, is dat een dermate grote spreiding dat die nader onderzoek verdient. Dit is van belang om het soms levende sentiment bij opdrachtgevers weg te nemen, dat de uitvoering door omgevingsdiensten alleen maar duurder wordt. De discussie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer moet primair gaan over de opgave, terwijl het nu (te) vaak alleen over financiën gaat.

Uit hetzelfde rapport blijkt dat er onder andere grote verschillen zijn hoe invulling wordt gegeven aan het adequate niveau van vergunningverlening en toezicht&handhaving.

Geadviseerd wordt om collectieve afspraken te maken over het minimale niveau, waarbij het risicogerichte werken het uitgangspunt is. Goede datakwaliteit en analysecapaciteit (pijler 3) is noodzakelijk voor het goed kunnen opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma VTH. Zie verder bijlage 5 voor een uitwerking van het minimale adequate niveau van uitvoering.

Bijlage 1 Uitgangspuntennotitie Denkrichting Ondergrens

In deze notitie is een tweetal denkrichtingen beschreven om de robuustheid van de omgevingsdiensten te vergroten door het stellen van een ondergrens voor de omgevingsdiensten.

Vragen aan de stuurgroep

- Herkent de stuurgroep de denkrichtingen die gegeven worden in de nota "uitgangspunten ondergrens"?
- Heeft de stuurgroep opmerkingen of toevoegingen aan de denkrichtingen?
- Het kernteam vindt het logisch om te starten bij de tweede denkrichting en daarna te bepalen of congruentie daadwerkelijk een bijdrage levert aan de kwaliteit en robuustheid van omgevingsdiensten.
- Gaat de stuurgroep akkoord om de ondergrens van omgevingsdiensten in eerste instantie te baseren op inhoudelijke criteria i.p.v. op sec geografische congruentie?
- Gaat de stuurgroep akkoord dat het team van pijler 1 de komende periode deze criteria nader uitwerkt?

Doel pijler 1 robuuste omgevingsdiensten en normfinanciering

De commissie Van Aartsen constateert dat momenteel sprake is van vermijdbare milieuschade, o.a. doordat het VTH-stelsel niet overal afdoende functioneert. Omgevingsdiensten kunnen door het verhogen van de kwaliteit van de VTH-uitvoering bijdragen aan het verkleinen van de vermijdbare milieuschade. Het deelproject "ondergrens" draagt daaraan bij door de robuustheid van omgevingsdiensten te vergroten. In het programmaplan zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd voor de ondergrens / kritische massa:

- Formuleren landelijke uniforme criteria voor effectieve en efficiënte omgevingsdiensten die voldoende massa hebben om hun huidige en toekomstige taken uit te voeren. Meegenomen worden de verplichte taken en de zogenaamde plustaken (aanbeveling 1 van Aartsen). Op basis van deze criteria wordt bepaald wat de ondergrens voor de omvang van een omgevingsdienst is. Daaruit volgt of aangesloten wordt bij de systematiek van de veiligheidsregio's (van 29 naar 23 omgevingsdiensten) of dat een andere vorm van fusering meer voor de hand ligt.
- Vaststellen van landelijke uniforme minimum kwaliteitscriteria voor de kritische massa van omgevingsdiensten.

Robuuste omgevingsdiensten

De werkgroep stelt voor om het begrip robuustheid te hanteren om de ondergrens en de kwaliteitscriteria voor de kritische massa op te baseren, omdat dit een positief begrip is.

Een robuuste organisatie is een organisatie die wendbaar en daadkrachtig kan blijven in tijden van verandering en die onafhankelijk van externe omstandigheden of factoren naar behoren kan blijven functioneren.

Als we dit door vertalen naar de omgevingsdiensten, dan betekent dat de diensten in staat moeten zijn:
(1) de opgedragen taken op een dusdanige manier uit te voeren dat ze bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, bijdragen aan het voorkomen van (vermijdbare) milieuschade en bijdragen aan het aanpakken van de (milieu)problemen;
(2) hun rol (kunnen) pakken in de grote transitieopgaven waar Nederland voor staat.

Om de robuustheid te bepalen, gelden een aantal harde en zachte criteria. Deze criteria hebben niet alleen betrekking op de individuele omgevingsdiensten, maar ook op het stelsel van omgevingsdiensten en de andere partners in het stelsel. Om robuust te zijn, zijn omgevingsdiensten afhankelijk van hun omgeving, namelijk hun opdrachtgevers en eigenaren, voor de kwaliteit van de uitvoering, de omvang van het takenpakket en de financiering.

Binnen deze criteria vallen in ieder geval een voldoende omvang (deelproject A), de kwaliteitscriteria (deelproject B), een adequate financiering (deelproject C) en de advisering door omgevingsdiensten op milieunormen (deelproject D). De criteria voor robuuste omgevingsdiensten worden verder uitgewerkt. Daarbij zijn factoren die in andere pijlers van het IBP VTH worden uitgewerkt, ook medebepalend voor de robuustheid van de diensten, zoals het sluiten van de uitvoerings- en beleidscyclus (pijler 5) en de aanpak van milieucriminaliteit (pijler 2), en het beschikken over een werkende kennisinfrastructuur en voldoende gekwalificeerd personeel (pijler 4).

Aanbeveling: denkrichtingen voor het vaststellen van de ondergrens van omgevingsdiensten

Voor het bepalen van de ondergrens van de omgevingsdiensten zijn globaal 2 denkrichtingen te onderscheiden:

1. Geografische congruentie (met bijvoorbeeld de veiligheidsregio's of een ander samenwerkingsverband, zoals de politieregio's);
2. Definitie robuustheid aan de hand van criteria (de ondergrens wordt onderdeel van een breder evaluatiekader).

Denkrichting 1: Geografische congruentie

Een van de manieren om te komen tot een ondergrens van de omgevingsdiensten, is om deze op een geografische manier vast te laten leggen.

De commissie Mans (2008) zocht naar een regionale inrichting die de samenwerking tussen bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving zou versterken. Gezien de ophanden zijnde schaalvergroting van de politie, die een te grote opschaling zou vragen ten opzichte van de destijds gebruikelijke gemeentelijke uitvoering, is voor het werkgebied van omgevingsdiensten gekozen om aan te sluiten bij de veiligheidsregio's. Van deze indeling mocht in de aanvangsfase worden afgeweken en zijn deze als tijdelijke "kringen van gemeenten" geborgd. De geografische grens is op deze manier in de Wabo vastgelegd en vormt de basis voor de huidige indeling.

Uitwerking congruentie Veiligheidsregio's

Om inzichtelijk te maken wat gebeurt als dit criterium strikt wordt toegepast, is gebruik gemaakt van de uitwerking bundeling omgevingsdiensten naar veiligheidsregio-indeling op basis van het Integraal Afwegingskader (IAK) in opdracht van het ministerie van IenW opgesteld (SPPS) en het rapport Omgevingsdiensten in beeld (SPPS/TwynstraGudde). In deze variant zullen mogelijk 11 van de 29 omgevingsdiensten moeten reorganiseren en fuseren. Na de fusering zullen er 23 i.p.v. 29 omgevingsdiensten zijn.

Tabel met uitwerking van de bundeling omgevingsdiensten naar veiligheidsregio-indeling

	Naam VR	Betrokken Omgevingsdiensten	Totaal aantal FTE (uitvraag SPPS 2021)	Totale begroting (uitvraag SPPS 2021)
1	Noord- en Oost Gelderland	Omgevingsdienst Veluwe IJssel Omgevingsdienst Noord-Veluwe Omgevingsdienst Achterhoek	170 fte	€ 22 miljoen
2	Regio Utrecht	Omgevingsdienst Regio Utrecht RUD Utrecht	240 fte	€ 28 miljoen
3	Gelderland Midden	Omgevingsdienst Regio Arnhem Omgevingsdienst De Vallei	277 fte	€ 33 miljoen
4	Gelderland Zuid	Omgevingsdienst Rivierenland Omgevingsdienst Regio Nijmegen	300 fte	€ 40 miljoen
5	Hollands Midden	Omgevingsdienst West Holland Omgevingsdienst Midden Holland	314 fte	€ 39 miljoen

De situatie bij enkele andere omgevingsdiensten is complex vanwege (deels) overlappende veiligheidsregio-regio's. Dit speelt in de volgende regio's:

- Kennemerland (Haarlemmermeer)
- Amsterdam en Amstelland (Zaanstad)
- Zaanstreek-Waterland
- De gemeente Heusden is deelnemer van de Omgevingsdienst Midden-West Brabant, maar maakt onderdeel uit van de Veiligheidsregio Brabant-Noord. Dat leidt tot een uitzondering als "Kring van gemeenten"

Bij wet is geregeld dat het werkgebied van een omgevingsdienst congruent moet zijn met minimaal één veiligheidsregio. Een mogelijkheid is om een omgevingsdienst de grens van meerdere veiligheidsregio's te laten overstijgen (waarbij wel de buitengrens van de veiligheidsregio's wordt gehanteerd). Dan hoeft bijvoorbeeld de Omgevingsdienst Flevoland Gooise Vechtstreken niet gesplitst te worden. De consequenties voor de drie Noord-Hollandse veiligheidsregio's dient nader te worden onderzocht.

Variant indeling naar de politieregio's of naar de RES (energiestrategie)

Zoals aangeven zijn er meer regio's waarbij aansluiting gezocht kan worden, zoals bijvoorbeeld die van de 10 politieregio's of de 30 energieregio's. Deze varianten zijn nu niet opportuun, omdat eerst wordt voorgesteld de inhoudelijke criteria te bepalen. Bovendien beveelt de commissie Van Aartsen geen grote structuur ingrepen te doen en de Tweede Kamer heeft ook alleen de optie van veiligheidsregio's genoemd.

Dilemma's

Juridische kader

Het congruent maken aan de veiligheidsregio's lijkt juridisch gemakkelijk te verwezenlijken, doordat in de huidige wet- en regelgeving (de WABO) aansluiting van de omgevingsdiensten bij de veiligheidsregio's benoemd staat. Daar wordt vanaf geweken middels het aanwijzen van "kringen van gemeenten". De huidige afwijkingen van de omgevingsdiensten ten opzichte van de veiligheidsregio's staat daarmee expliciet benoemd in de wet op niveau van de ministeriële regeling (zie ook het juridisch rapport van KokxDeVoogd). Als een kring van gemeente wordt opgeheven (minstens 2) geldt dat congruentie met één of meerdere VR's volgt. Echter, het is de vraag of dit (juridisch) verwezenlijken gemakkelijk is. Dat heeft te maken met de verhoudingen zoals vastgelegd in de code Interbestuurlijke verhoudingen en de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr). Beide bieden niet zonder meer ruimte om vanuit de centrale overheid een bepaalde structuur op te leggen.

Kwalitatieve criteria voor een geografische ondergrens

Bij Wgr's waar een geografische ondergrens is vastgesteld, wordt dit gedaan -mede- aan de hand van kwalitatieve criteria. Een voorbeeld is het jeugdossier waarbij een ondergrens voor een jeugdhulpregio door middel van kwalitatieve criteria wordt vastgesteld. De veiligheidsregio wordt ook op basis van kwaliteitscriteria begrensd, bijvoorbeeld aanrijtijden van ambulances. Dit criterium zegt iets over de kwaliteit van de dienstverlening. Van belang is daarom dat, voordat er aansluiting wordt gezocht bij een geografische ondergrens van een andere regio, onderzocht wordt of er criteria aan ten grondslag liggen die de keuze voor een geografische ondergrens onderbouwen.

Het hanteren van een geografische ondergrens is dus mogelijk, maar het betekent wel dat er altijd criteria aan ten grondslag moet liggen. Het is daarom logisch om eerst de inhoudelijke criteria te bepalen (tweede denkrichting) en daarna te bepalen of congruentie op het niveau van de veiligheidsregio daadwerkelijk de gewenste bijdrage levert aan de kwaliteit en robuustheid van omgevingsdiensten.

Principiële bezwaren

Het congruent maken van de diensten met de veiligheidsregio's betekent dat er meerdere diensten zullen opschalen. Hierdoor kunnen robuustere omgevingsdiensten ontstaan, doordat de ondergrens verhoogd wordt. Zoals blijkt uit de uitwerking zijn er een aantal diensten die momenteel voldoende robuust lijken te zijn (zie rapport Omgevingsdiensten in Beeld) die in dit geval toch moeten opschalen. De vraag is of dat wenselijk is, ook gezien de impact die reorganiseren met zich meebrengt.

Bij opschalen naar het niveau van de veiligheidsregio doen zich twee problemen voor. Als eerste is problematisch, dat het opschalen naar het niveau van de veiligheidsregio voor enkele diensten leidt tot fusie of een complexe herinrichting, terwijl er geen probleem speelt op het gebied van robuustheid. Ten tweede zijn er ook diensten waarbij het -op basis van de nu beschikbare onderzoeken- ter discussie staat of zij voldoende robuust zijn, ondanks dat ze congruent zijn aan de veiligheidsregio. Dit heeft te maken met het hiervoor genoemde punt van de toepassing van inhoudelijke criteria voor het bepalen van de schaal.

Mogelijke praktische bezwaren

Er is een aantal regio's die momenteel werken aan een fusering of opschaling. De Omgevingsdienst Noord Veluwe en de Omgevingsdienst Veluwe IJssel hebben een projectplan ingediend waarbij ze concreet aan de slag gaan met de fusering. In de regio Utrecht worden gesprekken gevoerd over een versterkte samenwerking of mogelijk fusering tussen de Omgevingsdienst Regio Utrecht en de RUD Utrecht. Het wordt een probleem als uit de op te stellen criteria blijkt dat deze mogelijke fusies niet leiden tot robuuste omgevingsdiensten. Hier kan de parallel worden getrokken met het huidige herindelingsbeleid. Dat is namelijk gericht op fuseren op basis van een beweging van onderop. Deze beweging kunnen we veroorzaken door gesprekken te gaan voeren over slagkracht van Omgevingsdiensten en eventuele oplossingen die de deelnemende bestuurders daarvoor zien.

Denkrichting 2: Definitie robuustheid aan de hand van criteria (opstellen van een evaluatiekader)

Het bepalen van de omvang (ondergrens) van robuuste omgevingsdiensten kan op verschillende manieren, op basis van verschillende harde en zachte criteria. Zo heeft het rapport Omgevingsdiensten in Beeld (SPPS/TwynstraGudde) een aantal harde criteria onderzocht, zoals de financiering en het aantal fte's. Deze criteria worden dan aangevuld met criteria zoals ruimte voor kennisontwikkeling, innovatiekracht, een adequate informatievoorziening, de afhankelijkheid van 1 of enkele opdrachtgevers en een sluitende uitvoerings- en beleidscyclus (BIG-8). Deze criteria hebben daarmee ook een verband met andere pijlers van het IBP VTH. Bijvoorbeeld, de verbetering van de informatievoorziening wordt opgepakt in pijler 3 en de verbetering van de kennisinfrastructuur is onderwerp van pijler 4. Deze criteria zijn benoemd in verschillende rapporten, maar ze moeten aangescherpt en bepaald moet worden welke essentieel zijn om te kunnen spreken van een robuuste omgevingsdienst.

De ondergrens voor robuuste omgevingsdiensten

De analyse die nu is gemaakt, is dat robuustheid op basis van inhoudelijke criteria samenhangt met de omvang van het werkgebied en de omvang van het takenpakket. Het nog op te stellen evaluatiekader kan de regio's ondersteunen bij het maken van een keuze hoe zij de ondergrens kunnen bereiken en voorkomt dat diensten die al wel robuust zijn onnodig moeten fuseren of moeten komen tot een andere indeling.

Waar verhoging van de ondergrens noodzakelijk is, omdat de dienst op dit moment nog niet voldoende robuust is, is de keuze om dit te doen door:

1. Het vergroten van het werkgebied (opschaling en fusering).
2. Het vergroten van het takenpakket middels plustaken. Meer taken betekent een grotere dienst in omvang. En zorgt voor een integrale benadering en meer speelruimte.

Visie en ambitie

Partijen werken samen aan het realiseren van een schonere, gezondere en veiligere leefomgeving voor alle burgers in Nederland.

Focus ligt bij goed uitvoeren van basis- en plustaken én bijdrage aan de grote transitieopgaven

Partijen willen een werkend VTH-stelsel waarmee iedereen uit de voeten kan. En professionals de kwaliteit kunnen leveren die nodig is om Nederland schoner, gezonder en veiliger te maken.

Waarbij het gaat om de hele VTH-keten en alle partijen die daarin een rol spelen.

Regionaal versterken van de uitvoeringspraktijk staat centraal

Bijlage 3 Kritische prestatie-indicatoren voor robuuste omgevingsdienst

Hieronder wordt een opsomming gegeven voor de kritische prestatie-indicatoren voor een robuuste omgevingsdienst, onderverdeeld naar de eerder benoemde criteria in relatie tot de vier perspectieven van een gezonde organisatie. De werkgroep heeft ervoor gekozen geen onderscheid te maken in “zachte” en “harde” criteria, maar te beoordelen of de kpi meetbaar is. Waar nodig zijn ze verder aangescherpt. Daarnaast is aangegeven welke aspecten onderwerp zijn van andere pijlers binnen het IBP VTH.

Effectiviteit

1. De dienst past bij de identiteit van het werkgebied (stedelijk, landelijk of industrieel) en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied.
2. De omgevingsdienst is in staat om voldoende te investeren in samenwerking met andere instanties en heeft daartoe een externe oriëntatie (bv. ketentoezicht).
3. De dienst heeft voldoende capaciteit en kwaliteit om te investeren in de optimale dienstverlening van bedrijven en bewoners (zeker gelet op de omgevingswet van belang).
4. De dienst is een gezaghebbende autoriteit in de regio op het gebied van VTH en herkenbaar als één entiteit (gelet op identiteit, aansturing, aanspreekbaarheid e.d.) (netwerkdiensten zijn daarom niet toegestaan).
5. De dienst is in staat te sturen en zich optimaal te verantwoorden op behaalde milieuresultaten met oog voor kosteneffectiviteit; moet zich ontwikkelen naar een outcome gerichte organisatie (van belang voor het bestaansrecht van de organisatie (milieurelevantie)). Er is een duidelijke relatie werkveld, mensen en geld.
6. Voldoen aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor de overgedragen taken (*wordt verder uitgewerkt in werkgroep kwaliteit, die ook kijkt naar de kwaliteit van het hele VTH-stelsel; link met verordening kwaliteit*).
7. Minimaal aantal gekwalificeerd fte voor TH, VV, juridische ondersteuning, BOA en specialismen (zowel inhoudelijk als ondersteunend (zoals informatieanalist)). Dit heeft een relatie met de kwaliteitscriteria, maar het aspect hier gaat meer in op de robuustheid. Er dient sprake te zijn van een volwaardig functiegebouw. Advies is om functiebeschrijvings- en waarderingssysteem HR 21 toe te passen.

Efficiency

8. De omgevingsdienst is in staat een frontoffice (nader uit te werken) voor bedrijven en bewoners in te richten en te bemensen (pijler 3) (dit kan vanwege één -loket gedachte en ontbreken van kennis die niet meer bij de opdrachtgevers kan worden georganiseerd). Dit kan gelet op de omgevingswet anders worden.
9. Efficiënt ingerichte bedrijfsprocessen (pijler 3).

Wendbaarheid

10. De dienst kan veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvormen).
11. De dienst is in staat proactief te acteren op toekomstige beleidsontwikkelingen en transitieopgaven.

Ontwikkelvermogen

12. De dienst beschikt over innovatiekracht (bijvoorbeeld voor vernieuwingen in het toezicht door de inzet met drones) en heeft daartoe voldoende capaciteit en middelen (koppeling met innovatiebudget).
13. Minimale capaciteit, kwaliteit en middelen voor kennisontwikkeling (pijler 1 en 4)

Combinatie

14. Minimaal aantal inrichtingen (milieubelastende activiteiten (mba) in Ow). Uiteraard zegt het aantal inrichtingen iets over de omvang van het takenpakket en dus iets over de mate van robuustheid. Bovendien kan het een zeer meetbaar aspect zijn. De werkgroep heeft geconcludeerd dat dit niet kan worden gevalideerd vanwege een gebrekkig inrichtingenbestand, de overgang naar mba en de afhankelijkheid van geografische situatie.
15. De dienst is in staat (milieu)problemen effectiever en sneller aan te pakken door op basis van (analyses van) actuele en betrouwbare gegevens doelen te stellen, activiteiten te prioriteren en risico's in te schatten. Er wordt door de dienst gewerkt met een regionaal meerjarig uitvoeringsprogramma (zie ook pijler 5). Hierin wordt het minimale uitvoeringsniveau geborgd (adequate uitvoering). De dienst is in staat (lees: heeft voldoende kennis en capaciteit) een bijdrage te leveren aan de beleidscyclus, de BIG 8 (is al wettelijke verplichting op grond van Bor).
16. Voldoende middelen voor ontwikkeling en specialisatie medewerkers (pijler 4).
17. Balans tussen inhuur en vaste formatie, gelet op het behouden van de benodigde kennis (goed werkgeverschap).
18. De omgevingsdienst beschikt over voldoende capaciteit en kwaliteit om proactief in te spelen op (nieuwe) ontwikkelingen en voor preventie van milieuschade (toekomstgerichtheid en ontwikkelkracht).
19. Minimale capaciteit, kwaliteit en middelen om data en informatievoorziening op orde te hebben (pijler 1 en 3).

Bijlage 4 Minimaal adequaat niveau

Onderstaande inhoudelijke uitwerkingen kunnen worden gebruikt voor het maken van het regionale uitvoeringsprogramma (basistaken en milieugerelateerde plustaken) en de financiële doorrekeningen voor de begroting.

Voor de capaciteit is de minimale norm aangegeven (uitmondend in de minimale norm van 114 fte die correspondeert met € 15 miljoen (incl. overhead).

Taken	Uitwerking minimaal adequaat uitvoeringsniveau
Milieu vergunningverlening Minimaal 16 fte (inclusief natuur en juristen)	Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor milieuvergunningverlening: 1) Efficiënte uitvoering waarbij wordt gekeken naar wet- en regelgeving en best toepasbare technieken. 2) Monitoren of en welke effecten de komst van de omgevingswet heeft op de uitvoering van het werk en de daarbij behorende tijdsinzet. 3) Structureel in te zetten op het actueel houden van vergunningen.
Milieumeldingen (onderdeel van formatie vv)	Voor adequate uitvoeringsniveau voor meldingen milieu: 1) Investeren aan de voorkant onder meer door betere afstemming met de toezichhouders om achteraf bij toezicht en handhaving tijd te besparen 2) De prioritering van de aanpak en de accenten bij de meldingen verder te verbeteren aan de hand van typen meldingen, inhoudelijke aspecten en ervaringen met naleefgedrag. 3) Een minimale capaciteitsinzet bepalen.
Milieutoezicht Minimaal 54 fte (inclusief bouw provinciale taken, energiebesparing en duurzaamheid, ketenhandhaving, natuur en juristen)	Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor milieutoezicht: 1) Vaststellen minimale frequenties bij de verschillende risicoklassen. 2) Te gaan werken met een risicomodel met als doel het rendement van het werk en daarmee het naleefgedrag te verhogen. 3) Een minimale capaciteitsinzet bepalen. 4) Monitoren van de kengetallen. 5) Adequate inzet op ketenhandhaving en samenwerking (boven)regionale handhavingsprojecten.
Strafrechtelijke handhaving/ BOA Minimaal 4 fte	Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor de strafrechtelijke BOA capaciteit monitoren van de beschikbare capaciteit en afspraken maken over een minimale capaciteitsinzet.
Bouwen vergunningverlening Minimaal 4 fte voor provinciale taken	Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor taak vergunningverlening Bouwen: 1) De consequenties van de WKB voor de vergunningverlening Bouw per deelnemer uit te werken. 2) Inzet op een betereserviceverlening voor de aanvrager. 3) Inzet op het verminderen van regeldruk (afschaffen regels) door o.a. gebruik te maken van een eenvoudiger toetsingskader.

<p>Bouwen toezicht Minimaal 4 fte voor provinciale taken</p>	<p>Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor de taak toezicht Bouwen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Om de klasse II en III te blijven uitvoeren op het huidige niveau met de daarbij geldende normen 2) Om te accepteren dat er verschillen gaan ontstaan tussen het toezicht op klasse I (door de private markt) en de klasse II en III 3) Om het aantal toezicht uren per deelnemer te herijken aan de WKB voor zover dat al kan. 4) Een keuze te maken of er ook risicogericht toezicht moet worden ingezet voor bestaande bouw.
<p>Juridische handhaving Minimaal 4 fte</p>	<p>Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor de taak juridische handhaving:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Om als deelnemers en dienst samen te bepalen hoe met de maatschappelijke ontwikkelingen om te blijven gaan. 2) Goed te blijven monitoren hoe de aantallen handhavingzaken en de stijgende handavingsverzoeken zich blijven ontwikkelen, evenals de stijging van de gemiddelde tijdsbesteding per zaak.
<p>Bodem toezicht Minimaal 4 fte</p>	<p>Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor de taak meldingen bodem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Om een expliciete ambitiebepaling te maken ten aanzien van deze taak 2) Deze ambitiebepaling door te vertalen naar de inzet van fte
<p>Asbest toezicht Minimaal 4 fte</p>	<p>Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor de taak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Om een expliciete ambitiebepaling te maken ten aanzien van deze taak 2) Deze ambitiebepaling door te vertalen naar de inzet van fte
<p>Specialistische taken Minimaal 20 fte (bouw provinciale taken, bodem, geluid, EV, afvalwater, CE en ZZS)</p>	<p>Voor het adequaat uitvoeringsniveau voor de specialistische taken, wordt minimale capaciteit aangehouden (evenredige verdeling fte afhankelijk van maatschappelijke opgave c.q. uitvoeringsprogramma).</p>

Bijlage 5 VTH-kwaliteitscriteria

Krachtens artikel 5.4 van de Wabo en artikel 18.23, tweede lid, van de Omgevingswet moet een omgevingsdienst voldoen aan de kwaliteitscriteria die gemeenten en provincies ieder voor zich vaststellen. Er is sprake van een meer algemeen wettelijk kader, waarbij het vertrouwen centraal staat dat de kwaliteit van de uitvoering en handhaving vanuit de eigen uitvoeringsverantwoordelijkheid goed wordt geborgd.

Dit staat in artikel 18.23 Ow (kwaliteit basistakenpakket omgevingsdiensten):

1. Om een goede kwaliteit van de uitoefening van de uitvoeringstaak en de handhavingstaak door de omgevingsdiensten te waarborgen:
 - a. stelt de gemeenteraad regels over de uitoefening van deze taken of de daarmee samenhangende werkzaamheden, bedoeld in artikel 18.22, eerste lid, die in opdracht van het college van burgemeester en wethouders worden uitgevoerd,
 - b. stellen provinciale staten regels over de uitoefening van deze taken of de daarmee samenhangende werkzaamheden, bedoeld in artikel 18.22, eerste lid, die in opdracht van gedeputeerde staten worden uitgevoerd.
2. Per omgevingsdienst en voor de op grond van artikel 18.22, tweede lid, aangewezen omgevingsdiensten worden uniforme regels vastgesteld.

NB. Er staat nergens dat ze hier ook aan moeten voldoen (maar misschien is dit ook niet nodig).

Daarbij is bepaald dat alle deelnemende bestuursorganen aan één omgevingsdienst dezelfde kwaliteitscriteria vaststellen. Er is wel sprake van regionale uniformiteit, maar geen specifieke inhoud of ondergrens voor de kritische massa van deze criteria. De regels kunnen betrekking hebben op de kwaliteit van uitvoering en handhaving als zodanig (zogenoemde outcome-criteria), maar ook op de vervulling van bepaalde randvoorwaarden om voldoende kwaliteit te behalen, zoals de aanwezigheid van voldoende specifieke deskundigheid voor de uitvoering van een bepaalde taak (input-criteria).⁷

Het rapport KokxDeVoogd (2021) opteert voor drie opties van de vastlegging van benodigde kritische massa van de omgevingsdiensten.

- Het AB van de omgevingsdienst neemt het besluit tot vaststelling per gemeente en provincie
 - o Beschikking van het AB aan individueel bevoegd gezag
 - o Grondslag kwaliteitsverordening
 - o Verplichting via wijziging 18.23, eerste lid, van de Ow.
- Het AB van de omgevingsdienst neemt het besluit tot vaststelling voor de regio als geheel
 - o Kwaliteitsverordening op regionaal niveau
 - o Artikel 54 Wgr; dit wil zeggen dat de deelnemende gemeenten en provincies hun huidige verordenende bevoegdheid met betrekking tot de kritische massa van de omgevingsdienst overdragen (dus delegeren) aan het bestuur van die omgevingsdienst
 - o Aanpassing 18.23, eerste lid, Ow en laten vervallen van artikel 18.23, tweede lid, Ow.
 - o artikel 2 Fwv en 108 Gemeentewet voortvloeit dat dekking door het Rijk moet worden geboden voor de verzwaren van de medebewindstaak.

⁷ Kamerstukken II 2014/15, 33872, 8, p. 9

- Landelijke criteria gelden, met daarbij de wettelijke opdracht aan de omgevingsdiensten om deze toe te passen bij het bepalen van de voor de uitvoering van uitvoeringsprogramma benodigde bezetting.
 - o Aanpassing artikel 18.23 van de Ow.
 - o De verordenende bevoegdheid van gemeenten en provincies vervalt en wordt vervangen door een regel over de rechtstreekse werking van de criteria voor de kritische massa. Artikel 18.23 Omgevingswet moet bij deze optie 3 tevens regelen dat de criteria bedoeld zijn voor het algemeen bestuur van de omgevingsdienst en dat dit bestuur – zijnde de normadressaat van de landelijke criteria – moet zorgen voor de naleving ervan
 - o Vastelling bij ministeriële regeling of bij Amvb

Bijlage 6 Toetsingskader

Alle omgevingsdiensten moeten aan de 6 genormeerde kpi's voldoen. Deze normen geven de ondergrens aan. Het staat partijen in het belang van de bescherming van de leefomgeving uiteraard vrij om daarbovenop extra te investeren. Alle criteria en kpi's voor robuustheid dienen in samenhang te worden toegepast. Een omgevingsdienst kan dan volledig robuust zijn, of op een of meer onderdelen versterking behoeven. Een inhoudelijk toetsingskader (ook in samenhang met de visitaties) biedt houvast voor de verdere doorontwikkeling van de omgevingsdiensten en daarmee versterking van het VTH-stelsel. Na de vaststelling of aan de 6 vastgestelde kpi's wordt voldaan, is het aan het regionaal bestuur om te bepalen wat gelet op het voldoen aan randvoorwaarden, criteria en kpi's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te worden vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak c.q. verbeterplan. Deze manier van toetsen biedt ruimte om ook te kijken naar het stelsel van omgevingsdiensten in het geheel.

Randvoorwaarden

- 1) Wordt aan alle randvoorwaarden voldaan zoals opgenomen in de door het BO IBP VTH vastgestelde notitie? Zo nee, neem in pva op wat daarvoor moet gebeuren.

	Ja	Nee
Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen		
De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat (als aan 1 van deze onderdelen niet wordt voldaan dan nee invullen) (heeft samenhang met pijler 5)		
Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieugerelateerde taken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet milieugerelateerde plustaken		
Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid		
Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd? Zo ja, specificatie in pva met daarbij de gemaakte afspraken over o.a. verantwoording		
Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen)		

Innovatie

De omgevingsdienst moet in staat zijn tijdig en adequaat producten en diensten te ontwikkelen met het oog op toekomstige opgaven. Er dient daartoe voldoende aandacht, capaciteit en budget te zijn voor innovatie. Onder innovatie wordt verstaan: een sterk vernieuwd product (bv. wijze van monitoring), dienst (bv. digitaal inzien van vergunningen), proces (bv. vergunningverlening of digitaal opsporen) of manier van werken (bv. toezicht met behulp van drones). Innovatie mag niet ten laste komen van het primaire proces. Op enig moment worden de ontwikkelde innovaties onderdeel van het primaire proces. Uit de (meerjarige) innovatiekalender moet blijken hoe innovatie binnen de organisatie is geagendeerd en georganiseerd.

- 2) Is er een (meerjarige) innovatieagenda?
 - a) Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe deze innovatieagenda er gaat komen.

- b) Zo ja, is er vrij besteedbaar budget voor innovatie?
- i. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe dit vrij besteedbare budget er gaat komen.
 - ii. Zo ja, voldoet dit aan het percentage van de begroting van het primaire proces? Zo nee in pva opnemen hoe dat er gaat komen.

Sturing

- 3) Wordt er informatiegestuurd gewerkt en kan de dienst relatie leggen tussen werk, mensen en geld?
- a. Zo ja, waar blijkt dat uit en wat is het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence?
 - b. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe dit er gaat komen.
- 4) Voldoet het opleidingsbudget aan de gestelde norm?
- a. Zo ja, wat is het percentage?
 - b. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe deze er gaat komen.

Kwaliteitscriteria

- 5) Wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria (voor alle taken)?
- a. Zo ja beschrijf waar dat uit blijkt.
 - b. Zo nee, wat is daarvoor nodig (opnemen in pva)?

Congruentie en samenhang werkgebied

- 6) Is het werkgebied congruent met het karakter van het werkgebied en de maatschappelijke opgaven?
- a. Zo ja, waar blijkt dat uit?
 - b. Zo nee, welke mogelijkheden zijn er om die congruentie te bereiken (opnemen in pva)?

Omvang

- 7) Hoe groot is de omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht), uitgesplitst naar basistaken en milieugerelateerde plustaken en overige plustaken (inclusief overhead)?
- 8) Voldoet de omvang van de omzet voor basis- en milieugerelateerde plustaken (inclusief overhead) aan de vastgestelde geïndexeerde norm van € 16,5 miljoen?
- a. Zo ja, wat is de capaciteitsverdeling over de verschillende benodigde functies en is minimaal 80% van de medewerkers in vaste dienst?

- b. Zo nee, zijn er mogelijkheden om aan die omzet te komen door de uitbreiding met milieugerelateerde plustaken door de huidige deelnemers, waarbij de uitgebreide taken voldoen aan de kwaliteitscriteria? Of zijn er mogelijkheden om de capaciteit voor basis- en milieugerelateerde taken op te plussen? Beschrijf dit in het pva. Geef daarbij ook aan welke stappen er worden gezet om 80% van de medewerkers in vaste dienst te krijgen.

Continuïteit

- 9) Zijn er i.v.m. het efficiënter kunnen werken (o.a. door robuustere overhead) mogelijkheden voor de uitbreiding met niet-milieugerelateerde plustaken, waarbij de uitgebreide taken voldoen aan de kwaliteitscriteria?
- 10) Welke afspraken zijn gemaakt in de gemeenschappelijke regeling over het terugnemen van (milieugerelateerde)plustaken?
- 11) Zijn deze afspraken toereikend om ook bij terugname robuust te kunnen blijven?
 - a. Zo ja, waar blijkt dat uit?
 - b. Zo nee, wat moet er worden geregeld om ook bij terugname robuust te kunnen blijven (opnemen in pva)?
- 12) Is er afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers?
 - a. Zo ja, waar blijkt dat uit?
 - b. Zo nee, wat is daarvoor nodig (opnemen in pva)?
- 13) Als robuustheid niet te bereiken is met uitbreiding van taken of oplussen van capaciteit, welke mogelijkheden voor fusies zijn er gelet op het voldoen aan de omzetnorm voor basis- en milieugerelateerde plustaken en de vereiste congruentie met het werkgebied? Uitleggen in pva wat de af/overwegingen in dit kader zijn geweest m.n. m.b.t. de congruentie.
- 14) Zijn daar al (oriënterende) gesprekken over gevoerd? Graag uitkomsten opnemen in het pva.
- 15) Wordt met de beoogde fusie voldaan aan alle randvoorwaarden en genormeerde kpi's voor robuustheid?
 - a. Zo ja, vul een gecombineerd toetsingskader in.
 - b. Zo nee, beschrijf welke andere mogelijkheden er zijn om aan de robuustheidscriteria te kunnen voldoen.

Bijlage toetsingskader

Inleiding

Alle omgevingsdiensten moeten aan de 6 genormeerde kpi's voldoen. Deze normen geven de ondergrens aan. Het staat partijen in het belang van de bescherming van de leefomgeving uiteraard vrij om daarbovenop extra te investeren. Alle criteria en kpi's voor robuustheid dienen in samenhang te worden toegepast. Een omgevingsdienst kan dan volledig robuust zijn, of op een of meer onderdelen versterking behoeven. Een inhoudelijk toetsingskader (ook in samenhang met de visitaties) biedt houvast voor de verdere doorontwikkeling van de omgevingsdiensten en daarmee versterking van het VTH-stelsel. Na de vaststelling of aan de 6 vastgestelde kpi's wordt voldaan, is het aan het regionaal bestuur om te bepalen wat gelet op het voldoen aan randvoorwaarden, criteria en kpi's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te worden vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak c.q. verbeterplan. Deze manier van toetsen biedt ruimte om ook te kijken naar het stelsel van omgevingsdiensten in het geheel.

Randvoorwaarden

- 1) Wordt aan alle randvoorwaarden voldaan zoals opgenomen in de door het BO IBP VTH vastgestelde notitie? Zo nee, neem in pva op wat daarvoor moet gebeuren.

	Ja	Nee
<p>Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen</p> <p><i>In het tweejaarlijkse onderzoek van het ministerie van IenW naar de kwaliteit van de uitvoering van VTH-taken (met als peiljaar 2022) is gerapporteerd dat niet alle gemeenten de basistaken volledig hebben overgedragen aan de omgevingsdienst. De omgevingsdienst is hierover in overleg met de betreffende gemeenten en heeft afspraken gemaakt om uiterlijk eind 2023 de basistaken te hebben overgedragen.</i></p>		x
<p>De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat (als aan 1 van deze onderdelen niet wordt voldaan dan nee invullen) (heeft samenhang met pijler 5)</p> <p><i>Een volgende stap is nodig op weg naar een goed opdrachtgever- en opdrachtnemerschap blijkend uit een eerder gehouden rekenkameronderzoek naar de ODZOB. Daarnaast is er nog geen éénduidig en volledig mandaat aanwezig van alle deelnemers voor de uitvoering van de basis- en verzoektaken.</i></p>		x
<p>Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieugerelateerde taken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet milieugerelateerde plustaken</p> <p><i>De omzet van de basis- en milieugerelateerde taken overstijgt met € 21.130.628 de minimale omvang van € 16.500.000. Een duidelijk onderscheid is aangebracht tussen deze taken. Zie verder de beantwoording van de vragen 9 en 10.</i></p>	x	
<p>Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid</p> <p><i>Uit de beantwoording van de onderstaande vragen blijkt dat niet aan alle normen wordt voldaan.</i></p>		x

Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten

15 juni 2023 Eindnotitie

Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd? Zo ja, specificatie in pva met daarbij de gemaakte afspraken over o.a. verantwoording <i>Er zijn taken die door andere omgevingsdiensten worden uitgevoerd zoals de milieumetingen (OMWB), milieuklachten centrale (OMWB) en Samen Sterk in Brabant (ODBN). Er zijn met de betreffende diensten afspraken gemaakt over o.a. de onderlinge verrekening en verantwoording. Een nadere specificatie met de gemaakte afspraken in een plan van aanpak heeft wat ons betreft geen toegevoegde waarde.</i>	x	
Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen) <i>We hebben bij de toetsing van de robuustheid rekening gehouden met het toekomstig perspectief.</i>	x	

Innovatie

De omgevingsdienst moet in staat zijn tijdig en adequaat producten en diensten te ontwikkelen met het oog op toekomstige opgaven. Er dient daartoe voldoende aandacht, capaciteit en budget te zijn voor innovatie. Onder innovatie wordt verstaan: een sterk vernieuwd product (bv. wijze van monitoring), dienst (bv. digitaal inzien van vergunningen), proces (bv. vergunningverlening of digitaal opsporen) of manier van werken (bv. toezicht met behulp van drones). Innovatie mag niet ten laste komen van het primaire proces. Op enig moment worden de ontwikkelde innovaties onderdeel van het primair proces. Uit de (meerjarige) innovatiekalender moet blijken hoe innovatie binnen de organisatie is geagendeerd en georganiseerd.

2) Is er een (meerjarige) innovatieagenda?

Weliswaar heeft de ODZOB aandacht voor innovatie, echter de ODZOB beschikt op dit moment niet over een meerjarige innovatieagenda met bijbehorend vrij besteedbaar budget zoals bedoeld is.

- a) Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe deze innovatieagenda er gaat komen.
- b) Zo ja, is er vrij besteedbaar budget voor innovatie?
 - i. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe dit vrij besteedbare budget er gaat komen.
 - ii. Zo ja, voldoet dit aan het percentage van minimaal 1% van de begroting? Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva opnemen hoe dat er gaat komen.

Sturing

De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence en opleidingsbudget van 3% van de loonsom.

- 3) *De omgevingsdienst heeft een opleidingsprogramma met daarin opgenomen het reguliere onderhoud van kennis, kunde en vaardigheden én de benodigde investeringen in opleiding en training t.b.v. nieuwe kennis, kunde en vaardigheden.*

Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten

15 juni 2023 Eindnotitie

Er is geen opleidingsprogramma beschikbaar dat voldoet aan de bovengenoemde aspecten.

- 4) *Het opleidingsbudget voor het onderhoud van kennis, kunde en vaardigheden is tenminste 3% van de loonsom. De begroting dekt de benodigde middelen voor de uitvoering van het opleidingsprogramma. (De gehanteerde definities voor de opleidingsuitgaven en het loonkostenbudget zijn conform het A&O fonds gemeenten).*

- a. *Zo ja, wat is het percentage?*

Het loonkostenbudget bedraagt € 18.423.566. De opleidingsuitgaven bedragen € 382.505.

Daarnaast zijn er 8.700 opleidingsuren voor onze medewerkers beschikbaar. Deze vertegenwoordigen, uitgaande van een gemiddeld uurtarief van circa €115, een waarde van €1.005.720.

Het totaal aan middelen dat voor opleidingen beschikbaar is, komt hiermee uit op €1.388.225.

Dit leidt tot een percentage van 7,5% en daarmee voldoet de ODZOB aan deze kpi.

- b. *Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze KPI. In plan van aanpak opnemen hoe deze er gaat komen.*

De omgevingsdienst beschikt over een business-intelligence (BI) strategie. Die beschrijft o.a. hoe de organisatie gegevens verzamelt, analyseert en benut om beslissingen te nemen en welke ambities men heeft met het beoogde resultaat en hoe dat te realiseren. Het advies is dat de omgevingsdienst drie fte in dienst heeft die werkzaam zijn op het gebied van BI.

- 5) *Wordt er informatiegestuurd gewerkt en kan de dienst relatie leggen tussen werk, mensen en geld?*

- a. *Zo ja, waar blijkt dat uit?*

Voor zover het drie fte van medewerkers in dienst betreft, voldoet de ODZOB aan deze kpi. Er is een coördinator (projectleider) voor BI in dienst, die het team Informatie & Onderzoek aanstuurt waarin medewerkers samen werken aan BI. Voor zover het de business-intelligence strategie en de toepassing hiervan betreft, voldoen we momenteel niet helemaal aan deze kpi (zie onder).

- b. *Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe dit er gaat komen.*

De ODZOB voldoet voor wat betreft de business-intelligence strategie en de toepassing hiervan, momenteel niet helemaal aan deze kpi, maar bevindt zich wel in een sterke ontwikkeling op dit gebied. Er is een visie opgesteld voor Informatiegestuurd Werken (IGW), waarbij de inbreng van business intelligence van essentieel belang is.

In deze visie worden ambitieuze doelen en het gewenste eindresultaat benoemd. De strategie draait om het benutten van data om mee te sturen, besluiten en te voorspellen, wat neerkomt op het verkrijgen van inzicht, overzicht en vooruitzicht.

De concrete stappen om de doelen te bereiken, worden vastgelegd in een implementatieplan. Uit een nulmeting is gebleken dat (onder andere) een ontwikkeling naar een samenhangende aanpak voor IGW noodzakelijk is. Daar moeten nog de nodige stappen in worden gezet.

- 6) *Voldoet de capaciteit voor business-intelligence en het opleidingsbudget aan de gestelde norm van 3%?*

Uit navraag bij Roel van de Loo (deelprogrammaleider IBP VTH) is gebleken dat deze vraag komt te vervallen.

Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten

15 juni 2023 Eindnotitie

- a. Zo ja, wat is het percentage?
- b. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe deze er gaat komen.

Kwaliteitscriteria

7) Wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria (voor alle taken)?

- a. Zo ja beschrijf waar dat uit blijkt.
- b. Zo nee, wat is daarvoor nodig (opnemen in pva)?

Op dit moment (medio september 2023) is onbekend of de ODZOB voor de (basis)taken voldoet aan de kritische massa van de kwaliteitscriteria 2.2. De laatste toetsing dateert van 2020 waaruit bleek dat wel voldaan werd aan de criteria. Eind dit jaar zal een actualisatie met toetsing aan de kwaliteitscriteria 2.3 gaan plaatsvinden die anticipeert op de Omgevingswet.

Op dit moment kan niet worden aangetoond dat aan deze kpi wordt voldaan.

Congruentie en samenhang werkgebied

8) Is het werkgebied congruent met het karakter van het werkgebied en de maatschappelijke opgaven?

- a. Zo ja, waar blijkt dat uit?

Het werkgebied van de ODZOB komt overeen met het werkgebied van de Metropoolregio Eindhoven, GGD en Veiligheidsregio (Zuidoost-Brabant). Van oorsprong werkt deze regio al geruime tijd samen als onderdeel van de Brainportregio met een groeiende hightechindustrie. De grote achterliggende opgave is het verbinden van de duurzame verstedelijking en de opgaven voor een vitaal landelijk gebied in de regio. De regio heeft brede welvaart als perspectief voor ogen als het gaat om het welzijn en welbevinden van de inwoners.

De regio Zuidoost-Brabant richt zich daarmee op welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. De ODZOB richt zich hierbij op een gezonde en veilige fysieke leefomgeving. Daarnaast werken de 3 Brabantse omgevingsdiensten ook samen op Brabantse schaal. Er is regelmatig afstemming tussen de diensten op alle niveaus, ook met de provincie Noord-Brabant. Onderwerpen als landbouw, stikstof en natuur spelen Brabantbreed.

- b. Zo nee, welke mogelijkheden zijn er om die congruentie te bereiken (opnemen in pva)?

Omvang

9) Hoe groot is de omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht), uitgesplitst naar basistaken en milieugerelateerde plustaken en overige plustaken (inclusief overhead)?

Het totaal van alle opgedragen werkprogramma's bedraagt € 22.159.820. Dit is inclusief de niet-milieugerelateerde plustaken. Het onderdeel basistaken komt uit op € 11.867.895. Het totaal van alle plustaken bedraagt € 10.291.926. Circa 10% van de plustaken betreft de niet-milieugerelateerde plustaken. De milieugerelateerde plustaken komen dan uit op € 9.262.733.

Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten

15 juni 2023 Eindnotitie

Deze cijfers zijn exclusief de aanvullende opdrachten buiten de werkprogramma's, opdrachten van niet-deelnemende organisaties en de regionale c.q. collectieve taken.

- 10) Voldoet de omvang van de omzet voor basis- en milieugerelateerde plustaken (inclusief overhead) aan de vastgestelde geïndexeerde norm van € 16,5 miljoen?

Ja. Immers € 11.867.895 + € 9.262.733 = € 21.130.628 en dat is meer dan € 16.500.000.

- a. Zo ja, wat is de capaciteitsverdeling over de verschillende benodigde functies en is minimaal 80% van de medewerkers in vaste dienst?

De verhouding tussen vast en tijdelijk personeel (externe inhuur) voor de gehele dienst komt uit op: 79% - 21%. Voor de VTH-taken (primaire proces) ligt deze verhouding op 78% - 22% en voor de overhead bedraagt deze 84% - 16%.

Deze verhoudingen zijn aan verandering onderhevig als gevolg van de schaarste op de arbeidsmarkt. De ODZOB streeft er naar om deze verhouding meer in balans te laten zijn (meer vaste medewerkers en minder externe inhuur). Er wordt overwogen om een eigen trainee-programma op te starten.

- b. Zo nee, zijn er mogelijkheden om aan die omzet te komen door de uitbreiding met milieugerelateerde plustaken door de huidige deelnemers, waarbij de uitgebreide taken voldoen aan de kwaliteitscriteria? Of zijn er mogelijkheden om de capaciteit
- c. voor basis- en milieugerelateerde taken op te plussen? Beschrijf dit in het pva. Geef daarbij ook aan welke stappen er worden gezet om 80% van de medewerkers in vaste dienst te krijgen.

Continuïteit

- 11) Zijn er i.v.m. het efficiënter kunnen werken (o.a. door robuustere overhead) mogelijkheden voor de uitbreiding met niet-milieugerelateerde plustaken, waarbij de uitgebreide taken voldoen aan de kwaliteitscriteria?

De ODZOB is niet actief op zoek naar een uitbreiding van de genoemde plustaken. Zeker niet in relatie met de aangehaalde robuustheid.

- 12) Welke afspraken zijn gemaakt in de gemeenschappelijke regeling over het terugnemen van (milieugerelateerde)plustaken?

In de dienstverleningsovereenkomst (die in de GR ODZOB wordt aangehaald) is een bepaling opgenomen met als doel dat deelnemers tijdig aangeven wanneer er substantieel minder verzoektaken worden afgenomen zodat ODZOB tijdig maatregelen kan nemen.

Het gaat om de volgende bepaling:

Indien een deelnemer voorziet dat de omvang van het totaal aan verzoektaken in het werkprogramma in jaar x substantieel afneemt t.o.v. begroot in jaar x-2, dan dient de deelnemer bij de kadernota van het jaar x dit aan te geven en kan de afname met ingang van jaar x in minimaal 2 jaar van jaarlijks 50% van de verwachte afname plaatsvinden.

- 13) Zijn deze afspraken toereikend om ook bij terugname robuust te kunnen blijven?

- a. Zo ja, waar blijkt dat uit?

Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten

15 juni 2023 Eindnotitie

De opgenomen bepaling in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) zorgt ervoor dat ODZOB voldoende tijd heeft om de nodige maatregelen te treffen die nodig zijn. Daarnaast is in de DVO opgenomen dat deelnemers verantwoordelijk zijn en zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor kwaliteit en continuïteit van de organisatie en daarmee voor de omvang van de opdrachtverlening. De deelnemers hebben dan ook de intentie om werkzaamheden die aansluiten bij de taken van de Omgevingsdienst zo veel mogelijk daar te beleggen.

- b. Zo nee, wat moet er worden geregeld om ook bij terugname robuust te kunnen blijven (opnemen in pva)?

De omgevingsdienst brengt, conform de voorschriften uit het BBV, bij de begroting en de jaarrekening het weerstandsvermogen in beeld. Doel van het weerstandsvermogen is om afdoende algemene reserve te hebben voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers. Er vindt jaarlijks een actualisatie van de bepaling van het weerstandsvermogen plaats, op basis van een actuele risicobeoordeling. Daarbij wordt ook de mogelijke financiële impact van risico's wordt geactualiseerd.

Tweemaal per jaar (in het 1e en in het 3e kwartaal) wordt een integrale risico-inventarisatie opgesteld c.q. geactualiseerd. Deze risico-inventarisatie wordt gepubliceerd in de jaarrekening, bestuursrapportage en begroting. Het weerstandsvermogen van de ODZOB bestaat enkel uit de algemene reserve.

14) Heeft de omgevingsdienst een weerstandsratio van minimaal 0,8?

- a. Zo ja, wat is de ratio?

De inventarisatie van het 1e kwartaal 2023 toont een totale risicowaarde van € 1.295.000. De hoogte van de algemene reserve bedraagt € 530.774. Het algemeen bestuur heeft in december 2022 een principebesluit genomen om het weerstandsvermogen te versterken middels een eenmalige deelnemersbijdrage van €669.226. Hierdoor komt het weerstandsvermogen uit op € 1.200.000. De weerstandsratio komt, na het effectueren van het principebesluit, uit op 0,91. Deze waarde ligt boven de 0,8.

- b. Zo nee, is expliciet (in de GR of in beleidsregels) vastgelegd dat (bepaalde) risico's worden opgevangen door deelnemers?
- c. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. Opnemen in pva hoe aan weerstandsratio van minimaal 0,8 wordt voldaan danwel beschrijven hoe vastgelegd gaat worden dat risico's worden opgevangen door de deelnemers.

- 15) Als robuustheid niet te bereiken is met uitbreiding van taken of opplussen van capaciteit, welke mogelijkheden voor fusies zijn er gelet op het voldoen aan de omzetnorm voor basis- en milieugerelateerde plustaken en de vereiste congruentie met het werkgebied? Uitleggen in pva wat de af/overwegingen in dit kader zijn geweest m.n. m.b.t. de congruentie.

Niet van toepassing.

- 16) Zijn daar al (oriënterende) gesprekken over gevoerd? Graag uitkomsten opnemen in het pva.

Niet van toepassing.

Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten

15 juni 2023 Eindnotitie

17) Wordt met de beoogde fusie voldaan aan alle randvoorwaarden en genormeerde kpi's voor robuustheid?

Niet van toepassing.

- a. Zo ja, vul een gecombineerd toetsingskader in.
- b. Zo nee, beschrijf welke andere mogelijkheden er zijn om aan de robuustheidscriteria te kunnen voldoen.

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Vergadering Algemeen Bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 oktober 2023

Vertrouwelijk : Nee

Onderwerp : Aangepast vergaderschema DB en AB ODZOB 2024

Kennisnemen van

De (gewijzigde) data waarop de vergaderingen van het Dagelijks en Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant in 2024 worden gepland.

Aanleiding

Met de AB-agenda van 6 juli 2023 is het vergaderschema DB en AB ODZOB 2024 meegezonden. Het GPO heeft de behoefte uitgesproken om de AB-vergaderingen een week later te plannen, in verband met ruimere tijd om de ambtelijke advisering voor te bereiden en in de eigen organisatie te sonderen. Daarnaast zijn enkele vergadertijden van DB's gewijzigd. De mutaties ten opzichte van de vorige versie zijn hieronder in rood weergegeven.

Kernboodschap

Kennisnemen van onderstaande vergaderdata voor DB/AB ODZOB 2024.

- DB: donderdag 8 februari 10.00-12.00 uur
- AB: donderdag 7 maart 10.00-12.00 uur
- **DB: donderdag 14 maart 10.00-11.00 uur**
- DB: donderdag 18 april 10.00-12.00 uur
- *DB-heisessie: donderdag 23 mei 13.30-16.30 uur*
- DB: donderdag 6 juni 10.00-12.00 uur
- DB: donderdag 4 juli 9.00-10.00 uur
- AB: donderdag 4 juli 10.00-12.00 uur
- AB: donderdag 12 september 10.00-12.00 uur
- DB: donderdag 26 september 10.00-12.00 uur
- AB: **maandag 28 oktober 10.00-12.00 uur (i.v.m. herfstvakantie doorgeschoven naar de week erna)**
- DB: donderdag 21 november 13.30-15.30 uur
- AB: donderdag 19 december 10.00-12.00 uur

De DB's vinden bij de ODZOB plaats (tenzij anders gecommuniceerd), de AB's in de raadzaal van de deelnemers en worden nog gecommuniceerd.

Vervolg / Communicatie

Na agendering in het AB van 12 oktober 2023, zullen de aangepaste vergaderdata gecommuniceerd worden naar de bestuurssecretariaten en GPO-leden.